

19 - JULIJ - 55

Duhovno

Življenje

LA * VIDA * ESPIRITUAL

Naslovna stran: Nedeljski popoldnevi nudijo zlasti našim najmlajšim mnogo prilike za igro in čisto veselje v prirodi (Foto M. Žigon, Buenos Aires)

☆

Levo: Ob izviru v gozdni samoti

☆

Spodaj: Žitno polje na Drenikovem vrhu nad Ljubljano. V ozadju cerkev obiskanja Device Marije na Rožniku

Duhovno Življenje

LA • VIDA • ESPIRITUAL

L. XXIII.

JULIJ

ŠTEV. 7

EVHARISTIJA -- VEZ EDINOSTI

Prof. DR. AL. ŠUŠTAR, Švica

Mednarodni evharistični kongresi hočejo tudi na zunanji način pokazati evharistijo kot vir, vez in znak edinosti... Evharistija je vez edinosti, edinosti vernikov s Kristusom in v Kristusu med seboj. Tako je hotel Kristus, tako so evharistijo pojmovali prvi kristjani, to nam mora biti evharistija v našem času. Daj Bog, da bi zavest o tej resnici postajala vedno bolj živa in se vedno bolj kazala tudi v vsakdanjem življenju.

I.

EDINOST V PRVI CERKVI

Apostolska dela poročajo o prvih kristjanih, kako so bili „enega srca in enega duha“ (Apd 4, 32), kako so bili stanoviti v bratski skupnosti, v lomljenju kruha in v molitvah; kako so vsi, ki so sprejeli vero, bili skupaj in imeli vse skupno; kako so vsak dan enodušno prihajali v tempelj, lomili po hišah kruh in uživali jed z veseljem in preprostim srcem, hvaleč Boga in priljubljeni pri vsem ljudstvu (Apd 2, 42—47). Iz poznejšega časa pripoveduje Tertulijan, da so pogani občudovali kristjane, njihovo edinost, povezanost in ljubezen in si govorili: glejte, kako se ljubijo med seboj.

Kje je bil zadnji vir te edinosti in ljubezni med kristjani? Nova zaveza in

zgodovina prvega krščanstva nam daje jasen odgovor, ki ga izraža ena sama beseda: Kristus. Kristus je bil za prve kristjane vir, vez in izraz edinosti, in to ne samo v smislu, da so bili prvi kristjani edini v nauku, ki ga je prinesel Kristus, v ljubezni, ki jo je učil Kristus, ampak še v veliko globljem in resničnejšem smislu. V prejetanju evharistije so se prvi kristjani na poseben, skrivnosten, a resničen način združili s Kristusom in v Kristusu med seboj. Kristus ni zbral prvih kristjanov okrog sebe samo s svojim naukom, ampak jih je združil s seboj na znotraj, na poseben način, ko je v zakramentu sv. evharistije prišel vanje, prvokrat pri zadnji večerji in pozneje vedno znova. Ker pa se je isti Kristus združil z vsakim posameznikom, zato je združil vse

skupaj v novo skupnost v sebi. Evharistija je bila notranja življenjska vez te skupnosti s Kristusom in v Kristusu.

V evharističnem govoru pri Kafarnaumu je Kristus to stvarno razmerje med seboj in med kristjani izrazil z besedami: „Kdor je moje meso in pije mojo kri ostane v meni in jaz v njem. Kakor je mene poslal živi Oče in jaz živim po Očetu, tako bo tudi tisti, ki mene uživa, živel po meni“ (Jan 6, 56—57). V poslovnem govoru pri zadnji večerji in posebno v velikoduhovniški molitvi je Kristus vedno znova govoril o tej povezanosti in edinosti. Da bi bili vsi eno kakor Kristus v Očetu in Oče v Sinu, da bi tudi kristjani v Očetu in Sinu popolnoma eno, to je bila zadnja volja in zadnja prošnja, ki jo je zapustil Jezus (Jan 17, 20—24).

Prvi kristjani so se živo zavedali, kako je zanje evharistija vir, vez in izraz edinosti. Značilno je, da so v latinskem jeziku namesto grškega izraza evharistija, kar pomeni toliko kot zahvala, uvedli za zakrament sv. Rešnjega Teleša še drugo ime, *communio*, kar pomeni toliko kot skupnost. To ime je za sv. obhajilo še danes v rabi v romanskih in germanskih jezikih. Evharistija je postala *communio*, ker je bil Kristus za prve kristjane resnično vez edinosti in skupnosti, najprej vez edinosti in združitve človeka z Bogom, odtod vez občestva vernikov v Cerkvi, ki je *communio sanctorum*, skupnost svetih, in končno vez vsake prave skupnosti z bližnjim na katerem koli življenjskem področju.

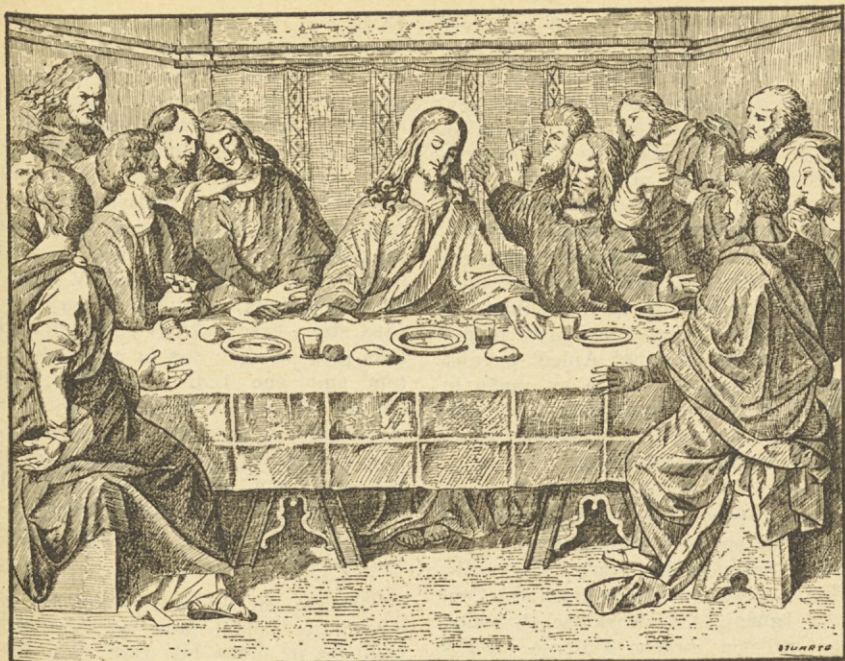
ZVEZA Z BOGOM

Evharistija je bila za prve kristjane najprej vir, vez in izraz edinosti s Kristusom. Navadno si predstavljamo, da je bil skupen nauk ali pa izpolnjevanje istih zapovedi vzrok, da so se prvi kristjani čutili eno, povezani s Kristusom in med seboj. Brez dvoma je to res. A zadnji vzrok edinosti je bil Kristus sam, njegova navzočnost v vernikih in nav-

zočnost vernikov v Kristusu. Apostolom in prvim kristjanom je bilo še vse bolj živo v zavesti, da so po prejemu evharistije v Kristusu in Kristus v njih. Pri sv. Janezu in posebno pri sv. Pavlu najdemo vedno znova izraze, da je Kristus v vernikih in verniki v Kristusu, da Kristus ostane v njih in da oni ostanejo v njem, da verniki živijo v Kristusu in da Kristus živi v njih. Pri sv. Janezu je Kristus pojasnil to združenje v priliki o vinski trti in mladikah (Jan 15, 1—6). Kakor mora mladika ostati na trti in jo mora oživljati isti življenjski sok kot trto, tako mora vernik ostati v Kristusu, da ostane živ in rodi sad. Cerkveni očetje so iskali še drugih primer, da bi razložili tesno povezanost med Kristusom in verniki. Sv. Ciril Jeruzalemski pravi, da kristjani po prejemu sv. evharistije stopijo s Kristusom v krvno sorodstvo, da so iste krvi z njim. Sv. Janez Krizostom poudarja v neki pridigi, da so verniki isto telo s Kristusom, tako tesna in resnična je njihova povezanost z njim. Na drugem mestu prinaša sv. Janez Krizostom globoko primero: kakor so zrna tako zmleta in združena v en kruh, da jih ni mogoče ločiti, tako so tudi kristjani, ki prejemajo evharistijo, tako zelo eno telo, Kristusovo telo, da jih ni mogoče ločiti. Sv. Ciril Aleksandrijski uporablja drugo drzno primero, da bi izrazil povezanost, ki nastane po prejemu evharistije. Če vzameš dve sveči in ju v ognju raztopiš, pravi sv. Ciril, se bo vosek obeh tako zli, da boš imel samo eno stvarino. Tako se tudi kristjani ob prejemu evharistije združijo s Kristusom, ne samo v mišljenju in čutenju, temveč v resnični povezanosti in edinosti.

VEZ EDINOSTI V CERKVI

Že iz zgoraj navedenih besed sv. pi-sma in cerkvenih očetov pa je razvidno, da za prve kristjane evharistija ne pomeni samo povezanosti vernikov s Kristusom, ampak vedno tudi povezanost

„Kar tedaj je Jezus storil, to — učencem je govoril — v moj spomin naj se vrši!“
(Sv. Tomaž Akvinski v himni zloženi na čast presv. Rešnjemu Telesu)

kristjanov med seboj. V enem najstarejših krščanskih spisov, v tako imenovanem Nauku dvanajstih apostolov, ki je nastal koncem prvega stoletja, breme lepo podoba, ki izraža edinstvo kristjanov v evharistiji: kakor je kruh nastal iz nešteti zrn, ki so bila prej raztresena in jih je bilo treba zbrati, tako naj se v evharistiji zbere Cerkev božja od vseh strani svetá v eno božje kraljestvo. To podoba so cerkveni očetje v raznih oblikah vedno znova ponavljali: zrna so zmleta in tvorijo en kruh. Ko duhovnik izgovori nad tem kruhom posvetilne besede, je pod podobo kruha pričujoč Kristus. Ko duhovnik razlomi evharistijo in jo razdelil med vernike — v prvih časih so res na tak način delili sv. obhajilo — so vsi, ki uživajo evharistijo združeni v Kristusu kakor zrna

v kruhu in tvorijo s Kristusom in med seboj eno telo.

Zgodovina pripoveduje, da je rimski škof ob nedeljah pri svoji maši odlomil od kruha, ki ga je pri sv. maši izpremenil v Kristusovo telo, majhne koščke, ki so jih mašni strežniki (akoliti) odnesli drugim mašnikom po mestu, da so jih priložili svoji evharistiji. Tako je tudi na zunaj prišlo do izraza, da je evharistija vez in izraz edinstvi.

Sčasoma so med prvimi kristjani z besedo *communio* označevali enostavno oboje: evharistijo in občestvo vernikov. *Communio* je bila zanje edinstvo in skupnost vernikov med seboj, edinstvo s škofi, skupnost škofov med seboj in edinstvo vseh s Kristusom. K tej skupnosti je pripadal tisti, ki je prejemal sv. evharistijo. Kdor je bil izločen iz skup-

nosti — ekskomuniciran — ni smel več prejemati sv. evharistije. Če je tuj škof prišel na obisk, ga je domači škof povabil, da v njegovi cerkvi daruje sv. mašo in razdeli vernikom evharistijo. Takoj je stopil v občestvo, v communio kristjanov, kamor je prišel na obisk. Posebno znan je tak primer edinosti v evharistiji, ko je sredi 2. stoletja škof Polikarp prišel v Rim, da bi se s papežem Anicetom dogovoril, kdaj naj kristjani praznujejo veliko noč. Škof Polikarp in papež Anicet se v tej stvari nista mogla zediniti. Vendar je papež Anicet povabil škofa Polikarpa, da daruje sv. mašo in vernikom razdeli evharistijo v znak edinosti in povezanosti v Kristusu kljub različnim osebnim mnenjem.

V časih krivovercev so škofje dali vernikom posebne izkaznice na pot, da so mogli in smeli v drugih krajih prejeti sv. evharistijo kot znak občestva in edinosti v pravi veri in v katoliški Cerkvi. Sv. Ignacij Antiohijski se ob koncu prvega stoletja izrecno sklicuje na evharistijo kot znak edinosti v Cerkvi, posebno kot znak edinosti vernikov s svojimi škofi. V pridigah sv. Avgušтина vedno znova najdemo znano primero o zrnih in kruhu, ki ponazoruje povezanost vernikov v eno Kristusovo telo.

VEZ NAJGLOBLJEGA EDINSTVA V SVETU

Kar je bila evharistija za prve kristjane, to je ostala vsa poznejša stoletja. Vedno je bila vir, vez in izraz edinosti, čeprav to ni vedno na isti način prišlo do izraza in čeprav se verniki tega niso vedno enako zavedali. V teoloških delih in v cerkveni liturgiji najdemo to misel v raznih dobah izraženo v različnih oblikah in podobah. Prav posebno pa se Cerkev in verniki v novem času in v našem stoletju zavedajo, da je evharistija zadnji in najgloblji vir, najtrdnjša in najtesnejša vez in najpopolnejši izraz edinosti. Ta edinost ni le kaka zunanja povezanost, tudi ne samo praz-

na beseda, tu je edinost globoka in resnična, čeprav ne vedno enako vidna. Cerkev in verniki so vedno čutili potrebo, da to resnico pokažejo in izrazijo tudi na zunanje. Odtod navada skupnih sv. obhajil, bodisi za posamezne družine, družstva, stanove ali župnije, odtod skupne molitvene ure pred Najsvetejšim, odtod razni evharistični kongresi za posamezne pokrajine, narode in končno mednarodni evharistični kongresi. V vseh teh in raznih drugih oblikah prihaja do izraza stara krščanska resnica: če je Kristus med nami, v nas in mi v njem, potem smo eno tudi med seboj, potem nas ne loči nobena meja več, potem smo si res bratje in sestre v Gospodu, eno telo v Kristusu in s Kristusom, communio sanctorum, občestvo svetih, ki jih je Kristus v zakramentu sv. Rešnjega Telesa združil v enoto, povezal s seboj in med seboj.

(Drugi del, ki sledi, nam bo glede evharistije odkril nove globoke vidike, kako je in mora biti tudi nam vez in znak prave edinosti.)

Izpoved vere

V Boga verujem, večnega Očeta, ki zemljo je ustvaril in nebesa; in v Sina božjega, ki iz telesa deviškega je bil rojen: vsa sveta

ga od Duha Marija je spočela. Verujem, da trpel je in da križan izdihnil je, zasramovan, ponižan. Njegova Kri je grešnike otela.

In tretji dan Gospod od mrtvih vstal je, v nebesa šel. Z Očetove desnice bo duše sodil v znamenju pravice.

V Duha verujem, ki v nas Luč prižgal je, in v Cerkev, ki jo Kristus je postavil, da bi za večno srečo nas pripravil.

Ljubka šorli

BESEDA BREZ LJUBEZNI

DR. IGNACIJ LENČEK

Zavedam se, da načenjam poglavje, ki mu ga skoraj ni konca. Le kratko bom **nakazal nekaj tega**, na kar naj bi bolj pazili. Vsi in vsak. Zapisal bom odkrito in iskreno, a ne — brez ljubezni, nikomér v očitek, a vsem nam v premislek.

1.

Beseda je nekaj velikega. Le človek govori, ker je le on v zemskem stvarstvu umno bitje. Je torej svojska odlika naše umne narave, zunanji izraz duha, odmev naše notranjosti, naše duše. Zato po tem, kakšne so njegove besede, bolje poznavamo druge in — sebe. „Po njih sadovih“ — in tudi beseda je sad — „jih boste spoznali“ (Mt 7, 20). „Kako bi mogli dobro govoriti, ko ste hudobni? Kajti česar je polno srce, to usta govore“ (Mt 12, 34). Ker govori človek kot umno bitje, je za svoje besede tudi **odgovoren**. Za vsako besedo. Ni nobene „parlamentarne imunitete“, nobene „svobode izražanja“, ki bi nas mogla odtegniti odgovornosti pred Bogom: „Povem vam pa, da bodo za vsako prazno besedo, ki jo ljudje izgovore, dajali odgovor. Po svojih besedah boš namreč opravičen in po svojih besedah boš obsojen“ (Mt 12, 36). Živa zavest te neizogibljive odgovornosti za vsako izgovorjeno in pisano besedo je **prvo**, kar je potrebno, da bo naše govorjenje postajalo boljše.

Z besedo sega človek v svet, med druge. Vsaka beseda je neko srečanje z bližnjim. Srečanje, ki druží ali razdružuje.

Prva beseda je vez med nami. Je pot ljubezni iz srca do srca. Je kanal, ki se po njem pretaka bogastvo resnice, lepote

in dobrote od enega do drugega, iz roda v rod, od naroda do naroda. Po besedi smo prejeli velik del tega, kar nosimo v sebi. Beseda uči, oblikuje, bodri, krepi, vodi, pomaga, osrečuje... Je zares nekaj velikega.

A tudi to veliko more človek zlorabljeti. Tedaj pa more postati beseda strašno orodje zla, krivice, sovraštva, nesreč za poedince, skupine, človeštvo. Lažna beseda koplje skoraj nepremostljive prepade med poedinci in narodi. Zmote širijo svoje razdiralno delo z besedo. Sovraštva se buče in širijo po njej. Najhujše rane prizadeva zla beseda. Nepopravljivo škodo, neznosno trpljenje, pravi pekel more roditi.

In to drugo, česar naj bi se vselej zavedali: tudi naša beseda vedno nekaj rodi, ali zlo ali dobro. Dviga ali slabi; druží ali razdvaja, razveseljuje ali greni; gradi ali podira. Morda le v malem, neopaznem; morda na veliko, globoko in na — široko. Kajti beseda ne umre, ko utihne. Živi naprej v srcu in spominu ljudi; tam gloda, ruje, zastruplja naprej, če je slaba. Čim bolj je strupena, raje se širi. Ko smo jo zgovorili, je ne moremo ujeti nazaj. Ni več naša. Ne moremo preprečiti njenih sadov. Nobeno kesanje ne zavre in ne popravi škode, ki smo zanjo odgovorni.

Pa še tretje moramo imeti pred očmi. Beseda je orodje, ki ga vedno, stalno nosimo s seboj; vedno jo imamo „pri roki“, ne utruji nas, sili na dan, da jo včasih komaj brzdamo. Ker smo po izvirmem grehu nagnjeni k slabemu, je takšna tudi naša beseda: bolj ji prija raznašati slabo kot oznanjevati dobro; škodovati bolj kot koristiti, črniti bolj

kot hvaliti. Tako je beseda stalna skušnjava, ki jo je treba stalno premagovati. To pa zahteva pazljivosti, premisleka, dobre in plemenitosti. Težka je ta naloga, zato pravi sv. pismo: „Če kdo ne greši z besedo, ta je popolen mož“ (Jak 3,2). A je naloga, ki se zanjo moramo neprenehoma truditi. Znati moramo — molčati.

2.

Zlata vreden nauk, kakšna naj bo na sploh naša beseda, nam je dal že stari poganski modrec Sokrat (469—399 pr. Kr.).

Nekega dne je pritekel k njemu znan gobeždač in mu začel vneto pripovedovati „zadnje novice“. Komaj je dobro začel, ga je Sokrat ustavil: „Počakaj! Tvoja novica mora skozi sito! Povej ali je pa tudi resnično, kar mi hočeš povedati? Izmišljenih reči zares nimam časa poslušati.“ Malo je pomislil, pa urno odgovoril: „Seveda, vse je bilo tako, kakor ti bom povedal. Pomisli, včeraj...“ Spet ga je Sokrat prekinil: „Drugo sito! Tudi, če je res, povej, mar je potrebno, da tvojo novico vem? Pritrdi dobro, prej nočem poslušati!“ Za hip je molčal, a se ni dal ugnati: „Seveda, ti moraš to vedeti, je važno. Poslušaj vendar! Včeraj...“ „Še trenutek,“ pravi modrec, „tvoja novica mora še skozi tretje sito.“ Nejevoljno je „novičar“ zaklical: „Toda, kakšno vendar mora še biti moje pripovedovanje, da bo našlo milost v твоjih ušesih?!“ „Dobra mora biti tvoja novica, ali vsaj dobremu služiti!“ Tedaj pa jo je gobeždač pobral.

Resnične, koristne in — dobre, plemenite naj bi bile naše besede. Dobre, tj. besede dobre in ljubezni, ali vsaj ne brez ljubezni in proti ljubezni. Ta nauk filozofa-pogana, da mnogo misliti tudi nam — kristjanom.

3.

Kdaj in kako žali, ubija govorjenje ljubezen?

Samo kratek pregled nekaterih načinov naj nas opozori, da tudi za besedo velja zakon ljubezni in da naj dobro premislimo, če ga morda prav v besedi pogosto ne kršimo. Morda so prav besede vzrok mnogega nesoglasja med nami, mnogih prepadov, velike škode. O vsakem teh načinov bi bilo treba napisati posebno dolgo poglavje...

So, ki menijo, da je ena pglavitnih naših napak **surovost**, pomanjkanje srčne kulture. Kaže se na razne načine, tudi v govorjenju z bližnjim. Včasih pomeni, da nam manjka spoštovanje do sočloveka, drugič, da se ne znamo obvladati, spet drugič, da smo brezsrčni, skoraj vedno pa s tem odbijamo druge. Grobost, nevljudnost, zadirčnost, trdota v besedah — to in podobno nas resnično ne zbližuje! Boli nas, zadene, užali takšen način govorjenja. Izogibljamo se takšnih ljudi ali pa vračamo „milo za drago“, pa se ne zavedamo, da s tem tudi notranje sami sebe kvarimo. Srčno plemenitost v sebi ubijamo. Posebno je paziti na način izražanja, kadar smo „slabe volje“ ali kadar kipi v nas jeza. Tedaj je „molčati zlato“, dokler se ne pomirimo. Mnogim prepirom, povsem nepotrebnim, se bomo na ta način izognili...

Pogosto je ljubezen ogrožena v debatah, v razgovorih in razpravljanjih o rečeh, v katerih nismo vsi istega mnenja. Debate so koristne, kadar nam gre res za to, da ugotovimo, kaj je resnično, bolj pravilno, boljše, ne pa, kadar mi je za to, da moje mnenje obvelja, ker je moje. Takšno egoistično teženje se pogosto skriva; morda se ga niti ne zavedamo, še redkeje priznamo, pa vendar deluje v nas. Kar pomislimo! Tudi če slutimo, uvidimo, da nimamo prav, vsereno vztrajamo trmasti pri svojem. Za svojo osebo nam torej gre; sicer bi tudi ne mogli umeti, kako da se čutimo osebnostno užaljene, če nam kdo še naprej opo-

reka. Iz užaljenosti pa neredko odgovarjamo žaljivo. Zato se tudi bojimo zase, da ne bi „podlegli“. Tako zaidemo iz stvarnega na osebno področje, na več ali manj zofistično borbo za osebno „zmagovanje“ in debata nima več smisla. Stvarno nič ne koristi, človeku pa škoduje: postane pogosto razgovor brez ljubezni, v neki čudni osebni napetosti, ki rodi razdor, žalitev, zamenjo in včasih tudi tiho, skrito sovraštvo.

☆

Veliko se danes poudarjata pomen in potreba kritične presoje, kritike. In to povsem upravičeno. Kritika je eden od počel resničnega napredka. Vendar mora ostajati v okviru in duhu ljubezni. Le takšna je zares rodovitna; če gre preko ljubezni, ne gradi, marveč podira.

Nimam toliko pred očmi pisanih kritik; te so včasih preveč „ljubeznjive“, drugič neljubeznjivo jedke. Pa o tem drugje morda. Gre predvsem za ustno kritiziranje, in le kolikor zadeva ljubezen. In tega je veliko; pogosto „precejamo“ in precenjujemo besede, obnašanje, ravnanje, dejanja in opustitve svojega bližnjega. Kakor se težko spravimo, da napišemo kritiko, tako je tem lažje ustno kritizirati vse in vsevprek, poseb-

no, če prizadetih ni zraven... Če pridejo, korajžno utihnemo. Le zakaj?!

Najprej je kaj čudno, da mnogim pomeni izraz kritizirati prav isto kot odkrivati zgolj napake in nedostatke. Kritika je presoja. Ugotovim, kaj je dobro in kaj ni dobro. Oboje, ne samo slabo. Kdor tako kritizira, da razkriva in poudarja le slabosti, mu manjka ljubezni. Zakaj? Človek, ki vidi le slabo, je za dobro slep. Drugega motri ali le „od zgoraj“, ali le „od strani“ (postrani!), ali celo le skozi „priprte trepalnice“. Ne vidi celote, ni objektivni, stvarni. Odkod ta delna slepota? Pogosto iz neke podzavestne maščevalnosti. Kdo ve, kdaj se mu je zameril, a nekaj ima proti njemu in to pride na dan v takšni kritiki, ki vidi le senčne strani. Je nekakšno povračilo, udarec. Prizadeti hoče osebo, ne pa stvari in človeku koristiti. To ni ljubezen; še manj seveda, če kdo to dela vede in hote, namerno; nekoga je treba onemogočiti, streti, zato pa raztrgati njegovo delo, „skritizirati“ ga do dna. To ima vsaj dostojen videz. A v resnici je zloba in sovraštvo. Sovraštvo pa še bolj slepi: povečuje napake, zavija besede, podtika slabe namene, dobro očrni. Tudi to se dogaja in kjer se,

tam ni ne krščanskega duha ne človeške plemenitosti. Včasih sega že v anormalnost. — Drug vir take le črnogleda kritike pa je zavist. Česar sam ne zmorem, ne naredim, tega tudi drugemu ne privoščim. Če pa drugi tisto ima, me nevoščljivost zavaja, da znižam čimbolj vrednost tega, kar si je ustvaril, pridobil, kar je dosegel. Torej moram podarjati in povečati pogrešeno in slabo na stvari, o dobri strani pa molčim ali pa jo skušam še pozitivno prikriti in podreti. Tako si umišljam, in druge prepričujem, da jaz pravzaprav nisem na slabšem od njega in se potolažim, pomirim. Zdravnan se odpočijem na podrtinah bližnjega. Zavist more človeka daleč zavesti, vedno dalj od ljubezni, katere ostro nasprotje je. Pogled vase nam more odkriti, da je bržčas v našem prevetem kritiziranju vendarle nekaj obojnega: tistega maščevanja in skrite nevoščljivosti, zato pa malo ljubezni ali celo nič...

S tem je v zvezi drugo, kar zahteva ljubezen: kritika naj bo **dobrohotna**. Večkrat to čujemo, a kaj pomeni ta izraz? Ne pomeni, da bi morala biti tako obzirna, da ne bi upala povedati resnico. Tako bi niti kritika ne bila. Bolje molčati, kot z napačno hvalo koga varati in utrjevati v krivem, slabem. Odkritosrčna, stvarna kritika pa ni lahka reč za plemenitega človeka; boji se, da ne bi z njo užalil bližnjega. Neupravičeno sicer, a vendarle. Občutljivost, že včasih kar boleštna, je dejansko največja ovira zdrave kritike. Ne izvira ta občutljivost iz dejstva, da se skriva za kritiko pogosto „oseben napad“ in nehote jo človek ima za to, ter se čuti osebno prizadetega? Naj bo kakor koli, velja pa: čim težja je odkritosrčna kritika, tem **obzirnejša** naj bo v načinu. Bližnji naj čuti, da mu dobro hočemo. Namen kritike ni ponižati, uničiti, marveč dvigati, pomagati. Je kakor pri „bratskem opominjanju“: iz dobrote mora izvirati, do-

bro nameravati, in dobrohotno se **izvršiti**. V naših besedah ne sme biti omalovaževanja, prezirljivosti, tudi ne v tonu in gesti. Kaže naj **razumevanje** za slabosti in nepopolnosti, saj sami vemo, kako pogosto je „volja dobra, a meso slabo“. Največkrat bomo pravilno zadeli, če si besede ali dejanja drugega razlagamo, kolikor je mogoče, v dobrem, plemenitem smislu. Če se postavimo na to stališče, se pogosto zgodi, kakor bi nam padla mrena z oči: naenkrat zagledamo, da je belo, kar se nam je prvi hip zdelo črno. Če velja drugje, da je ljubezen slepa, pa velja v kritiki, da ljubezen bolje in globlje da videti. Kar pa je potem še resnično popravka in obsodbe vredno, na to opozorimo prav tako dobrohotno. V načinu, kako svojo negativno sodbo **izrečemo**, se kaže kultura srca, se kaže, kakšen človek v svoji notranjosti je. Ni dolgo, kar sem bral vzgled plemenite kritike. Ko se je pred kakima dvema letoma protestantski teološki profesor dr. Schlier spreobrnil h katoličanstvu, je dr. Gerhard Kunze v neki protestantski reviji takole „kritiziral“ Schlierov korak: „Kar tiče Schlierovega prestopa, me novica ni presenetila, čeprav zelo razžalostila. Je bilo pač notranje nujno za človeka, ki ima tolikšno in tako iskreno ljubezen do resnice, kakor prof. Schlier, da je izvajal tudi osebne posledice, ki so mu jih narekovali izsledki njegovega znanstvenega raziskovanja. Teh izsledkov sicer ne morem odobravati, odobravam pa in imam za pravilno, da človek, ki je do njih prišel, napravi nadaljnje korake, tudi do človeško pretresujoče odločitve konvertirati. O tej nam ne pristoji sodba, v tem stoji človek le pred Bogom.“ Ko sem to bral, sem se vpraševal, kakšne sodbe in obsodbe bi bil deležen pri nas, kdor bi storil resnično kriv korak, da bi od Cerkve odpadel, kakor je bil ta kritik osebno prepričan, da je prof. Schlier krivo ravnal. V teh besedah vidim lepe poteze dobrohotne

kritike, tistega duha, ki naj bi prevel naše kritiziranje. Dva zakona, s katerimi stoji in pade, ima kritika: resnico in ljubezen. Kjer ni ali ene ali druge, kritika ne vrši svojega poslanstva.

Na drug način isto povedano: vsaka kritika naj je obenem **pobuda**. Vkljub delni obsodbi, ki jo vsebuje, naj ne jemlje poguma, naj ne zatira, kar je dobrega in pravega. Mnogo je zgledov, ki kažejo, da se mnogo dobrega ne stori, ker manjka poguma, da mnogo sil nerodovito spi, ker jih nihče ne zbudi. Toliko je danes občuta manjvrednosti in nezaupanja v samega sebe, da je pobuda zares dobrota. Pogosto ni treba več kot majhnega priznanja za dobro in nasvetov ob manj dobrem, pogršenem. Priznati dobro voljo in sposobnost, pa opozoriti na napake, slabosti — to res ni težko za tistega, ki ima dobro srce, ljubezen. Mar ni to v smislu svetopisemske besede, naj tlečega stenja ne ugasnemo in nalomljenega trsa ne zlomimo?! Tako ravna tudi Bog sam z nami. Smo že razmislili, kaj se godi v naših spovedih? Gotovo! Bog mi ne prihrani obtožb, očitkov, osramočenja. A pri tem ne obstane. Ko mi grehe odpusti, mi da možnost novega začetka. In ko bi sto-krat sam sebi dejal: ni vredno, nima smisla, saj ne bo drugače z menoj, mi vendar Bog sam z odvezo zatrjuje, da me ne „prepušča moji usodi“, ne obupa nad menoj, mi še zaupa in upa name. Kako naj obupam nad seboj, če sem pa še vreden božjega zaupanja! Neprestano me tako spodbuja, naj znova začnem, bolje in lepše, v kljub slabostim, napakam, zlobi. Če bi v tem duhu ravnali, bi naše kritiziranje bilo res delo ljubezni in bi bogatilo druge in nas same.

☆

Še eno vrsto „besed brez ljubezni“ naj kratko omenim: besede, ki grobo razodevajo **zaupne** in **tajne** reči. So primeri, ko je upravičeno, kakšne stvari

previdno povedati, a so zelo, zelo redki. Tu menim tisto grdo navado, ki ne zna kakih reči ohraniti zase. Sami čutimo, kdaj nam bližnji kaj zaupa, kar ne želi, da bi zvedeli drugi. Ni treba, da bi nas še pozival, naj ohranimo zase, ali celo nas z obljubo zavezal, da bomo molčali. Pa smo že takšni, da nas nekaj naganja, da bi prav tisto povedali. Rek, da naj komu pod tajnostjo povemo, kar hočemo, da bi drugi hitro izvedeli od nje, ima dobršno jedro resničnosti. Kdor zaupanje zlorablja, bližnjega prevara. Vzame mu vero vanj in ga užali. Nekaj v njem se podre; a naše besede so mu prizadele tisto svojevrstno in globoko bridkost, ki ga zabolijo, ko je razočaran nad nami, prevaran v enem najlepših reči: v zaupanju. Spremeni se v nezaupanje, osamelost; most je podrt. Ljubezen je globoko prizadeta — po naših neprevidnih besedah.

So še besede, ki opravljajo, obrekujejo, sramote, pohušujejo, zapeljujejo. A to že niso več „besede brez ljubezni“, marveč „besede proti ljubezni“, katerim je namenjeno novo poglavje.

Drevored

V zeleni prtlj je vtkana bela pot
in bela pot gotovo pelje v srečo.
V obzorju čaka nanjo kos nebá.

Ob črti bteze v temni, mehki svili
strmijo nekam v sivi dan brez dna.
In sonca ni in ni nikogar s srečo.

V zeleni prtlj je vtkana tiha pot.
A ti in jaz sva sveti mir zgrešila,
nikogar ni že dolgo v drevored,

na čisto pot, ki teče v rob obzorja.
Pri mostu v mahu stara, drobna sled;
in šop vijolic, skoraj ovenelih.

Vladimir Kos

KANON ALI PRAVILO MAŠE

JOŽE VOVK, U. S. A.

Judovski tempelj je imel tri dele: več dvorov: dvor poganov, žena, mož; sveto in presveto... V sveto je smel stopiti le duhovnik, v presveto samo veliki duhovnik enkrat na leto. Rabimo to primeru za zgradbo mašne daritve; s primerami pomagamo svoji domišljiji in si bolj ohranimo v spominu stvari, ki naj bi jih ne pozabili. Priprava na daritev, do darovanja, je kakor dvor v judovskem templju: tam se pripravljamo na važno opravilo daritve in potem vstopimo v svetišče. Samo judovski duhovnik je smel stopiti v sveto; kristjani pa so vsi „izvoljen rod, kraljevo duhovstvo“, zato smejo stopiti v sveto mašne daritve, ki je darovanje: vsi prinašamo dar na oltar. Sedaj pa smo na pragu presvetelega, pred spremenjenjem. Po Mojzesovi postavi je le veliki duhovnik stopil v presveto na pravni dan, ko je pokropil skrinjo zaveze s krvjo kozlov in juncev v spravo za grehe ljudstva. Maša je vse kaj večjega. Veliki duhovnik Jezus Kristus sam prihaja; ne kropi oltarja s krvjo živali, ampak s svojo lastno krvjo. Kristjani se moramo globoko zavedati, da pri maši Kristus ponavlja svojo daritev na križu. Na križu je bil oboje: duhovnik in žrtev, prav tako sedaj na oltarju. Ko se bliža posvečenje ali spremenjenje je prav, če si kličemo v spomin besede Stare zaveze: „Sežuj svoje čevlje, zakaj kraj, kjer stojiš, je posvečena zemlja“ (2 Moz 3, 5).

Posvečenje v pravem pomenu je tisti čas, ko se duhovnik skloni nad kruhom in vinom in izgovori posvetilne besede po naročilu Zveličarjevem: „To delajte v moj spomin.“ Duhovnik dela kolikor

mogoče natančno isto kar je Jezus pri zadnji večerji. Po njegovih besedah se v moči Svetega Duha izvrši čudež spremenjenja: Kristus je zakramentalno pričujoč pod podobama kruha in vina.

Cerkev je temu bistvenemu obredu dodala okvir z molitvami in dejanji mašnikovimi pred in po povzdigovanju. To se imenuje „kanon“ maše. Je to grška beseda, ki pomenja prvotno mizarska svinčnica in preneseno: Pravilo. Te molitve so stare 1500 let, molili so jih v katakombah in so ostale nespremenjene.

Duh mučencev, vera spoznavalcev vseh stoletij veje iz teh molitev; gre jim torej spoštovanje. To so molitve, s katerimi je Cerkev klicala Gospoda na oltar že nešteto krat. Kanon moli duhovnik zase, tiho; gotovo ga sme vernik moliti z njim in potrebno je, da vsaj zna, kakšna je vsebina teh molitev.

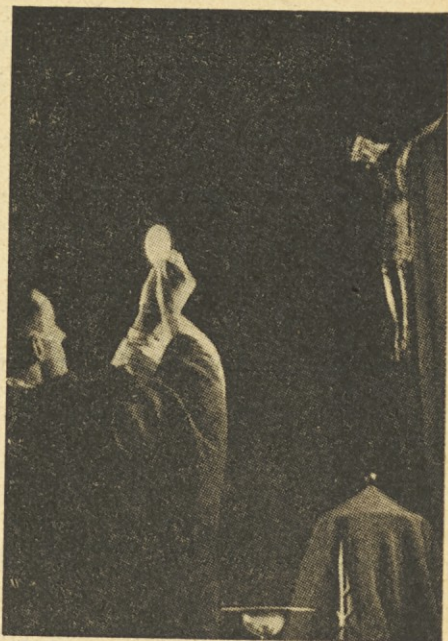
Preglejmo ta del maše najprej kot celoto. Predočimo in razložimo si tole risbo: Kristus razpet na križu govori kot Nikodemu nekoč: „Ko bom z zemlje dvignjen proti nebu, bom vse k sebi pritegnil.“ In res, šest skupin se zbira pod križem, ki predstavljajo tisto „vse“: 1. Vojskujoča se Cerkev na zemlji s papežem, škofom, duhovniki. 2. Naši živi sorodniki in prijatelji. Izmed velikega števila kristjanov izberemo tiste, ki so nam po krvi in veri bliže in jih postavimo pod križ Gospodov. 3. Svetniki: ob križ postavimo Marijo in ob njej apostole in mučence; te tri skupine so na desni križa, spominjamo se jih pred spremenjenjem; naslednje tri skupine so na levi križa in po spremenjenju: 4. umrli, najprej naši dragi in potem vse duše. 5. Mi sami. Kakor nas uči krščanska

ponižnost smo drugim dali prednost, se-
daj pa se še sami postavimo pod križ,
da bi bili deležni odrešenja. 6. Končno,
stvarstvo ki ni umno. Zaradi človeko-
vega greha je zadelo prekletstvo tudi
vso naravo; tega naj jo reši križ Kri-
stusov. Tako je vse stvarstvo zbrano
pod križem. Vse steguje roke k Odreše-
niku kot desni razbojnik: „Gospod,
spomni se me!“ Saj je tudi sicer desni
razbojnik v mnogočem podoben vsake-
mu, ki prav daruje. On je prvi sodaroval
s Kristusom: k temu smo tudi mi
poklicani; ni prosil, da bi ga rešil s kri-
ža, prosil je le za majhen prostor v
božjem Srcu. Dvoje čustev je prevevalo
njegovo srce, kakor je treba, da prevze-
ma tudi nas: spokornost: „Po pravici
trpim!“ in vera: Ti si Kralj, Gospod!

V Slavospevu prihaja Kralj Kristus
kot na cvetno nedeljo, ki mu doni Ho-
sana in Svet naproti; vendar prihaja,
da ponovi trpljenje in smrt na Kalva-
riji: v kanonu je pribit pred našimi du-
hovnimi očmi na križ; skrivnostno umre
pri spremenjenju; s takoiimenovanim
„malim povzdigovanjem“ se ta del
konča.

Ta pregled kanona nam kaže pomen
mašne daritve. Cerkev prejema vse mi-
losti iz smrti Kristusove; tukaj črpa-
mo sadove odrešenja zase in za druge;
svetniki so se tu posvetili, duše v vica-
h željno čakajo olajšanja iz tega vira. Mi
sami pričakujemo, da bomo dobili tukaj
moč za vsakdanje boje. Še brezumna na-
rava je blagoslovljena, da bi ne bila ovi-
ra, pač pa pomoč človeku, ki roma k
Bogu. Oglejmo si sedaj posamezne dele
kanona; najprej prefacijo ali hvalospev.
Latinska beseda praefacio pomeni pred-
govor; pri maši je to hvalospev ali tudi
zahvala, obenem uvaža v kanon.

Ta hvalospev bo imel isti pomen kot
grška beseda evharistija; in tako ime-
nujemo zakrament sv. Rešnjega Telesa
na splošno. Evangelisti poročajo o zad-
nji večerji, da je Gospod, vzel kruh ga

Najbolj dragoceni trenutki svete maše,
ko tudi mi pridružujemo neizmerni Kri-
stusovi daritvi svoje male darove —
svoje žrtve, trpljenje, radosti in napore
vsakdanjega življenja

blagoslovil in se zahvalil nebeškemu
Očetu. Tako se tudi mi zahvaljujemo za
vse velike dobrote božje in med temi je
prav odlična najsvetejši Zakrament in
daritev, ki jo ponavljamo z zahvalo.

V rimskem misalu imamo sedaj 15
različnih hvalospevov, sestavljenih po
istem vzorcu. Vsak ima tri dele: 1. iz-
ražamo hvalo Bogu; 2. zaradi posebnega
vzroka, ki ga predstavlja skrivnost praz-
nika ali cerkvene dobe; 3. se družimo z
angeli v njihovem hvalospevu: Svet,
svet, svet...

Hvalospev se začne s pozivi in od-
govori: Kvišku srca! Zahvalimo se Go-
spodu, svojemu Bogu!

Hvalospev je pesniško zložena him-

na s prostim ritmom in lepo urejenimi besednimi skupinami. Podajam splošni hvalospev za delavnike in navadne praznike:

Res se spodobi in je pravično, primerno in zveličavno,

da se ti zahvaljujemo vedno in povsveti Gospod, vsemogočni Oče, večni Bog,

po Kristusu Gospodu.

Po njem tvoje veličastvo angeli hvalijo,

gospodstva molijo, oblasti v trepetu slavijo,

skupaj z družno radostjo poveličujejo.

Daj, prosimo, sprejmi z njimi vred tudi naš glas,

ko ponižno izpovedujemo: Svet, svet, svet si ti, Gospod,

Bog nebesnih čet; polna so nebesa in zemlja tvoje slave.

Hosana na višavah.

Blagoslovljen, ki prihaja...

Dolžnost našega življenja je Bogu dajati čast; tukaj jo dajemo z besedo in se družimo z angeli; tako se najbolje pripravljamo na življenje poveličanih. „Svet, svet, svet, si ti Gospod,“ je po Izaiji in Razodetju spev angelski, „Blagoslovljen, ki prihaja v imenu Gospodovem,“ pa je človeški pozdrav cvetne nedelje; oboje se je tu zlilo v lepo celoto.

Un poco de polvo en la mano de Dios

El título suena un poco raro, ¿es cierto? Pero no es solamente una frase; es mucho más; es realidad pura y definitiva: un poco de polvo en la mano de Cristo es — el sacerdote católico.

Es un hecho inegable que los fieles cristianos siempre han distinguido y siguen aún distinguiendo a los sacerdotes con un amor y un respeto especiales. Pero los sacerdotes saben muy bien que este gran respeto no se dirige al hombre como a tal, sino a la gracia de la misión, a aquella vocación sublime con que Jesucristo vinculó a sí mismo las almas sacerdotales para todo el curso de una vida llena de sacrificios.

Por eso respetan los buenos católicos a sus sacerdotes, por ser éstos los que recibieron el encargo de Cristo, y los que continúan la obra del Señor; los respetan porque creen firmemente que en la mano consagrada del sacerdote descansa a diario el Cuerpo de Cristo; que sobre su alma se derrama un día y

otro día el amor del Espíritu Santo.

Lo repito: nosotros no vemos un ángel en el sacerdote; también él es hombre, como todos los demás. Pero es un hombre abrasado en el amor de Cristo. El sacerdote viene a ser un poco de polvo; pero polvo en la mano de Cristo, polvo que abre los ojos a los ciegos y los habilita para la visión de Dios.

El sacerdote introduce a los fieles en la Iglesia, mediante el bautismo; introduce a Dios en el alma, mediante el Santísimo Sacramento; robustece las almas en la lucha, ora con ellas, les enseña el cielo, las consuela en la desgracia, enjuga el sudor frío en la frente del moribundo y no abandona a los hombres ni siquiera cuando ya han devuelto sus cuerpos a la tierra del cementerio; siempre reza por ellos ante el augusto acatamiento de Dios. Por esto los católicos depositan tanta confianza en sus sacerdotes.

JOE JUCK

GLAD, RUŠEVINE IN BEGUNCI

GREGOR HRIBAR

S Perave je šla Čelnica pod Dravo in čez Dravski most proti postaji.

Pred frančiškansko cerkvijo je obstala in si ogledovala ruševine. Angleži so med vojsko hoteli med drugim razbiti tudi Dravski most. Razbili so pa le bližnje hiše in poškodovali cerkev. Cerkevna okna in vrata so bila uničena in z deskami zabita.

Čelnica je zmajevala z glavo. Kar ni mogla razumeti, zakaj je bila cerkev Angležem tako zelo napoti. Tako visokega zvonika tudi nima, da bi mogli vanj zadeti, ko so letali nad Koroško. So hoteli vreči bombe kam drugam in niso znali dobro meriti? Ali pa so napravili iz same hudobije?

Mimo je šla skupina razposajenih angleških vojakov. Kmetica bi jih najrajši kar na mestu oštela, ker so tako grdo razbili mesto, in jih napodila popravljat podrte hiše.

Hitler je imel čisto prav, ko je tako udrihal čez Angleže! je Čelnica končala svoje premišljevanje pred frančiškansko cerkvijo.

Še po poti je Boga hvalila, da se je rodila v Kočni vasi, ki je zanjo pač škoda vsake bombe. Prav nič ji ni bilo do tega, da bi bila mestna gospa, kot si nekatere druge Slemeničarke želijo. Je le bolj varno na kmetih.

Od Dobrača je pihal hladen veter.

Odkar je šla od doma, ni Čelnica ničesar več zaužila. Pot in mraz, up in strah, — vse to jo je utrudilo in oslabilo. Veselje, ki ga je užila ob jasnovidkini napovedi, ji le ni moglo nadomestiti izgubljenih moči.

Ni ji kazalo drugega, kot da je na Kolodvorski ulici stopila v gostilno.

Nekaj malega je imela s seboj, a brez tople juhe si ni upala zdržati do večera.

Po sobi je hodil od mize do mize mož s škarpami v rokah. Strigel je številke od živilskih nakaznic in jih spravljaj v žep.

Tudi od Čelnice je hotel najprej izvedeti, ali ima živilsko nakaznico za meso.

„Le kaj sprašujete!“ ga je zavrnila kmetica. „Na Slemenici imata živilsko karto le gospod župnik in gospod učitelj, ker nimata kmetije. Kmetje dobimo nakaznice le za sladkor in petrolej. Ko pride mož, bo dobil tudi tobačno karto,“ je pojasnjevala Čelnica natakarku.

Mož s škarpami v rokah ni kazal dosti zanimanja za njeno razlaganje. Le vprašal jo je resno:

„Ste torej pripravljeni, da plačate meso po isti ceni, kot nam ga prodajajo kmetje na črni borzi, ali pa se zadovoljite rajši s tem, kar vam moremo dati brez nakaznice?“

Čelnica se je odločila za zadnje. Kdo bo po nepotrebem trošil denar po Beljaku! Mar kmetje zato prodajajo drago svoje pridelke, da jih bodo pozneje še dražje nazaj kupovali?

Račun za tiste žlice tople vode in slane krompirja je bil presenetljivo velik. Ženska pa še prav tako lačna kot poprej.

Ozirala se je na okrog, da bi videla, kaj jedo oni, ki so imeli živilske nakaznice s seboj.

Nič ni bilo žal Čelnici, da ni drago plačevala mesa. Tisti košček, ki so ga dobivali drugi ljudje, bi ji tudi ne pregnal lakote.

Sedaj je kmetica bolje razumela, zakaj so bili ljudje v mestu tako suhi, bledi

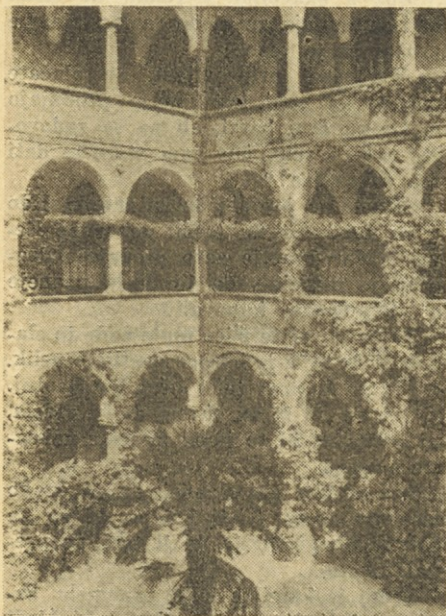
in črni pod očmi. Veliko je že slišala o pomanjkanju, ki so v njem živeli po vojski mestni ljudje. Saj so neredko zašli tudi v Kočno vas meščani iz Ce'ovca in Beljaka in pred Čelnico tarnali, da v mestu vsega primanjkuje:

„Ka (kein) Fleisch, kane (keine) Milch, kane Butter, ka Mehl, ka Te, ka Kaffe, ka Zucker, ka — gar nix iz zu kriegem.“

Toda doslej tako govorjenje kmetici ni šlo posebno do srca:

„Delat naj gredo pa bodo imeli kaj jesti,“ je podobno kot drugi kmetje z lahkoto reševala težko povojno vprašanje prehrane mestnega prebivalstva. Na to, da vsi meščani ne morejo iti na deželo in da so tudi mesta potrebna za deželo, ženska ni pomislila.

Notranjost mestne hiše (rotovža) v Beljaku, ki so jo razrušile v zadnji vojni zavezniške bombe

Sedaj so zadobile tožbe in vzdih mestnih ljudi, ki so stikali po kmetih za živili, za Čelnico globljo vsebino. Resno se je zamislila v njihov žalostni položaj:

Le kako morejo ljudje zdržati ob tako pičli hrani? Sicer res ni posebnega dela po pisarnah, šolah in trgovinah, ali vendar. Človek mora jesti, čeprav cel dan nič ne dela. Navsezadnje le ni tako slabo na kmetih kot nekateri mislijo. Treba je garati od jutra do večera. To je res. A kruha nikoli ne manjka. Kaj pomaga človeku vse drugo, če mora stradati.

Čelnico je postalo sram, da ni bila bolj sočutna do mestnih ljudi. Le kako jih je mogla tako brezbrizno odganjati od hiše, ko vendar njen Franc ves ta čas prav tako strada v Rusiji.

Še bolj ko odrasli, so se kmetici zasmilili mestni otroci.

Kaj jim pomagajo vse igrače, če so lačni. Vse življenje bodo slabotni in bolehn, ker jim v mladih letih manjka kruha in mleka. Tudi zobe utegnejo radi lakote zgodaj zgubiti, kakor jih je zgubil njen mož. So le njeni otroci na boljšem, čeprav so strgani in bos. Lačni pa le niso nikoli. Ko pride atek domov, jim bo pa tudi igrače napravil, zlasti ujkavnico, ki jo otroci že tako dolgo prosijo.

Čelnica je spet hvalila Boga, da njej in njenim otrokom ni bilo treba stradati in da bo tudi njen mož kmalu spet sedel pri polni skledi.

Hkrati je delala kmetica dobre sklepe za bodočnost:

Mestne ljudi bo odslej z večjim sočutjem poslušala in jim bo živež ceneje prodajala. Zlasti otroke bo pa vedno še k mizi povabila in jim ponudila skledico mleka in kos črnega kruha.

S takimi mislimi in dobrimi sklepi se je Čelnica približala postaji.

Bila je nekoliko prezgodnja. Niso ji

Pogled na mesto Beljak
z Dobrača v smeri Kara-
vank

še hoteli prodati karte, češ da mora
oditi preje drug vlak.

Kmetici mi ostalo drugega, kot da
je opazovala vrvež na postaji.

Beljak je važen srednjeevropski že-
lezniški voz. Od vseh strani se v njem
stikajo železniške proge in spet raz-
hajajo.

Isto velja o cestah. Zato je Beljak
v času vojske zelo pomemben.

Napoleon je močno cenil strateško
pomembnost kraja. Slavni vojskovodja
je dejal:

Kdor ima Trst, Ljubljano in Beljak,
je gospodar srednje Evrope.

Mož je zemljepis res dobro znal.
Beljak leži v središču Koroške, ki je
kakor dobro utrjena četverokotna gor-
ska trdnjava s štirimi vrati. Proti vsa-
ki strani neba je narava dala Koroški
le en izhod oziroma dohod.

Od vzhoda do zahoda vodi čez Ko-
roško pot ob Dravi, ki vstopa pri Gor-
njem Dravogradu skozi ozko dolino na
Koroško in jo pri Spodnjem Dravo-
gradu spet zapuša.

Mimo Brež (Friesach) in pod Gre-
bencem (Greibenzen) vodi ozka pot s
Koroške na sever.

Na jugu je vhod posebno dobro za-
varovan. Ob Ziljici vodi ozka pot v Ka-
nalsko dolino, ki ima dvojna vrata. Na
jugovzhod vodi pot čez Videm v Ita-
lijo in na Trst, ki je najprikladnejše
pristanišče za Koroško. Hkrati vodi s
Kanalske doline pot proti jugovzhodu na
Ljubljano.

Ti dve naravni poti z vzhoda na za-
hod in s severa na jug se križata v be-
ljski kotlini.

Po poti preko Brež in Trbiža sta
hodila po vsej priliki že slovanska apo-
stola Ciril in Metod, ko sta se šla radi
nemških obtožb zagovarjat v Rim.

Po isti poti se je vračal iz Rima na
Poljsko sveti Hijacint, ki je ustanovil
v Brežah dominikanski samostan.

Ob Dravi navzgor so vdirale na Ko-
roško turške tolpe in odvajale Slovence
v sužnjost.

Po isti poti se je vrnila v Sveče iz
globoke Turčije Miklova Zala in pre-
senetila svojo sovražnico, kakor je ko-
nec svetovne vojske presenetil naciste.

Pa ne le vrata ima ta gorska trd-
njava, temveč tudi okna, visoko gori v
stenah, v višini tisoč in več metrov. Tudi
okna služijo za prehode in prelaze.

Najmanj prijetna bo pač ona pot, ki vodi iz Kačje doline (Katschtal) pod Kačjo goro (Katschberg) v gornje Pomurje.

Predilski prelaz (1156 m) krajša pot med Beljakom in Trstom.

Ljubljano veže z Beljakom Korenski prelaz (1073 m). S Celovcem je zvezana po Ljubeljskem (1369 m) in z Velikovcem po Jezerskem prelazu (1218 m).

Skozi vsa ta vrata in okna so po vojski prihajali na Koroško in odhajali z nje po svetu številni begunci s komunističnih dežel.

Koroška trdnjava ima mogočne stene — Veliki Klek ima 3798 metrov! — ima vrata in okna, ni ji pa dala narava strehe.

Tudi Hitler je ni mogel postaviti. Zato so padale bombe vse križem po koroškem gavu.

Največ jih je bil poleg Celovca deležen seveda Beljak.

Več mestnih četrti je bilo ob koncu vojske v razvalinah. Na glavnem trgu je bilo toliko ruševin, da angleški kamijoni nekaj časa niso mogli voziti po trgu.

Čisto uničena je bila občinska hiša. Zelo razbito je bilo tudi poslopje železniške postaje. Dalj časa so bili uradi nameščeni v zasilni lopi. Ko je bila Čelnica v Beljaku, so novo postajno poslopje šele gradili.

Med vojsko so nacisti oholo prepevali:

Es zittern die morschen Knochen,
wenn alles in Scherben fällt.
Tresejo se kosti trhle,
ko ves svet leži v črepinjah.

A kmalu so bila tudi nemška mesta deležna iste žalostne usode.

Tudi Beljak je po vojski ležal v črepinjah in razvalinah.

Le nekaj časa naj bi še trajala vojska, pa bi bil Beljak izenačen v usodi z nekdanjim blizu ležečim rimskim naseljem Bilachinium.

V tem primeru bi zgodovinarji skupno usodo obeh mest lahko na kratko označili nekako takole:

Bilachinium je bil uničen po barbarih v petem, Beljak pa v dvajsetem stoletju.

Ker je narava Koroško tako skopo povezala s sosednjimi deželami, ji je v zadnjem stoletju človek napravil nove zveze.

Cesarska Avstrija je zgradila dva mogočna železniška predora. Turski predor (8526 m) je Koroško povezal s Salzburgsko, Karavanski predor (8016 m) je zbližal Koroško z Gorenjsko. Ta dva predora in Bohinjski predor (6339 m) so pomen Beljaka le še stopnjevali in ga še tesneje povezali z Ljubljano in s Trstom.

Nato je še Hitler dal zgraditi nekaj sto metrov pod Ljubeljskim prelazom cestni predor. Veliko vojnih ujetnikov, ki so ga gradili, je tam pomrlo. V slovensko zgodovino bo prišel ta predor kot tisti rešilni izhod, ki se je leta 1945 po njem prelila reka slovenskih beguncev in domobrancev na Koroško.

Kdor ima Beljak, ima Koroško.

Kdor ima Trst, Ljubljano in Beljak, je gospodar Srednje Evrope.

Vsi večji imperiji so si ta trikot osvojili ali so vsaj skušali priti v njegovo posest: Rimljani, Franki, Nemci, Turki, Francozi.

Napoleon je združil ves ta trikot za štiri leta v Ilirskih provincah (1809 do 1813).

Za Napoleonom je prišel za sto let spet pod Avstrijo.

Po prvi svetovni vojski je vsako od teh treh mest pripadalo drugi državi.

Mussolini je Trst in Ljubljano združil za dve leti v rimskem imperiju.

Hitler je ves ta trikot za nadaljnji dve leti združil v Jadranskem primorju (Adriatisches Küstenland), ki je obsegalo Koroški gav, Ljubljansko pokrajino in Julijsko Benečijo.

Po vojski je hotela Jugoslavija ves

ta trikot spraviti pod streho hiše ene. Dobila je skoraj vse ozemlje, le s Trsta in s Koroške se je morala umakniti.

Raje kot bi da i Trst Jugoslaviji, so zapadni zavezniki ustanovili Svobodno Ilirsko Koroško Ozemlje. Kakor so svoj čas Ilirske province napravile iz Avstrije celinsko državo, tako maj bi STO zapiralo Sloveniji tik pred nosom dostop do morja.

Niso še zapadni zavezniki dobro stopili te krivice sloveskemu naročju, ko so se že zakleli, da bodo tudi Koroško z Beljakom „rešili“ za zapadno demokracijo.

Čelnica seveda ni vedela, na kako važnem kraju se nahaja. Z zanimanjem je opazovala potnike. Nekateri so govorili med seboj v tujem jeziku. Nič ni mogla razumeti, čeprav je vlekla vsako besedo na ušesa.

Župnik ni nemara razumel, kaj se pogovarjajo. Morda prav v njegovem kraju tako čužno govorijo, je šlo kmetici po glavi.

Obraz nekega moškega se ji je zdel znan. Dobro si ga je ogledovala. Je ali ni?

Čelnica ga je spet in spet ogledovala. Richtig! Pavel je!

Njen medvojni delavec, Ukrajinec Pavel Porotko, jo je tudi opazil in spoznal. Pokimal ji je, se ločil od tovarišev in se ji prijazno približal. Čelnici se je zdel suh. Tudi pokašljeval je.

Kmetica mu je z masmeškom požugala:

„Paul faul. Durchgegangen. Mich allein lassen. Die Bäuerin viel Arbeit.“

Za vojne ujetnike so Nemci svoj jezik zelo poenostavili. Govorili so jim večinoma le v nedoločnikih in deležnikih preteklega časa. Rabili so zanje le najpotrebnejše besede. Razumljivo, da se ujetniki tako niso mogli naučiti ne nemškega jezika, ne narečja.

Pavel je skušal Čelnici na lep način

dopovedati, da je v taborišču v Spittalu, a kmetica mu je brž spet oponesla:

„Im Lager die Ausländer nix arbeiten. Nur essen. Nicht recht!“

Pavel je ženski skromno ugovarjal:

„Im Lager wenig essen. Hunger haben. Engländer nicht gut. Wenig essen geben.“

„Zakaj pa potem v Rusijo ne greš, če ti ni nikjer prav?“ je bila še kar naprej huda čelnica.

Pave je ob misli na domovino vzdihnil in čez čas dejal:

„Stalin auch nicht gut. Paul nie mehr heimgehen. Viel weinen. Bäuerin gut gewesen.“

Kmetica mu je prvi trenutek privoščila, da mu je slabo šlo v taborišču. Kaj se mu je pa tako mudilo proči!

A brž nato se ji je Pavel zasmilil. Pomislila je, da ima on tudi sorodnike, ki ga prav tako težko pričakujejo kot ona svojega moža. Le da oni ne morejo iti k jasnovidki, da bi jim povedala, ali je Pavel živ in kdaj se bo vrnil.

Nič več mi kregala Pavla radi odhoda v taborišče. Veselilo jo je, da je Pavel priznal, da je bila dobra do njega. Pričela mu je praviti, da bo kmet kmalu prišel, kar pa Pavla ni dosti zanimalo. Kjub temu ga je čelnica povabila, naj bi šel z njo na Slemenico. Obljubila mu je dobro hrano, da si bo opomogel od stradanja v taborišču.

Pavlu je bilo povabilo všeč, a tudi od rojakov se ne bi rad ločil. Je človek le rajši malo lačen med svojimi ljudmi, kot sit med tujci. Zlasti božič bi še rad preživel med znanci.

Popolnoma odkloniti pa tudi ni maral povabila. Zato je ženski odgovoril, da mora še dobro premisliti. Hkrati jo je prosil za deset šilingov, da bo imel za vlak.

Kmetica mu ni mogla odreči. Saj ji je med vojsko zastoj garal.

Brž nato sta se Pavel in čelnica poslovila.

Mesec julij je v domovini mesec novih maš. Pokojni prelat dr. Alojzij Odar je pred tremi leti ob priliki srebrne maše č. g. Gregorija Malija povedal silno globoke misli o duhovništvu, ki jih danes objavljamo. Naj bodo tudi majhen spomenik velikemu pokojniku, ki je bil urednik „Duhovnega življenja“ in čigar drugo obletnico smrti smo obhajali 20. maja.

NOVA IN SREBRNA MAŠA^v

Predragi v Gospodu!

Ni zlepa bolj zoprne stvari, kot bi bilo hvaljenje človeka na svetem kraju. Bližina najsvetejšega Boga, naloga svetega kraja in namen zbora vernikov, vse se upira temu, da bi tu peli hvalo človeku. Tu je le neskončni Bog in grešni človek, ki je manj kot nič pred Njim. Zato je razumljivo, da Cerkev prepoveduje hvaliti kogar koli pri božji službi, pa naj bi imel še tako visok položaj v verski ali svetni družbi. Strogo prepoveduje hvaliti ga, pač pa priporoča in naroča zanj moliti. Čim višji je, tem bolj moli zanj. Kadar umrje preprost vernik, pokropi in pokadi duhovnik njegovo truplo enkrat, ko prosi neskončnega Boga usmiljenja zanj. Kadar umrje škof, se pokropi in pokadi njegovo truplo petkrat; Cerkev silno pomnoži prošnje zanj. Kadar pa umrje papež, trajajo žalni obredi zanj nepretrgoma devet dni. In v teh dneh moli vsa Cerkev za usmiljenje duši človeka, ki je bil v življenju papež. Nobenega živega človeka torej v Cerkvu ne poveljučujemo, tudi nobenega umrlega ne, dokler ni bil po strogih postopkih, v katerih se srečata vsa človeška zmožnost natančnega preiskovanja z božjo čudežno močjo, slovesno razglašen za svetnika ali vsaj za blaženega. Če bi torej komu prišlo na misel, da je tako slavje, kot ga mi danes v tej cerkvi praznujemo, namenjeno človeku kot človeku, naj ve, da se silno moti. „Proklet bodi, kdor v človeka zaupa,“ pravi sv. pismo. Kaj bi reklo šele o tem, ki bi se drznil slaviti človeka v božji hiši.

Ob treh priložnostih spremlja verna

množica duhovnika v cerkev na poseben način. Prvič ob njegovi novi maši; drugič ob njegovem jubileju srebrne ali zlate maše. V tretje pa kaže zabitega v krsti k žalni maši ob pogrebu. Ob vseh treh priložnostih se v cerkvi govori o duhovniku. V tretje govori umrli duhovnik sam. Je to najsilnejši govor, pa naj je bil v življenju še tako silen govornik. Molče trobenta, kot pravi naš pesnik. Nekdo izmed njegovih živih tovarišev pa nam potem skuša pojasniti silno govorico mrtvega govornika, se mu zanjo zahvali in ga priporoči božjemu usmiljenju. Ob novi ali srebrni maši pa pojav novo- ali srebrnomašnika ne razodeva tako silna govorica, kot je ona iz krste sredi cerkve. Zato mora nastopiti drug govornik, da nam razjasni, kdo in kaj je duhovnik, čemu živi sredi med nami in kaj dela. Zakaj kristjani moramo poznati in verovati ter si z umom in srcem osvojiti vse verske resnice, tudi te o duhovništvu in duhovniku. Nova ali srebrna maša pa nam nudita najlepšo priložnost za to.

Je pa razlika med novo in srebrno mašo, med novo in srebrnomašnikom. Na dan nove maše strmimo z očmi vere nad čudežem božje milosti. Na enega izmed nas je prišlo Gospodovo duhovništvo, njegova silna moč in dostojanstvo. Prišlo je samo od sebe, čeprav ne nepričakovano, prišlo nezasluzeno, samo po božji volji, od zgoraj. Zakaj prav na tega in ne tudi na onega? Ne vemo. Eden je spoznal, da mora hoditi po poti duhovništva, drugi pa je prav tako spoznal, da ne sme stopiti na to pot. V glo-

Mašni plašč iz 16. stoletja

bini naših duš je tako odločilna božja Previdnost; proti njenemu odloku ni pritožbe. Na dan nove maše stojimo pred čudežem božje milosti. Vse, kar je ta novi duhovnik, je po božji milosti. Sam od sebe nima ničesar. Samo en faktor slavimo ta dan, samo božjo milost. V to slavlje pa se nam nehote prikrade utemeljena bojazen: Kaj bo v življenju s tem novim duhovnikom, ali bo zvest Gospodovemu klicu ali ne. Med dvanajstimi apostoli, ki jih je poklical isti Gospod še bolj jasno kot njega, je bil Juda Iškariot, ki ga je potem izdal in prodal in se nato obesil na sam veliki petek. O, skrivnost greha, kako si globoka!

Na dan srebrne maše pa se radujemo dveh činiteljev. Prvi je še vedno božja milost. Kakor je novoposvečeni duhovnik postal duhovnik na dan svoje- ga mašniškega posvečenja po božji mi-

losti, tako je duhovnik po isti božji milosti vsak dan, tudi na dan svoje srebrne ali zlate maše. Božja milost, ki je prišla vanj na dan mašniškega posvečenja, deluje v njem vsak dan. Vsaka maša ima isto neskončno vrednost, pa naj bo prva ali na dan srebrnomašnega ali zlatomašnega jubileja, naj jo opravi duhovnik ali škof ali papež. Drugi faktor pa, ki ga pri novi maši še ni, je na strani duhovnika. Od novomašnika v svetem upanju pričakujemo, da bo zvest Gospodovemu klicu in milosti, pri srebrnomašniku pa že s hvaležnostjo ugotavljamo, da spolnjuje to upanje že dolgih pet in dvajset let od tistega lepega poletnega jutra na praznik sv. Petra in Pavla v ljubljanski stolnici do danes, ko stoji že čez poldan v njegovem življenjskem dnevu in so se sence začele že daljšati. Petindvajset let neomajne zvestobe, petindvajset let trdega dušnopastirskega dela, petindvajset let molitev, žrtev, petindvajsetkrat toliko maš, kot ima vsako leto dni, na tisoče pridig, v visoke desettisoče segajoča razdeljena obhajila in v spovednici izrečene odveze, petindvajset let nepretrgane straže ob tabernaklju, to je tisto, glejte, kar razlikuje srebrnomašnika od novomašnika. Če novomašniku čestitamo, moramo pri srebrnomašniku čestitke združiti z zahvalo.

Tako slavlje, kot ga praznujemo danes, mora do dobra razumeti le veren človek. Mi vsi smo verni. Toda še mi moramo očistiti svoj pojem o duhovniku. Postrgati navlako, da bo za blestela prava podoba duhovnika.

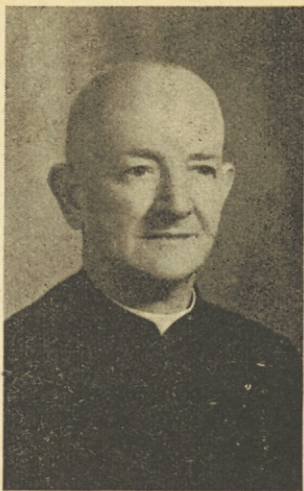
Kaj si mi pravzaprav predstavljamo pod duhovnikom? Mnogi so pri nas videli v njem in ga cenili le kot javnega prosvetnega delavca, kot zadrugarja, kot učitelja in pomočnika v sili, pa naj je šlo za gmotno podporo ali za kako intervencijo ali zato, da napiše kako vlogo na oblast ali da raztolmači kako tuje pisanje. In vendar za vse to ni duhovnik, ali vsaj to ni prvo, kaj šele bistveno za

duhovnika. Mnogo tem in podobnih opravil so pri nas duhovniki res opravljali; toda taka opravila niso duhovniška; prāv je bilo, če jih je duhovnik opravljal poleg svojih, zelo narobe pa je bilo, če jih je vršil namesto svojih.

Kaj je torej duhovnik; katera je prava njegova podoba? Sv. apostol Pavel odgovarja v četrtem poglavju prvega pisma Korinčanom, da je duhovnik služabnik Kristusov in oskrbnik božjih skrivnosti. V svojem čudovitem pismu Hebrejcem, v katerem silno globoko razpravlja o Kristusu kot duhovniku, pa pravi, da se duhovnik jemlje iz ljudi in postavlja za ljudi v tem, kar se nanaša na Boga, in da ga na to mesto pokliče Bog sam.

Po tem Pavlovem nauku je torej duhovnik srednik med Bogom in človekom. Srednik med dvema sprtima strankama pa ne more biti vsakdo. Srednik mora namreč imeti nekaj od obeh, med katerima naj posreduje. Med dvema človekoma že je težko posredovati, ne upa se vsak tega. Toda kdo naj se drzne posredovati med Bogom in človekom? Ali veste, kdo je Bog? Kdo se mu more približati, da bi se spustil z njim v razgovore o posredovanju? Mojzes se mu je nekoč približal, in je videl za hip postrani Boga mimogrede, pa je nosil na svojem obrazu znamenje celo življenje.

Le eden je bil zmožen biti srednik med Bogom in ljudmi. Je to Jezus Kristus, ki je Bog in človek. Zato tudi imamo v Novi zavezi le enega duhovnika Jezusa Kristusa. Ta je z daritvijo samega sebe na križu na Golgoti napravil spravo med Bogom in človeštvom, odprl je nebesa, ki so bila po izvirnem grehu zaprta, zaslužil je vse milosti, ki jih ljudje potrebujemo, da se moremo zveličati; ustanovil je zakramente, po katerih te milosti prejemamo, in ukazal je ponavljati svojo križevno daritev na nekrvav način do konca sveta, da z njo Boga dostojno častimo, se mu zahvaljujemo in zadoščujemo ter si prosimo

Pokojni prelat dr. Alojzij Odar, ki je z velikim veseljem sprejel prošnjo č. g. Gregorja Mališa, da mu kot bivši sošolec govori na srebrni sv. maši

nadnaravnih in naravnih dobrot. Tako je edini duhovnik nove zaveze Jezus Kristus. Drugega duhovnika poleg njega ni in ne more biti.

K svoji duhovniški funkciji, v kolikor se ta stalno nadaljuje v svetu, pa privzema Kristus po zakramentu mašniškega posvečenja nekatere ljudi. Ti postanejo tako njegovi služabniki in oskrbniki božjih skrivnosti, kot pravi apostol Pavel. To služabništvo in oskrbnništvo obstoji v pooblaščenju delati to, kar je delal Kristus in to v njegovem imenu, z njegovo močjo in oblastjo. Tako je katoliški duhovnik v resnici drugi Kristus. Po njem deluje Kristus. „Vi ste moji prijatelji,“ je govoril Kristus pri zadnji večerji prvim novoposvečenim duhovnikom. „Več vas ne imenujem služabnike, ampak prijatelje, zakaj služabnik ne ve, kaj dela njegov gospod. Vas pa sem imenoval prijatelje, ker sem vam razodel vse, kar sem slišal od svojega Očeta.“ Kristus se naravnost istoveti s svo-

Jim duhovnikom. „Krstim te,“ govori duhovnik, to se pravi: odpuščam ti izvirni greh, vlivam ti posvečujočo milost in včlanjujem te v skrivnostno telo Kristusovo. Jasno je, da tega ne more storiti v svojem imenu; govori namesto Kristusa, ta deluje po njem. „Odvežem te od tvojih grehov,“ izreka duhovnik v spovednici. Še bolj kot pri krstu je vsakomur jasno, da more tako izreči le v imenu Jezusa Kristusa, učlovečenega Boga. Zakaj kdo more odpuščati grehe razen Boga, so pravilno sklepali Judje, ko so slišali, da je Kristus nekemu odpustil grehe. „To je moje telo“ in „to je moja kri“ izreče pri maši duhovnik in kruh se pri priči spremeni v Kristusovo telo in vino v Kristusovo kri. Očitno je, kako postaneta v tem trenutku Kristus in duhovnik eno. Kristus privzame duhovnikove organe, da po njih izreče posvetilne besede. So res v duhovnikovem življenju trenutki, ko je duhovnik resnično drugi Kristus.

Pred svojim vnebohodom je Kristus ustanovil Cerkev, ki je po eni strani vidna družba vernikov pod Kristusovim vidnim namestnikom rimskim papežem, po drugi globlji notranji strani pa skrivnostno Kristusovo telo, kateremu je glavna sam fizični Kristus v nebesih, udje pa verniki, po tretji strani, oziraje se na ljubezen med Kristusom in Cerkvijo, pa Kristusova nevesta. Ta Cerkev izbira duhovnike, da v njenem imenu opravljajo bogočastje in druge naloge, ki jih je Kristus prepustil Cerkvi: uče Kristusov nauk, dele Kristusove zakramente, opravljajo Kristusovo daritev, vodijo vernike po Kristusovem nauku in zapovedih ter molijo v imenu Cerkve. Tako je duhovnik tudi služabnik Cerkve, to se pravi njen predstavnik, njen pooblaščenec, njen organ.

V tem dvojnem svojstvu kot drugi Kristus in pooblaščenec Cerkve, ali po Pavlovo povedano kot služabnik Kristusov in oskrbnik božjih skrivnosti spremelja potem duhovnik versko občino in vsa-

kega njenega člana na vsej življenjski poti od krsta do pogreba; a tudi v večnost še sega za umrlim njegova molitev, opravljena v imenu Cerkve. Prižnica, spovednica, oltar, bolniška postelja in šola so glavne postaje na tej duhovnikovi poti. Poučuje Kristusov nauk, deli Kristusove zakramente, opravlja Kristusovo daritev, tolaži, svari in vodi v Kristusovem imenu.

To, glejte, je prava podoba katoliškega duhovnika med nami. Kristus mora biti. Vse drugo na njem je navlaka. Če opravlja poleg teh duhovniških nalog še druga opravila, je prav, če pa ta opravila zamenjava z duhovniškimi ali jih opravlja namesto duhovniških, je napak, hudo napak. Naš srebrnomašnik te napake ni zagrešil. Ostal je od ure posvečenja do danes Kristusov duhovnik.

Duhovnik je orodje Kristusovo in Cerkve. Pa ni zgolj mehanično orodje kot sta žaga in oblič v rokah mizarja. Biti mora živ organ umne narave. V službo Kristusovo in Cerkve mora stopiti s svojim umom in voljo kot cel človek, in opravljati jo mora kot umen človek. Ko bi Kristus uporabljal duhovnika kot mehanično orodje, kot avtomat, ko bi bilo duhovnikovo opravilo le izgovarjati svete formule, po katerih bi Kristus delil milosti, ko bi skratka vse opravil Kristus sam in se ne bi posluževal duhovnika kot umnega bitja, bi duhovniška služba ne bila težka. Toda Kristus je določil drugače. Kot cel človek z vsemi svojimi zmognostmi mora duhovnik stopiti v njegovo službo in opravljati jo mora kot umno bitje. To se pravi, da mora duhovnik napraviti iz sebe čim boljšega sodelavca Kristusovega in uporabljati mora potem pri svojem delu vse svoje moči. Če pomislimo za kakšno službo pri duhovniku gre, za kolikšno odgovornost, bomo lahko uvideli, da zahteva oboje, priprava in delo, od duhovnika silno veliko. Iz grešnega človeka, kakor smo vsi, težko napraviš primeren organ za sveto Kri-

stusovo službo. In to službo mora opravljati duhovnik, ki je podvržen grehu kot vsi drugi ljudje. Duhovniška služba skratka zahteva od tistega, ki jo opravlja, tolikšno moralno višino, kot nobena druga ne. Če bi ne imeli Kristusovega zagotovila, da bo sam z nami do konca sveta, in Pavlove izjave, da vse premore v Njem, ki ga kreпча, damreč v Kristusu in z njegovo milostjo, bi se noben vesten človek ne drznil sprejeti duhovniške službe.

Predragi v Gospodu! Taka je torej prava podoba duhovnika. Kot slaboten človek je vzet v duhovništvo in tak ostane tudi po posvečenju. Vsak dan se mora usposablјati za uporaben organ Kristusov. Po svoji službi pa je udeležen na Kristusovem duhovništvu, a ne samo delno, marveč v celoti. V vsakem katoliškem duhovniku je ves Kristus, vsak deluje z vso Kristusovo močjo. Ta moč se nič ne zmanjša zavoljo tega, ker je duhovnikov več. Vsak je tako duhovnik, kot bi bil le on duhovnik. Vsak je služabnik Kristusov in oskrbnik božjih skrivnosti. Vsak je iz ljudi vzet in za ljudi postavljen v tem, kar se nanaša na Boga. Vsak je mož božji med nami. Vsak je ob Kristusu srednik med Bogom in človeštvom.

Predragi v Gospodu! Pet in dvajset let svojega duhovniškega življenja že kleše naš gospod srebrnomašnik v sebi duhovniški lik. Pet in dvajset let je že Kristusov duhovnik na postajah, ki mu jih je določila božja Previdnost: v Žužemberku, na Vrhniki, v Ajdovcu, v taborišču na Koroškem in sedaj pri sv. Ameliji v Buenos Airesu.

Veseli smo, kadar vidimo, da kdo zvesto spolnjuje dolžnosti svojega stanu. Če je naš človek, smo v tujini še bolj veseli. Odkritosrečno mu čestitamo ob njegovih življenjskih jubilejih. Zakaj bi ne čestitali duhovniku, ki že pet in dvajset let zvesto opravlja svojo duhovniško službo. Saj smo mnogi imeli že korist od nje.

Kraljici izseljencev

Kraljica naše domovine,
v tujini te pozdravljamo;
skrbi in svoje bolečine
ponižno ti darujemo.

V tujino s Sinom si bežala,
deviška Mati, tudi ti;
nevarnosti si vse spoznala,
v katerih smo izseljenci.

Po domovini hrepenela
si, kakor hrepenimo mi;
od dela svojih rok živela
z družino najsvetejšo si.

Zato razumeš ti edina,
Marija, nas izseljence,
ki te slovenska domovina
izbrala za Kraljico je.

Marija, Mati in Kraljica
izseljencev slovenskih si;
po tebi večna naj Pravica
peklenski vojski moč zdrobi.

Gregor Mali

Gospod srebrnomašnik se bo pri tej slovesni maši še posebej zahvalil Bogu za milosti, ki jih je Bog podelil v petindvajsetih letih njegovega duhovništva njemu samemu pa tudi na tisoče drugim po njegovih rokah. Pridružimo se tej zahvali tudi mi vsak zase, pa še v imenu onih v domovini, ki bi bili radi navzoči pri tej srebrni maši. Zahvalimo se Bogu za tega zvestega duhovnika, ki nam ga je dal, pa tudi za zgled, ki nam ga je ta duhovnik dal in za delo, ki ga je opravil med nami. Po milosti božji je, kar je; in milost božja v njem ni prazna. Te Deum laudamus. Hvala večnemu Bogu. Amen.

EVANGELIJ PO *Sv. Luku...*

RAZLAGA DR. MIRKO GOGALA

„ZAKAJ JIM GOVORIS V PRILIKAH?“

Prva Jezusova prilika z dogmatično vsebino je prilika o sejalcu in semenu. V njej nam je Gospod razložil, kakšen je začetek nebeškega kraljestva in na kakšne notranje ovire bo to kraljestvo naletelo pri svojem razširjanju. Iz vsebine prilike nekateri sklepajo, da jo je Učenik povedal ob času setve, ki je v Palestini koncem oktobra ali v začetku novembra, ko prvo deževje namoči polje:

Ker se je pa zbirala velika množica in so iz mest prihajali k njemu, je povedal v priliki: „Sejavec je šel seme sejati. In ko je sejal, ga je nekaj padlo poleg pota in je bilo pohojeno in ptice neba so ga pozobale. Drugo je padlo na skalo; in ko je pognalo, je usahnilo, ker ni imelo vlage. Drugo je padlo v sredo med trnje; in trnje, ki je z njim zrastle, ga je zadušilo. Drugo je dalo na dobro zemljo in je zrastle ter obrodilo stoteren sad.“ Ko je to govoril, je zaklical: „Kdor ima ušesa za poslušanje, naj posluša!“ (Lk 8, 4–8; prim. Mt 13, 1–9; Mk 4, 1–9).

Jezus se je s svojih potovanj križem po Galileji (prim. Lk 8, 1) vedno znova vračal v Kafarnaum, kjer mu je bil Petrov dom (in morda tudi Matejev) stalno na razpolago. Ko se je nekoč spet mudil tamkaj, je po svoji navadi šel h Genezareškemu jezeru in začel učiti (Mk 4, 1). Ljudje so „iz mest prihajali

k njemu“, tako da se je kmalu okrog njega zbrala „zelo velika množica“ (Mk 4, 1). Kot se je že v drugih priložnostih zgodilo (prim. Lk 5, 3), je tudi tedaj Jezus „moral sesti v čoln“ (Mt 13, 2), da je s svojo besedo lažje obvladal množico, ki se je drenjala na bregu.

„In povedal jim je mnogo v prilikah“ (Mt 13, 3; prim. Mk 4, 2). Jezus je že prej sem in tja rabil prilike pri svojem pouku, saj smo v Lukovem evangeliju že ponovno naleteli nanje (prim. Lk 6, 39–49; 7, 31–35; 7, 39–47). Vendar tisti dan je bil še prav posebej posvečen prilikam, ki so vse govorile o nebeškem kraljestvu. Matej nam v zvezi s tem navaja kar sedem različnih prilik (prim. Mt 13, 1–53). Naš Luka pa ima na tem mestu samo eno, namreč o sejalcu in semenu. Dve drugi priliki, o gorčičnem zrnu in o kvasu, pa Luka podaja kasneje v drugačni zvezi, morda zato, ker jih je Gospod tedaj ponovil pred drugimi poslušalci. Ostalih štirih prilik, ki jih Matej navaja, pa Luka sploh nima. Skoraj gotovo so evangelisti v tem slučaju podobno ravnali kot z Govorom na gori (prim. Dž XXIII, 19 sl). Matej je verjetno v svojo zbirko privzel nekatere prilike, ki jih je Gospod povedal ob drugih priložnostih, Luka pa je kako priliko iz tistega dne postavil na drugo mesto. Na vsak način pa je gotovo, da je Gospod tisti dan povedal več prilik, katere in koliko, se

pa ne da reči. Zanimivo je tudi, da vsi evangelisti na prvo mesto postavljajo priliko o sejavcu in semenu.

Ko je Učenik že sedel v čolnu, je nagovoril množico: „Poslušajte!“ (Mk 4, 3). Potem pa je nadaljeval: „Sejavec je šel seme sejati.“ V Palestini so po največ sejali pšenico in ječmen. Pri vsaki setvi se zgodi, da ne doleti vsega semena enaka usoda. Z ozirom na to loči Gospod v priliki štiri različne slučaje. Nekaj semena pade na pot ob njivi. To seme niti ne vzklije ne, ampak ga ljudje pohodijo ali pa ga pozabljajo ptice (vrabci in golobi). Nekaj semena pade „na skalo“, ki jo pokriva prav tenka plast zemlje (prim. Mt 13, 5 sl; Mk 4, 5 sl). To seme sicer hitro vzklije, vendar ne more pognati korenin. Zato ga močno sonce s svojo toploto že v par dneh popolnoma zamori. Nekaj semena nadalje pade sicer na globoko zemljo, ki pa ni dobro očiščena od trnatega plevla. Žito začne rasti, vendar ga trnje sčasoma preraste in zaduši. In končno nekaj semena pade „na dobro zemljo“, to se pravi na zemljo, ki je dovolj globoka, potem dobro preorana in očiščena, z eno besedo, lepo obdelana in pripravljena za setev. Seme na takšni zemlji pa lepo raste in se razvije in donaša trideseteren, šestdeseteren in stoteren sad“ (Mk 4, 8; Mt 13, 8). Luka omenja samo stoteren sad, ki pa ni nobeno pretiravanje, ker so v Palestini nekateri predeli izredno rodovitni.

Ko je Jezus končal svojo priliko, je zaklical: „Kdor ima ušesa za poslušanje, naj poslušaj!“ S tem je hotel množico opozoriti, da se mu njegova prilika zdi zelo važna in naj si jo dobro zapomnijo. Vendar pa Jezus tedaj ljudem prilike o sejavcu ni razložil, temveč jim je povedal še druge prilike, prav tako brez razlage. Vsi ljudje skupaj z apostoli so Jezusa brez dvoma z zanimanjem poslušali, vendar ne eni ne drugi niso razumeli, kaj jim pravzaprav

hoče povedati. Ko je bila pridiga končana, so se množice razšle. Gospod pa je spet ostal sam s svojimi apostoli in še nekaterimi učenci (Mk 4, 10), ki so izrabili to priložnost, da bi se znebili svojih dvomov. Ker so opazili, kako malo sadov so rodile Jezusove prilike v primeri z drugimi njegovimi govori, so Gospoda kar naravnost vprašali: „Zakaj jim govoriš v prilikah?“ (Mt 13, 10). Poleg tega so Jezusa prosili, naj jim razloži priliko o sejavcu:

Njegovi učenci pa so ga vprašali, kaj pomeni ta prilika. On jim je rekel: Vam je dano razumeti skrivnosti božjega kraljestva, drugim pa v prilikah, „da gledajo, pa ne vidijo, in poslušajo, pa ne razumejo (Iz 6, 9—10)“ (Lk 8, 9—10; prim. Mt 13, 10-17; Mk 4, 10-12).

Kot vidimo, Jezus najprej pojasni, zakaj je resnice o božjem kraljestvu razlagal v prilikah, čeprav ljudje prilik niso razumeli. Na podlagi njegovih besed bi se zdelo, da je Jezus nalašč tako ravnal prav zato, da bi njegovi poslušalci, razen nekaterih privilegirancev, ne mogli razumeti teh vzvišenih skrivnosti in se ne bi spreobrili. To mnenje, tako se vsaj zdi, še bolj potrjuje Jezusov odgovor, kakor nam ga podaja Marko: „Vam je dano razumeti skrivnosti božjega kraljestva, onim zunaj pa se daje v prilikah ‘da z očmi gledajo, pa ne vidijo, in z ušesi poslušajo, pa ne razumejo, da se ne spreobrnejo in se jim grehi ne odpuste (Iz 6, 9—10)’“ (Mk 4, 11—12). Veliko se je že razpravljalo, če ima besedica: „da“ nameren (finalen) pomen, kot bi vsakdo na prvi pogled sodil, ali pa tega pomena nima. Tisti, ki zagovarjajo namernost omenjenega stavka, iz tega sklepajo, da je Jezus v svoji pravičnosti hotel kaznovati zakrknjene poslušalce, ki so se vse do tlej upirali njegovim naukom.

Kar nehotе se nekaj v nas upira, da bi pritrdili tej razlagi. Ali ni mar Jezus

zato prišel na svet, „da oznani blagovest ubogim“ (Lk 4, 18)? Ali ni „prišel iskat in zveličati, kar je izgubljenega“ (Lk 19, 10)? Ali ni tudi Jezus po zgledu judovskih učiteljev rabil prilike prav zato, ker so sijajen pripomoček, da se težje resnice na bolj preprost in lahko umljiv način razlože? In končno, ali ni že sv. Janez Zlatoust prav povedal: „Če bi Jezus ne hotel ljudi poučiti in jih ne zveličati, bi moral molčati, ne pa jim govoriti v prilikah.“ Zato drugi razlagalci trdijo, da je Jezus tudi s prilikami hotel vse ljudi poučiti, da bi jih kar največ zveličal. Če ga nekateri niso razumeli, so bili sami krivi. To mnenje se veliko lepše prilega Jezusovemu neskončnemu usmiljenju. Ali pa se da tudi spravili v sklad z evangeljskim poročilom? Saj za to nam ravno gre!

Besede, ki nam v Jezusovem odgovoru povzročajo težave, je Gospod vzel iz preroka Izaija. Ta citat in sploh ves Jezusov odgovor pa sta Luka in Marko občutno okrajšala, dočim nam Matej oboje bolj na široko popiše (Mt 13, 10—17). Zato moramo gornje Lukovo besedilo razložiti v luči tega Matejevega poročila in v luči izvirnih Izaijevih besed:

Iz Matejevega evangelija je razvidno, da Jezus ni nič drugega povedal kot tole: Ugotovil je dejstvo, da so apostoli in še nekateri drugi učenci (prim. Mk 4, 10) jasno razumeli skrivnosti nebeškega kraljestva, razložene v prilikah, ostali pa ne. Ta razlika v spoznanju pa je bila izključno samo posledica drugega dejstva: prvi so namreč bili željni globljega spoznanja in so Jezusa za seboj spraševali, kaj prilike pomenijo. Drugi pa tega niso storili. Zato so bili sami krivi, če so jim vzvišene resnice ostale zastrte; zakaj Jezus bi tudi njim z veseljem pomagal k jasnemu razumevanju, če bi ga le prosili.

Nato pa Jezus pravi, da se je nekaj podobnega že zgodilo v času preroka

Izaije, in navaaja njegove besede (Iz 6, 9—10). Citat, ki ga imamo sedaj v Matejevem evangeliju, je prirejen po grškem prevodu (t. zv. septuaginti), dočim je Gospod brez dvoma citiral po hebrejskem izvirniku, ki se od prevoda nekoliko loči. Smisel izvirnega Izaijevega besedila ne dopušča nobenega dvoma: Bog v njem nastopa kot ljubeč zdravnik Izraelcev, ki na vse načine poskuša, kako bi ozdravil svoje bolno ljudstvo. S tem namenom pošlje k njim preroka Izaija, ki pa nič ne opravi, ker ljudstvo trmasto vztraja v svoji zakrnjenosti. V iskreni želji, da bi svoje ljudstvo vendarle kako pregovoril in ga rešil, ga še enkrat opomni in sicer v obliki sarkastične grožnje: nekako takole pravi: Dobro torej! Ker zametavate moje zdravilo, ostanite v svojih boleznih, da vas jaz nikoli več ne ozdravim! — Kdo ne vidi, da zdravnik dejansko hoče ozdraviti bolnika in da je ta sarkastična grožnja le še zadnje sredstvo, s katerim hoče pomagati. To je tako resnično, kot je resnično, da je Bog tedaj Izaija poslal z namenom, da bi Izraelce duhovno ozdravil! Če tudi to ne bo nič zaleгло, pade vsa odgovornost izključno le na bolnika, ki trmoglavno vztraja pri svojem in si ne da nič dopovedati. Prav tako so bili v Jezusovem času ljudje sami krivi, če niso razumeli njegovih prilik ter se niso spreobrnili.

Takšen je torej smisel Jezusovega odgovora na podlagi Matejevega poročila in v luči izvirnega Izaijevega besedila. Skladno s tem moramo razlagati tudi Lukovo in Markovo poročilo, ki tudi navajata Izaijev citat, čeprav le anonimno in v skrajšani obliki; kajti ta način citiranja nas ne sme zavesti v zmotno, kot da bi se evangelista hotela omejiti samo na navedene besede. Luka in tudi Marko sta Izaijo takorekoč „počez“ citirala. Z nekaj besedami sta nakazala, na katero mesto v Izaiju mišlita, seveda z namenom, da bi se smi-

sel njunega citata iskal v celotnem izvirnem besedilu. Ta citat so namreč v prvotni katehezi na različne načine pogosto rabili (prim. Jan 12, 40; Apd 28, 26 sl; Rimlj 11, 8) in so ga vsi dobro poznali. Zato sta Luka in Marko lahko tako ravnala (prim. Ricciotti 363 sl).

Če torej zaključimo, moramo reči, da tisti „da“ v Lukovem in Markovem besedilu nima namernega (finalnega) pomena od Jezusove strani, temveč izraža samo spodbudo k spreobrnjenju v obliki rešilne grožnje, sarkastično izražene. Gospod sam torej nikogar ni izključeval od zveličanja. Nasprotno! Vrata v nebeško kraljestvo so bila odprta za vse brez razlike in prilike so bile kot neke stopnice, ki so vodile do teh vrat. Če mnogi dejansko do teh vrat niso prišli so ostali zunaj božjega kraljestva, so sami odgovorni, ker se za vstop niso dovolj brigali.

Vendar s tem zadeva še ni končana. Človek se nehote vpraša, kako da Jezus ni ljudem prilik kar sam od sebe pojasnil, ko je videl, da ga ne razumejo. Ali pa bi jim resnice o nebeškem kraljestvu kar brez prilik razložil tako, da bi vsi vedeli, zakaj gre. Zato se nam kljub odgovoru, ki ga je Gospod dal svojim učencem, znova povrne vprašanje: Zakaj je Jezus govoril v prilikah?

Glavni razlog moramo iskati v važnih zgodovinskih okoliščinah, ki smo jih že večkrat poudarili. Judje so strastno hrepeneli po mesijanskem kraljestvu, ki pa so si ga čisto pozemsko in politično predstavljali. Prepričani so bili, da jim bo Mesija prinesel zemsko blagostanje s tem, da jih bo rešil rimskega jarma in jim dal v roke svetovno politično oblast. V tej miselnosti izvoljenega ljudstva najdemo ključ za razumevanje Jezusove apostolske taktike. Če bi Jezus množicam čisto jasno in brez ovinkov povedal, da je mesijansko kraljestvo duhovno in da obstoji predvsem

v krepostnem življenju, bi ga vsi razočarani kaj hitro zapustili, če se mu ne bi celo s silo uprli. Če pa bi ljudem govoril o nebeškem kraljestvu brez posebne pojasnila, bi bila nevarnost, da bi se še bolj razvele njihove politične strasti, ki so bile vulkansko področje, kjer bi vsak čas lahko prišlo do katastrofalnega izbruha. Zato je bila od Jezusove strani potrebna skrajna previdnost, zlasti kadar je nastopal javno v pričo velikih množic. Jezus jim je sicer moral govoriti o nebeškem kraljestvu, vendar tako, da jih s svojo pridigo ni odbil, temveč pritegnil, in da jih istočasno ne bi potrdil v njih zmoti, temveč da bi jih iztreznil in jih pripravil do tega, da popravijo svoje napačno mišljenje. Jezusova pridiga je morala biti taka, da je ljudem odpirala oči za resnico in jih hkrati zapirala za njihove neresnične sanje. Zato je Jezus v svoji veliki modrosti resnice o nebeškem kraljestvu razložil v prilikah, ki so mu dovoljevale, da je v svoje besede položil toliko luči, kolikor so je poslušalci mogli prenesti.

Prilike so same po sebi sijajen pripomoček za ponazorjevanje težje umljivih resnic. Zato jih je tudi Jezus rabil. Vendar če so v priliki alegorične sestavine (metafore) ali če pojasnjujejo zelo globoke resnice, je za pravilno umevanje prilik potrebna razlaga. In takšne so ravno prilike o nebeškem kraljestvu. Vendar pa nam prilike tudi v tem služajo, da ostanejo brez razlage, le nekaj povedo. Jezus je torej skrivnosti nebeškega kraljestva ljudem povedal v prilikah, da bi vsaj nekaj vedeli o tem. Ni jim pa hotel prilik sam razložiti, ker večina še ni bila zrela, kot smo videli. Zato „jim je oznanjal nauk, kakor so ga (pač) mogli umevati“ (Mk 4, 33). Množicam bi namreč Jezus zelo pogosto lahko rekel, kar je kasneje dejal svojim apostolom: „Še mnogo vam imam govoriti, a zdaj bi še ne mogli razumeti“ (Jan 16, 12). Da pa jih kljub temu ven-

darle v celoti ne bi pustil brez pouka, jim je vsaj v prilikah povedal, česar jim ni mogel naravnost razložiti. Slepota ljudstva je torej bila povod za prilike, ne pa njihov cilj. Ali drugače povedano: prilike niso povzročile slepote, temveč so prav zaradi nje bile povedane, da bi jo vsaj delno odzdravile.

V kolikor pa prilike brez razlage le niso bile povsem razumljive, je Gospod lahko z njimi tudi preizkusil dobro voljo ljudstva. Nakazal jim je resnice, da bi se v njih vzbudila želja po globljem spoznanju in bi jih pripravil do tega, da bi ga sami prosili za razlago. Ljudje so namreč vedno imeli možnost, da bi se zasebno obrnili na Jezusa, ki jim prošnje gotovo ne bi odrekel; kajti v ožjem krogu ni bila potrebna takšna previdnost kot v javnosti pred množicami.

Prilike torej niso bile tema ampak luč, ki je bila prilagodenjena očem v posebnih okoliščinah. Seveda morajo biti oči zdrave in čiste, da jim luč more koristiti; kajti luč ki je zdravim očem prijetna, je bolnim odvrtna. Tako se je zgodilo farizejem, ki so se v svoji pokvarjenosti spotikali nad Jezusovo besedo (prim. Mt 15, 12) in se tako še sedo oddaljili od nebeškega kraljestva, namesto da bi se mu približali. Velika večina poslušalcev pa v svoji omejenosti ni znala izkoristiti priložnosti in se ni brigala za globlje umevanje. Apostoli pa in še nekateri drugi učenci, so Jezusa ponovno prosili za pojasnilo. Zato jim „je posebej razlagal vse“ (Mk 3, 4). Zato je njim bilo „dano razumeti skrivnosti nebeškega kraljestva, drugim pa (ni bilo dano, temveč samo) v prilikah“.

Če za konec povzamemo, zakaj je Jezus govoril v prilikah, moramo reči: razlogov ne smemo iskati v Jezusovi pravičnosti, tudi ne toliko v njegovem usmiljenju, temveč bolj v njegovi modrosti. Pedagoški motivi so bili odločilni, da je Jezus resnice o nebeškem kra-

ljestvu zavil v prilike: Pomanjkljiva intelektualna in moralna pripravljenost ljudstva je zahtevala, da je v svoj nauk položil toliko luči, kolikor so je množice mogle prenesti. V ta namen mu je sijajno služila prilika, ki mu je omogočala, da je lahko potrebi primerno stopnjeval luč razodetja. Različen učinek, ki so ga prilike imele, ne smemo torej pripisovati Jezusovemu pozitivnemu namenu, prav tako ne naravi prilik, ki je bila objektivno za vse enaka, pač pa različnemu osebnemu razpoloženju poslušalcev: eni so jih sprejeli s prezirom, drugi malomarno, nekaterim pa se je ob njih vzbudila želja po globljem spoznanju božjih resnic. Prilike so bile ravno sijajno sredstvo, da se je ob njih to različno razpoloženje odkrilo. Kristusu je narekovala modrost, da sam od sebe ni ponujal razlage težje umljivih prilik, ampak je vse prepustil le dobri volji poslušalcev.

Za nas je v tem lep nauk, kakšen mora biti naš odnos do resnice, ki nas jo Kristus uči po sv. Cerkvi. Poleg tega se na Jezusovem zgledu lahko učimo taktike pravega prilagojevanja, ki tudi v modernem apostolatu duhovnikov in laikov igra tako важно vlogo.

Nalášč smo se pri razlagi kratkih Lukovih besed tako dolgo pomudili, seveda predvsem zato, ker je bilo potrebno, da smo domeli njih pravi pomen. Pa tudi zato, ker imamo v njih lep zgled, kako težko je včasih priti do pravega razumevanja sv. pisma. Za nas je to en dokaz več, kako nesmiselno je, da bi vsak posameznik imel pravice, samostojno razlagati sv. pismo, kot pravijo protestanti. Kolikokrat bi se zmotili! Prav zato so protestanti tako daleč od resnice, kljub temu da sv. pismo neprestano nosijo v rokah. Če smo katoličani v tem na boljšem, se moramo zahvaliti le nezmotljivemu cerkvenemu učitelstvu, ki nas varno vodi k spoznanju resnice.

ŠVEDSKA

DR. STANKO MIKOLIČ

Od vseh skandinavskih držav je švedska tista država, kjer ima katoliška Cerkev najtežje stališče. Če odštejemo katoličane-tujce, je od vseh skandinavskih držav sorazmerno najmanj katoličanov ravno v Švedskem. Biti Šved, pomeni isto kot biti luteranec in ta dva pojma sta tako močno povezana in združena, da mu je moči najti primeru menda samo še v Španiji, kjer je težko ločiti med „španskim“ in „katoliškim“ elementom. Od sedem milijonov Švedov jih je bojda komaj 300 tisoč, ki niso člani državne luteranske veroizpovedi. Kralj in minister za bogoslužje morata biti luteranca. Četudi se državni luteranizem stalno krha in se ustvarjajo v njegovem krogu — in tudi izven njega — vedno nove struje, kulti in sekte, pa je še vedno švedska ena glavnih protestantskih trdnjav, ki se zoperstavlja

širjenju katoličanstva na evropskem severu. A je zgodovinsko dejstvo, da je bila švedska vse do XVI. stol. ne le samo katoliška država, temveč tudi najbolj katoliška država na Skandinavskem.

Pokristjanjenje švedske je pričel leta 829 francoski benediktinski menih sv. Ansgar, ki je dobil od Björna, kralja dežele Svea (Srednja švedska) dovoljenje, da sme oznanjati krščanski nauk. Ni imel velikega uspeha. Šele ko so začeli prihajati v deželo angleški misijonarji, se jim je posrečilo prevladati poganski vpliv in krstiti prvega kralja, Olava Skötkonunga, leta 1008, ki je vladal v južni švedski. Pokristjanjenje južnega dela je v veliki meri pripomoglo h pokristjanjenju srednje švedske, kjer sta delovala sveta mučenca Eskil in Botvid, ki je bil švedskega rodu, Cistercijski menihi sv. Bernarda so prihajali iz Anglije in ustanavljali svoje prve opazije; krščanstvo se je začelo tako lepo razvijati, da je leta 1152 prispel na švedsko Breakspeare, — ki je pozneje sam postal papež z imenom Hadrijan IV — ter sklical v Linköping prvi švedski cerkveni koncil, na katerega so bili povabljeni vsi katoliški velikaši in kjer so ustanovili prve škofije. Vladal je takrat kralj Erik, ki je bil zelo pobožen in je sezidal mnogo cerkvá. Uporabil je vsako priliko, da je mogel širiti krščanstvo v svojem kraljestvu in je izdal v ta namen veliko zakonov ter povzel tudi vojni pohod na Finsko, z namenom, da jo pokristjani. V zasebnem življenju pa je bil vzor skromnosti in svetosti. Leta 1160 so ga ubili pred cerkvijo v Upsali, kjer je bil pri sv. maši. Na njegovem grobu se je izvršilo več čudežev in zato so ga prišli med svetnike in ga proglasili za zaveznika švedske.

Ob njegovi smrti je bila švedska že povsem krščanska dežela in v letu 1164 jo je papež Aleksander III. povzdignil

Stolnica v Roskilde, kjer kronajo danske kralje, ki imajo v njej tudi svojo grobnico

v neodvisno cerkveno pokrajino: v mesto Upsala so postavili nadškofijski prestol, kateremu so podredili šest škofij, med katerimi tudi škofijo Abo na Finskem. Drugi cerkveni koncil je leta 1248 (v Skenninge) našel deželo tudi dejansko krščanstvo.

V kratkem času so menihi prepredili švedsko s samostani. Cistercijanci so zgradili 18 samostanov, od katerih je bil najznamenitejši Skokloster blizu Upsale, ki je imel v srednjem veku nad dvesto kmetij in katerega spomin je še sedaj živ med švedskimi luteranci. Številni so bili tudi frančiškanski samostani: jih imeli trinajst in njihov samostan v Lundu je bil eden najstarejših dominikanskih samostanov v Evropi. Okrog karmelitanskega samostana je postalo pozneje mesto Landskrona. Tudi klari sinje so imele svoj samostan. Zadnji samostan, ki so ga sezidali na švedskem, je bila kartuzija Mariefred (1490), ki je bil tudi prvi, ki so ga protestanti zaprli. (1526). Najjužnejši del današnje švedske se imenuje Skanija (Skone ali Skoneland) in je bil škofski vse do XVII. stoletja. Tu je bilo krščanstvo lepo razvito in je imelo za svoje središče mesto Lund, kjer je kralj Knut Sveti dal sezidati leta 1104 krasno stolnico. Istega leta so lunški škofje postali za nekaj časa nadškofje vsega skandinavskega polotoka.

Osrednja postava srednjeveškega katoličanstva na švedskem pa je brezdvomno sv. Brigita, ki je še danes živa priča kat. preteklosti sedaj luteranske švedske. Bila je rojena leta 1303 v srednji švedski kot hčerka pokrajinskega glavarja in se je pozneje tudi sama poročila s pokrajinskim poglavarjem. Živela je zelo pobožno in se odlikovala z izredno delavnostjo. Umrla je leta 1373 in leta 1391 jo je papež Bonifacij IX. proglasil za svetnico. Ustanovila je red sv. Odrašenika, ki je na splošno poznan pod imenom „brigitinski red“, katerega glavni samostan, Vadstena, je bil sezidan leta 1369 v južni švedski. Red sv. Brigite se je zelo širil po vsej Evropi in je štel v začetku XVI. stol. okrog 80 samostanov. Sv. Brigita pomeni za šve-

de nekaj podobnega kot sv. Tereza Avilska za Špance. Veliko je pisala in njeno delo „Odkritja“, je knjiga, ki še danes služi za vzor srednjeveške književnosti, kjer se more občudovati lepota švedske klasične literature in globočina duhovnih premišljevanj. Spomin na svetnico je še vedno živ in jo častijo tudi luteranci. Državna cerkev je ustanovila celo posebno društvo „Societas Sanctae Brigitae“ z namenom, da skrbi za ohranitev starih obredov, njej v čast in obletnico njene smrti — 23. julij — praznujejo z velikimi slovesnostmi po vsej državi.

Od 1389 pa do 1523 je bila švedska skupaj z Norveško povezana z Dansko v eno samo kraljestvo. Četudi je bila ta unija (ustanovila jo je v Kalmaru danska kraljica Margarita) pravno zgolj personalna unija treh skandinavskih kraljestev pod enim samim vladarjem, je bila dejansko ta zveza zelo močna in se je v njej danski vpliv vedno bolj večal, kar je končno povzročilo nasprotje in nezadovoljstvo med Norvežani in eliti med švedi, kjer sta se izoblikovali dve struji: prva je obsegala ljudi, ki so bili za zvezo z Danci in so se zato imenovali unionisti. Druga pa je bila proti tej zvezi. Večji del cerkvenih dostojanstvenikov je pripadal unionistom, medtem ko so bili posvetni velikaši večinoma separatisti. Ker so se ob tej priliki začela prvokrat čutiti narodnostna čustva, je za pravilno umevanje verske reforme na švedskem potrebno imeti pred očmi politično stanje tedanje dobe. H zmagi luteranizma ni pripomoglo vprašanje dogme ali razlik v verskem nauku temveč zalet porajajočega se racionalizma.

Kljub političnim sporom pa je bilo XV. stoletje še vedno zelo plodno za katoliško Cerkev. Leta 1477 je bila s papeževu bilo ustanovljena prva švedska univerza v Upsali in cerkvena umetnost je doživljala svojo zlato dobo. Povsod so zidali stolnice in cerkve, samostane in spomenike. Že omenjeni samostan Vadstena ob jezeru Vättern je bil s svojo bogato knjižnico in globokim duhovnim življenjem kulturno središče vse države.

Švedski zgodovinar Hjalmar Holm-

quist, sam zelo oster protestant, trdi, da je bila Švedska ob koncu srednjega veka od vseh evropskih držav „najbolj harmonično katoliška“. V vsem tem času ni švedski narod niti enkrat zapadel nobenemu krivemu nauku ali poskusu ločitve od Rima. Kljub temu, da je bila dežela v tistem času zelo osamljena, se je poganski Rinascimento komaj da občutil na Švedskem, kjer so bili „vsi prebivalci v posesti prave vere“. Švedski kulturni zgo-lovinar Henrik Schück trdi v svoji knjigi (*Histoire illustrée de la littérature suédoise*, I, 267), da je bilo življenje duhovnikov vzorno in, da se ni bilo moči zgražati nad njimi. Dobesedno pravi: „Njihov način življenja (duhovnikov in menihov) je bil preprost in čed-tud: so bili samostani bogati, so glavni del dohodkov uporabljali za človekoljub-ne namene kot šole, bolnišnice...“

Kako je bilo mogoče, da se je protestantizem uveljavil na Švedskem, je vprašanje, ki je ostalo vse do danes nerešeno in si ga v zadnjem času vedno pogosteje zastavljajo zgodovinarji. Na Švedskem se protestantizem ni mogel boriti proti grdim navadam v katoliški Cerkvi, ker jih ni bilo, niti ni mogel kako drugače navdušiti ljudi, ki so se tedaj v glavnem pečali s poljedelstvom in bili nasprotni vsem novotarijam. Reforma je začel uvajati kralj Gustav I. (umrl l. 1560), za katerega je bil Lutherov nauk lepa prilika, da poveča svoje premoženje. Medtem ko so cerkve in samostani imeli v svojih rokah veliko bogastvo in posedovali nič manj kot 21% vsega švedskega ozemlja, je bila krona lastnica zgolj 5.6% ozemlja. Poleg tega pa so imeli škofje izredno velik vpliv na vodstvo države. Gustav je poskušal doseči zmago v boju med posvetno in cerkveno gospodsko v svojo korist in je zato zahteval na državnem zboru v Västeros (1527) ločitev od Rima. S pretkanostjo je to tudi od zbora dosegel in zasegel večji del cerkvenega premoženja. Cerkvne dragocenosti so napolnile „Eskilovo dvorano“ v kraljevem gradu v Stock-holmu, kjer pa niso ostale dolgo časa, ker jih je v večini zapravil njegov raz-sipni sin in naslednik Erik XIV., ki je vladal samo osem let, dokler ga niso

končno v zaporu umorili. Ljudstvo se je branilo sprejeti novo vero in ker so jo kralji skušali uveljaviti s silo, so kmalu izbruhnili upori, ki so pa bili vsi zadušeni. Gustavov drugi sin, Janez III. (do 1592) je bil poročen s poljsko kraljico Katerino Jagelonsko in ni bil ravno privrženec nove vere. Pod vpli-vom svoje žene je začel razgovore s Sveto stolico, a do edinosti ni prišlo, ker papež ni hotel sprejeti njegovih po-gojev in ker je njegov brat, vojvoda Ka-rel začel gonjo proti zblíževanju z Ri-mom. Ko je postal kralj Janezov sin Žiga (Sigismund), ki je bil obenem tudi poljski kralj in goreč katoličan, se je nje-gov stric obrnil tudi proti njemu ter na zboru državnih stanov leta 1593 pro-glasil in sprejel protestantsko augsburško veroizpoved. Tako se je švedska dr-žavna Cerkve, ki je na zboru v Väste-rosu postala razkolniška, sedaj spreme-nila v odkrito krivoversko. Izdali so stroge zakone proti katoliški Cerkvi in njenim duhovnikom pod smrtno kaznijo prepovedali bivanje v državi. Spreobr-nitev v katoliško vero je bila kaznova-na z zasego premoženja in z izgnan-stvom, pozneje celo s smrtjo. Vojvoda Karel, ki je končno postal kralj, je zapo-vedal dvornim kronistom, da so ves po-tek teh dogodkov opisali njemu v korist in še dandanes poznajo Švedje to ob-dobje svoje zgodovine na podlagi zgolj teh virov, ki so namenoma popačili de-janske dogodke in prekrili resnični po-tek.

Usoda zgodovine je hotela, da se je z utrditvijo protestantizma začela za švedsko doba narodnega dviga in držav-ne veličine. Gustav II. Adolf je ostal za-pisan v zgodovini človeštva kot rešitelj protestantizma v Evropi, ker se je za časa Tridesetletne vojne boril proti ka-toliškemu habsburškemu cesarstvu ter obenem približal Švedsko Evropi. V res-nici pa je mogel zmagovati le, ker je tako hotela katoliška Francija, ki mu je pomagala proti skupnemu političnemu sovražniku. Gustav Adolf je padel sredi bitke pri Lützen (1632) in postal v o-čeh svojega naroda mučenik luteran-stva. Igra usode pa je hotela, da je njegov edini otrok, kraljica Kristina,

žrtvovala svojo krono, da se je mogla vrniti v okrilje katoliške Cerkve. Imela je navado reči: „Drugi so postali katoličani, da so obdržali krono (francoski kralj Henrik IV.), jaz pa se odpovedujem kroni, da morem postati katoličanka.“ (Njen grob stoji v cerkvi sv. Petra v Vatikanu.) Ne glede na to pa je njen oče končnoveljavno izvedel „ločitev duhov“ in njegova osebnost je pokazala pot, ki so jo hodili švedje vsa ta stoletja in jo še hodijo: proč od Rima in proti Rimu! Dvig švedske države se je v naslednjih letih vedno postopoma večal: odvzeli so Danski in Norveški velike kose zemlje in nastopila je klasična doba luteranske švedske. Luteranska duhovščina je vedno bolj širila svoj politični vpliv, ki je dosegel svoj višek med leti 1730 in 1740.

Ni treba posebej omenjati, da so v tej dobi uveljavili in izvajali najstrožje zakone proti katoliški Cerkvi, in, da so ostali mnogi teh zakonov v veljavi vse do 1951. Pri presojanju verskega vprašanja in izbire med katoličanstvom ali protestantstvom, ne smemo nikoli pozabiti, da je dosegla švedska svojo največjo slavo in državno veličino v dobi luteranske prevlade (ravno obratno se je zgodilo na Norveškem) in da prikazujejo njihove zgodovinske knjige najslavnejši dobo preteklosti kot neobhodno združeno z luteranstvom.

V XVI. stol. so z najstrožjimi kaznimi prepovedali vsako katoliško bogoslužje in šele leta 1783 se je za Veliko noč prvič po 250 letih zopet javno darovala daritev sv. maše in so mogli tujci zopet izpovedovati katoliško vero. A vse do 1820 je bil napredek katoliške Cerkve tako malenkosten, da ga prav za prav ni moči imenovati napredek. Bila je to tudi doba zadnjih težav v švedski zunanji politiki: Napoleonove vojne, izročitev Finske Rusiji, imenovanje Napoleonovega maršala Bernadotteja za švedskega prestolonaslednika in nato kralja pod imenom Karel XIV.

Ko je leta 1823 prišla na švedsko kot njegova snaha princesa Jožefina Leuchtemberg-Beauharnais, ki je bila vnetá katoličanka, je njen duhovni vodja, Švicar Laurent Studach postal kmalu vodja ka-

„Kärnan“ ali tudi „Le donjon“ se imenuje znameniti stolp, edini ostanek nekdanjega gradu v Helsingborgu na južnem švedskem, ki ga je dala porušiti danska kraljica Margarita, ker je služil za trdnjavo upornim švedskim velikašem, ki niso bili zadovoljni z dansko načvlado. — Z vrha Kärnana je krasen razgled preko morskega preliva Sund na dansko obalo

toliške Cerkve na švedskem. Njegovo delo je bilo zaradi hudega nasprotovanja luterancev zelo težko in v kakšnih prilikah so morali živeti katoličani, nam nekoliko osvetli francoski pisatelj in popotnik, ki je po svojem povratku iz Stockholma zapisal (1830), da so imeli katoličani na švedskem zgolj en sam lokal za opravljanje službe božje, ki je

bil v prestolnici in še ta je bil „zgolj neka stara in vlažna dvorana“. Leta 1837 se je končno posrečilo Studachu, da je zgradil prvo katoliško cerkev na švedskem (sv. Eugena v Stockholmu). Katoličani so živeli zgolj v glavnem mestu; na deželi jih ni bilo. Večino med njimi so imeli tuji, ker po zakonu so morali vsi Švedi pripadati državni Cerkvi in so morali biti otroci katoličanov vzgojeni v luteranskem nauku in je bilo pod kaznijo prepovedano prisostvovati kat. bogoslužju. Še leta 1858 so izgnali iz države šest švedinj, ker so vstopile v katoliško Cerkev. Na pritisk od zunaj je bil končno le izdan kraljev dekret, poznan pod imenom „loi sur les dissidents“, s katerim je bila ustavljena gonia proti katoličanom in naslednji dekreti (1870 in 1873) so znova nekoliko izboljšali njihov položaj, a so bili še vedno manj vredni državljani in z okrnjenimi pravicami, ter so jih prezirljivo imenovali papiste.

Škofo Studachu je sledil kot apost. vikar bavorski duhovnik J. G. Huber (1827—86) in temu Nemec Albert Bitter, ki je bil zelo priljubljen tudi med luteranci. Četudi je bil ljubitelj mirnega sožitja, je proti koncu svojega delovanja prišel v hud spor z oblastmi, ker je leta 1921 objavil protest ter javno nastopil proti vsem potvorbam, s katerimi so napolnjene švedske učne knjige ter nameroma prikazujejo katoliško Cerkev in kat. vero v napačni luči. En izvod te svoje knjžice je poslal vsem oblastem in šolam, kar je izzvalo javno ogorčenje in že naslednje leto je A. Bitter odložil svojo pastirsko palico in leto dni pozneje je tudi zapustil Švedsko.

Na izpraznjeno mesto je prišel leta 1923 bavorski kanonik Janez Erik Müller, ki je bil vse do leta 1953 apostolski vikar in od tega leta naprej redni rezidenčni škof, ker je Sveta stolica tega leta povzdignila švedsko v redno škofijo in imenovala apost. vikarja Müllerja za prvega škofa. Tako je bila končno na švedskem ustanovljena katoliška cerkvena hierarhija, ki jo je zatrla reforma in tako vstopamo v novo, najnovejšo dobo življenja katoliške Cerkve na švedskem.

IZPOVED RAZOČARANEGA KOMUNISTA

Vpliven član indokinske komunistične stranke, Ngyen-Thu, je pobegnil s komunističnega ozemlja. Kot begunec se je naselil v Nha-trangu, kjer je časnikarjem popisal svoje doživljaje in razloga, zaradi katerih je zapustil Vietnam. Pripovedoval je: „Rojen sem bil 1932 v družini malega posestnika. S svojimi domačimi sem bil pristaš komunističnih Vietmincev. Skušal sem dati lep zgled v vztrajnim delom in natančnim izvrševanjem komunističnih predpisov. Moji neposredni predstojniki so bili z mojim delom zelo zadovoljni. Toda ob koncu leta 1952 me je poklical k sebi komisar province Thank Hoa. Obtožen sem bil, da imam stike z buržujskimi družinami. Zahtevali so, da moram pretrgati vse zveze z družino svoje žene in se od nje ločiti. Tako sem bil zaradi discipline komunistični stranki prisiljen zapustiti svojo ženo tedaj, ko je pričakovala otroka in je nujno potrebovala moje pomoči. Najprej so obdolžili mojega tasta. Ta se je radi strašnih razočaranj sam umoril. Tako je namesto svojega očeta postala žrtev brezvestne drhali moja žena. Nikoli ne bom pozabil tistega dne, bil je to prvi maj 1954. Mojo ženo so vlekli, omahujočo zaradi zadnje dobe nosečnosti, z rokami zvezanimi na hrbtu, pred ljudsko sodišče, da se zagovarja za zločine, ki so jih ji podtaknili. Več noči je morala prenašati strašna mučenja. Pet dni potem je imela nesrečen porod. Jasnó je, da je tedaj nisem mogel pustiti same. Zato me je vodstvo stranke obtožilo, da sem komunistično stranko izdal, ker sem pomagal svoji ženi. Kmalu potem so me iz stranke izključili. — Dva meseca nato je moja žena zaradi prezgodnjega poroda umrla. Vrnil sem se v Namdingh. Tam sem zvedel, da sta tudi dva moja strica postala žrtvi maščevalne komunistične politike. Tedaj je začel v moji notranjosti rasti odpor proti preganjanju moje družine. Zato sem sklenil, da se bom zatekel pod varstvo svobodne vlade na jugu.“

POGOVORI S FANTI

TVOJA TOVARIŠIJA^v

DR. IVAN AHČIN

1. V fantovem življenju nastopi doba, ko mu tovarišija pomeni vse. Je to v tistem času, ko se prične zavedati samega sebe in svoje veljave, ko postaja samostojen in si na lastno roko prične stavljati in reševati življenjska vprašanja. Pri tem se nekako nagoasko oddalji od staršev in domačih, ker misli, da ga ne razumejo in da se jim sploh ne more zaupati.

V svoji duši začuti veliko osamelost. Srce je polno hrepenenja. Za čem? Fant niti ne bi mogel natančno porečati, za čem gre njegovo teženje: po naravi, po svobodnem razmahu, po spremembi sedanjega položaja, po knjigah, kjer bi našel odgovor na toliko novih vprašanj, ki mu vstajajo v duši; a zlasti po človeku, kateremu bi se mogel zaupati in ki bi ga dobro razumel. Fant čuti, da še ni cel mož in zrel za naloge življenja. Zato išče dopolnila temu, česar mu manjka. In kje naj ga najde?

V tovarišu, ki se bori z enakimi vprašanji kot on, ki enako čuti in doživlja kakor on. Pri njem upa najti razumevanje za svoje stanje in odgovor na premnoga skrita vprašanja. Tako nastajajo mlade tovarišije in mladostna

prijateljstva, ki se včasih hitro razbi-
jejo in razočarajo, pa se navežejo nova,
ki segajo daleč v moška leta.

Tudi Tebi, slovenski fant, je tovarišija potrebna. Posebno v okolju, v katerem živiš kot priseljenec sredi krvno in miselno tujega življa, kjer se človek čuti osamelega in zapuščenega, čeprav živi neprestano sredi človeške množice.

V domovini je bilo v tem pogledu vse lažje. Fant je našel primerno tovarišijo v sosesčini, med fanti na vasi, v društvu, v stanovski organizaciji, med tovariši na šolskih klopeh, v delavnici in kjerkoli. Pa tudi v tujini mlademu človeku ni težko najti spoznanja in tovarištva. Nikomur ni treba, da bi stal samcat samoten v življenju. Mladega človeka sprejemajo povsod s simpatijami; kjer se pojavi, so hitro vsi njegovi prijatelji.

2. Drugo je vprašanje, komu se moreš zaupati. Izbira dobrega tovariša je odločilne važnosti za vse tvoje življenje. Kajti če ti je tovariš všeč in ti dopade bodisi po svoji zunanosti in nastopu, bodisi po sorodnosti mišljenja in nazorov, ali da ti imponira s svojo moškostjo, vedrostjo in dozorelostjo, bo tebe

polagoma oblikoval po sebi, ne da bi se ti tega zavedal. Kar iščeš v svojem tovarišu je to, česar tebi samemu manjka, je dopolnilo k tvoji osebnosti in k tvoji vedrosti. Zato se boš ti tudi hoté pri-
ličil tvojemu vzoru.

Navezanost fanta na tovarišijo je tolikšna, da so med vojsko opazovali, kako se je pogosto kak vojak pristo-
voljno javil, da odide s tovariši na bo-
jišče, samo, da ne bi ostal sam v zaledju. Znani so primeri, da se kdo odloči za isto delo, za isti kraj, za isti študij, in celo za isti poklic kakor tovariš, samo, da bi se mu ne bilo treba od njega ločiti.

Ako je vpliv tovarištva tako globok, lahko sam vidiš, da je odločilne važnosti za tebe, koga si boš za tovariša izbral. Naj te pri tem ne bo vodilo le srce in čustva, ampak v prvi vrsti tvoja vest. Vest ti bo hitro povedala, kakšen je tvoj tovariš: ali je pošten, idealen, kvišku stremelj za lepimi in moškimi cilji, ali se bori s svojimi slabimi nag-
njenji in pošteno išče resnice; — ali pa je samoljuben gobezdač, ki v vsem išče sebe in cenenih, nizkih užitkov; kateremu dopade hvalisanje in se opaja nad zme-
šanostjo in nejasnostjo pojmov, ki vla-
dajo v njegovi glavi, ne da bi imel vo-
ljo, da bi napravil red v samem sebi in se vskladil s zahtevami narave, vesti in božjih zapovedi.

Vpoštevaj pa tudi, kaj sodijo poštenu in trezni ljudje o tvoji tovarišiji. Ne vztrajaj trmasto na tovarištvu, pred ka-
terim te svare starši in drugi pametni ljudje, ki ti dobro hočejo. Drugi, ki so neprizadeti, navadno vidijo jasnejše in morejo bolj trezno kot ti presoditi, ko-
liko je vredno tvoje prijateljstvo

3. Ko govorimo o fantovski tovarišiji, pa pri tem ne moremo misliti, da bi bil fant le v pasivni vlogi pod vpli-
vom tovarišev, da bi le sprejemal od drugih in po drugih oblikoval svoj du-
hovni lik, — ampak je naravno pri dru-
žabnosti človeške narave, da vsak po-
edinec hoté ali nehoté tudi drugim daje in že s svojim pojavom vpliva na ostale. Nobeno naše dejanje ne ostane neopa-
ženo, nobena izgovorjena beseda ne pade v prazno. Morda bodo pretekli meseci,

morda celo dolga leta, ko bo zgled, ki ga daješ, zaživel v spominu enega in drugega tvojih današnjih tovarišev in bo beseda, o kateri si mislil, da je pa-
dla na nerodovitna tla, naenkrat vzkli-
la in poglala sad. V tej resnici je velika tolažba za tiste, ki mislijo, da je njih delo za nprstveni in kulturni dvig dru-
žbe brezuspešno in zaman. Niso vedno zgledi in nauki velikih mož, ki edini vplivajo na bodoče rodove. Pred javno-
stjo komaj opazno vestno izvrševanje poklicne dolžnosti, molče doprinešeni trudi in žrtve; skrbna briga in dobra beseda ljubečega srca so tiste tajne sile, ki ohranjajo družbo, da ne iztiri in ne propade v svojih naravnih in etičnih te-
meljih, veliko bolj, kakor pa bobneči de-
lovni in politični programi.

Vsakdo ima z ozirom na krog, ki ga obdaja, svojo nalogo in odgovornost in tako tudi ti, dragi fant v pogledu na to-
varišijo, v katero zahajaš. Tudi za druge velja z ozirom na tebe pregovor, ki je splošno znan: Povej mi, s kom hodiš, pa ti povem, kdo si!

4. Učinkovit pa bo tvoj vpliv na to-
variše le tedaj, ako si boš znal osvojiti njihova srca. S pristrčno dobroto srca se več napravi, kakor z učenostjo in mo-
drostjo vsega sveta. Najbolj gotova pot v srce bližnjega je tedaj, ako dotični čuti, da ga imaš rad, da ga ceniš, ga spoštuješ in mu dobro želiš. V tem je vsa skrivnost družabnega uspeha, ki nam razloži, zakaj imajo večkrat pre-
prosti, pa dobri ljudje toliko resničnih prijateljev in veliko uspeha v življenju, a druge, ki so morda učeni, imenitni in na visokih položajih, pa obdaja v nji-
hovi vzvišenosti osamelost ali le krog zainteresiranih „prijateljev“.

Fant v fantovski družini naj torej pokaže, da ima rad tovariše in da jih ceni. Naj se varuje posmehljivih zbad-
ljivk na račun tovarišev. Zbadljivke ve-
likokrat hujše ranijo kakor strupene puščice. Marsikateremu fantu, ki je po
srcu plemenit, pa nekoliko plah, neza-
upljiv in neroden, tovariši s svojim po-
smehovanjem ubijejo dušo in globoko zagrene vse življenje. Pač pa bo vsake-
mu dobro delo, ako se boš zanj zanimal, za razmere v katerih živi in dela in

zlasti, če boš pokazal toplo razumevanje za težave in nevšečnosti, ki jih mora prestopati. S tem si pridobil v tovarišu prijatelja. Drugič se ti bo že sam približal in ti odkril svoje srce.

Ni dolgo, kar je W. Churchill, bivši angleški ministrski predsednik na osnovi svojega polstoletnega javnega dela izjavil: „Vsak človek nosi v svojem srcu zaklad, le mi ga ne znamo odkriti.“ Lepa je ta beseda moža, ki je petdeset let stal v političnem boju; pa ne odhaja iz javne pozornice zagrenjen in razočaran nad življenjem, ampak si je znal ohraniti vero v človeka. Pa tudi resnična je. Kajti kakor je resnica, da z našo brezbriznostjo in hladnostjo le odbijamo in vso našo okolico napravimo prav tako brezbrizno ali nam celo sovražno, tako moremo z dobroto in razumevanjem v tistih, ki se nam bližajo, vzbuditi zaklad skrite dobrote, zaupanja vase in v druge in celo požrtvovalne delavnosti v korist družbe.

5. Ko pa želiš vplivati na svojo fantovsko tovarišijo, ki jo boš v danih razmerah še najpreje našel v svoji fantovski organizaciji, pa ne smeš stremeti za tem, da bi med tovariši igral neko vidno, vodilno vlogo. Nasprotno. Ko bi opazili, da se poganjaš za prvaštvo, ga nikoli ne boš dosegel, vsaj ne tako, da bi si pridobil zaupanje in srca tovarišev. Takšnih, ki bi radi vladali in vodili druge, nam ne manjka. Kar manjka v današnji družbi, so ljudje, ki bi svoje moči in svoje delo hoteli brez pričakovanja posebne nagrade postaviti v službo drugim.

Iz sodobne zgodovine imamo tozadevno lep zgled M. Gandhija, ki je štiristomilijonski indijski narod povedel do svobode in politične neodvisnosti. V svojem življenju sam popisuje, kako je prvič prišel na vseindski narodni kongres v Kalkuti in našel, da so bila vsa stranišča in celo hodniki in galerije tako ponesnažene in je vsepovsod zaudarjal tak smrad, da je pri tropski vročini, ki je vladala, bilo nemogoče zdržati. Bila je v poslopju množica služabnikov, a kljub temu, da jih je Gandhi prosil in rotil, naj počedijo hišo, so se izgovarjali drug na drugega in nobeden ni ga-

nil s prstom. Ko je Gandhi videl, da vse govorjenje nič ne pomaga, je vzel sam cunj in metlo in pričel prati stranišče in hodnik. Piše, da so ga začudeno gledali, a pomagal mu ni nihče.

Gotovo je danes po 50 letih tudi v Indiji že drugače. A Gandhi, ki je šel v kongresu snažit stranišče in se lotil tako zopernega dela, da bi dal dober zgled, je že tedaj pokazal da zasluži, kar mu je kasneje indijski narod priznal, ko ga je oklical za svojega največjega sina in ga človeštvo prišteva nesporno k največjim osebnostim dvajsetega stoletja.

Pri tebi gotovo ne gre za to, da bi šel v službi skupnosti snažit stranišča. Toda je marsikaj, kar moreš le ti s pridom storiti za tvojo fantovsko skupnost, da bo uspevala in bo sožitje prijetno. Morda si edino ti, ki toliko razumeš na petje, da bi mogel organizirati skromen fantovski pevski zbor, ki bi pritegnil mnogo novih članov v pošteno fantovsko družino. Zakaj se ne bi žrtvoval? Morda si ročen za pisanje: zakaj se ne bi žrtvoval in prevzel tajništva in skrb za reševanje dopisov? Znaš telovaditi bolj kot drugi; zakaj ne bi žrtvoval ene proste ure na teden in pritegnil nekaj mladih fantov v svoj krog? Izobražen si in imaš dober nastop: zakaj se ne bi pripravil za kak fantovski večer in tovarišem kaj povedal iz lastnihkušenj in doživetij? Rajši te bodo poslušali kakor tuje predavateljce. Ali pa znaš biti šaljiv in zabaven: žrtvuj se in stopi med fante in jih dvigni iz vsakdanjosti, melanholije in potrtosti.

Kdor ne zapre sebično in ozkosrčno svojega srca, bo našel vsak dan in vedno sto načinov, da se bližnjemu daje in da služi skupnosti. Doživljal bo pa tudi, da se bodo pod vplivom njegove dobrote in žrtvovanja srca odpirala kakor pomladno cvetje pod sončno toploto. To je plačilo dobrega dela.

Torej fantovska tovarišija? Zakaj ne! Potrebna ti je. Samo glej, komu zaupaš. Fantom pa bodi dober tovariš, širokogruden, iskren in veselega srca. tako, da bo vsak rad v tvoji družini in se bo po srečanju s teboj čutil vrednejšega in boljšega.

Spisal E. William, ilustriral Hotimir Gorazd

NOVI ZAPLET LJAJI

Ni še minulo štiriindvajset ur, kar je Carmody zapustil budistovski samostan sredi gor, ko so menihi zagrebli truplo umorjenega misijonarja O'Shea. Jan Teng, predstojnik samostana se je postavil na tisto stran groba, kjer je počivala misijonarjeva glava in potrpežljivo čakal, da dva samostanska brata, v sivo oblečena, prekrijeta grob s prstjo in napravita gomilo nad truplom. Nato je izvlekel iz gub svoje meniške obleke droben križ, ki ga je našel pri mrliču in ga položil na grob. Za trenutek je obstal, kot da ne bi vedel, kaj naj še stori. Potem pa je zagrabil za molitveni mlinček, ki ga je eden od mavzočih menihov držal v rokah in ga pritrdil v zemljo. Malo mlinsko kolo je bilo sestavljeno iz tankih lesenih plošč. Te plošče so nosile napise v kitajskih črkah. Bili so ti napisi budistične molitve, ki naj bi neprestano hitele pred božji prestol. Kadar koli bi veter potegnil preko lesenih plošč, se bi kolo pognalo v tek in molitve bi se dvigale v nebeske višave, v nirvano. Tudi potem, ko bi že ves svet pozabil na očeta O'Shea, bi ta mlinček opravljal molitev za dušni pokoj Kristusovega poslanca.

Mieh Yang je s štirimi vojniki tvoril častno stražo. Njegovo obličje je bilo osorno in čelo nagubano. Počakal je, da so menihi končali s svojimi preprostimi obredi. Ko so hoteli oditi, je pomignil Jan Tengu, naj pride k njemu. Ostali udeleženci pogreba so se umaknili v ozadje.

Mieh Yang je pogledal z divjim po-

gledom na budističnega duhovnega poglavarja. „Kje je Carmody?“ je zarenčal skozi zobe.

„Kdo naj to ve?“ je mirno odgovorjal menih. „Svet je velik in lahko je izginiti v njem.“

„Ni tako velik, kot ti misliš. Včasih obsega le nekaj milj hoda.“

Na to Jang Teng ni več odgovoril. Samo čakal je, da bi Mieha Yang nadaljeval. Tako se je tudi zgodilo.

„Carmody je ravnal zahrbtno!“ Oči so mu žarele od gnjeva. „Ali je vzel duhovniško obleko s sabo?“

„Da! In svojo je pustil tu.“

Mieh Yang je nalahno požvižgaval. „Gotovo je odšel proti katoliški misijonski postaji!“ Nato je skomignil z rameni in dodal: „Storil je, kot sem mu bil jaz naročil.“

Jan Teng se je globoko priklonil. „Vedno sem bil prepričan, da se vse, kar se zgodi pri nas, zgodi po vašem ukazu.“ „Nato je nastopil trenutek molka. Oba moža sta se gledala nepremično. Budistični menih je še nekaj časa počakal, če bi mu morda Mieha Yang zastavil nova vprašanja. Ker teh ni bilo, je napravil nov priklon in se z ostalimi menihi tiho odstranil.“

Mieh Yang je gledal za njim, ne da bi se dalo razbrati z obraza, kaj je v tistem hipu mislil. Vsekakor ga navzočnost menihov, katerim je s svojimi četami zasedel samostan, ni vznemirjala. Poslopje, ki ga je uporabljal, je bilo dovolj veliko za vse. Iz študija zgodovine se je prikopal do prepričanja, da borba proti veri ne prinaša nobene

koristi. Po njegovem mnenju so sicer njegovi mohamedanski vojaki prevečkrat obhajali praznike, molili in se postili, toda ker so mu zvesto služili, jim ni nikdar sramotile njihovega verovanja. Tudi na budistične menihe je gledal z enakimi očmi. Če mu že niso bili v korist, mu gotovo niso škodovali.

Čez nekaj časa se je Mieh Yang zavedel, kaj mora storiti. Da! si je poklicati v sobo moža, orjaka po postavi, s ploščatim obrazom in mračnimi očmi. S prstom je pokazal na zemljevid, ki je visel na steni in se ustavil s kazalcem na gori, označeni z imenom „Dve sestre“. Tam je bilo videti majhen rdeč madež in nad njim črn križ.

„Ali poznaš ‘Dve sestre’?“ je vprašal.

Mož je prikimal, ne da bi odmaknil pogled od zemljevida. Mieh Yang je nadaljeval: „Ali poznaš tudi tri naselja, ki ležijo ob vznožju gore in njih poglavarje?“

Mož se je nekoliko zmedel. Vasi da pozna, toda od poglavarjev samo dva.

„Ali poznaš človeka z imenom Kamady?“

Mož je znova potrdil z glavo.

„Dobro! Na drugi strani gore „Dve sestre“, blizu onih treh vasi leži Tien Chu T'ang, katoliška misijonska postaja. Kamady je trenutno tam. Jaz sem ga poslal tja. Verjetno nosi sedaj obleko katoliškega duhovnika. Pojdi torej sedaj k onim trem poglavarjem in jim naroči, naj dan in noč opazujejo, kaj Kamady dela in kako se vede. In želim, da me obveščajo vsak dan!“

„Pet dni bom potreboval, da pridem do onih vasi.“

„Že vem.“ je odgovoril Mieh Yang. „Kamady ima pred teboj štiriindvajset ur prednosti. Pa to ni važno. In še to naroči tistim trem poglavarjem, naj ne dovolijo oditi brez mojega posebnega dovoljenja nobeni karavani, ki bo v bodoče prišla na misijonsko postajo. Sedaj pa lahko greš!“

Mož je sklonil glavo v znamenje, da je razumel in odšel. Ni sicer razumel, zakaj to povelje. Pa tudi ni o tem kaj več razmišljal. Povelje je bilo dano in

on ga je hotel do pičice natančno izvršiti.

Mieh Yang se je lagodno vsedel v naslanjač poleg pisalne mize. Čutil se je utrujenega. Toda v očeh mu je žarel zloben sij. Sicer je bil vesel, da ga nima več v samostanu, kajti vedno se je bal, da ga bo polagoma Carmody prerastel s svojim vplivom. Po drugi strani pa ga je dražila Carmodyjeva pretkanost, s katero se mu je odtegnil. Če poveljnik dovolji, da ga podložnik prevara in se mu upre, je to začetek konca poveljnikove avtoritete. Kmalu se bodo uprli tudi drugi.

Mieh Yang je zaprl oči in se zadovoljno smehljaj. „Fant, ne boš mi ušel! Na vrvič te imam in to vrvico vlečem jaz. Ko boš mislil, da si že svoboden, te bom lepo potegnili k sebi.“

Misel, kako bo nekega dne spet ponižno stal pred njim v samostanu, ga je napolnjevala z blaženostjo človeka, ki je zmagal v težki borbi nad svojim nasprotnikom. Za to mislijo so vznikale druge. Bil je velikodušen do Carmodyja. Ponudil mu je dar, ki ga je Carmody zavrnil. Ta dar je še vedno bil neizrabljen, in to ni bilo prav.

Njegovi prsti so se poigravali po robu mize. Nato se je počasi dvignil in se usmeril proti sobi Mary Yin.

☆

Kadar je bilo vreme slabo, je bilo treba potovati celo polnih sedem dni, da se je prišlo do misijonske postaje v dolini pod goro „Dve sestre“. Mieh Yangov poslanec je došel štiriindvajset ur kasneje kot Carmody na svoj cilj. Javil se je poglavarjem treh vasi, kot mu je Mieh Yang ukazal in začel nato poizvedovati, kaj Carmody počne v misijonarjevi obleki. Novice so bile zanimive.

Mož v črni suknji je prišel v vas v spremstvu mladega dekleta, do katerega se je vede, kot da bi bila njemu enaka in do katere ni pokazal nobenega spoštovanja. Ljudje iz vasi so se vedli še bolj neumno kot navadno. Izkazovali so mu časti, kot da bi bil visok dostojanstvenik. Visoki mož je nato pokleknil pred nekega starca, ki nič ne

pomeni. Sicer je bilo čudno, da ta visoki mož, ki naj bi bil Kamady in ki naj bi bil preje ukazoval Mieha Yangovim četam, ni nosil robene brade, ko je bilo vendar znano, da je Kamady mož z lepo obraslim obrazom. Še bolj čudno pa je bilo to, da bi Mieha Yang, ljubljeneč preroka Mohameda, naročil Kamadyju, naj se tako nespametno vede. Vendar, sam Alah je priča, da so se dogodki resnično tako razvijali.

Naslednji dan je možem, ki naj bi Carmodyja nadzirali prinesel še več novih presenečenj.

Carmody se je zbudil zgodaj in občutki, ki so ga pri tem obdajali, niso bili baš najbolj prijetni. Vlegel se je z mislijo na Li Kwana, ki je pred kratkim umrl z njegovo pomočjo. S to mislijo se je spet zbudil in ta misel ga je vznemirjala. Li Kwan, ki je umrl s toliko vero, je čakal, da ga pokopljejo. Do sedaj mu sicer še nihče ni omenil te zadeve. In prav ta molk ga je potrjeval v slutnji, da mora vzpodbuda priti od njega in da mora on sprožiti vprašanje pogreba.

Toda, kaj naj stori kot duhovnik, da ne bo kakšne nerodne užagal? Tiho se je dvignil in prekoratil sobo, dokler se ni ustavil pred knjižno polico. Tam so bile tudi knjige njegovega predhodnika, patra Colemana. Izbral si je dve knjigi z laslovom: Liturgični priročnik in obredni priročnik. Vsedel se je k oknu, s hrbtom obrnjenim proti notrajnosti sobe in bral počasi predpise o pogrebnihi obredih. Bolj ko je bral, bolj temen je postajal njegov zunanji izraz.

Ljudi se lahko pokoplje z mašo ali brez nje. Pri Li Kwanu je prihajalo samo prvo v poštev. Mož si je s svojo vero zaslužil pogrebno mašo in vse osobje na misijonski postaji je to tudi pričakovalo. Dve strani v knjigi so bile posvečene razlikam, ki obstojajo med navadno mašo in mašo za rajne. Že to zapomniti si je bilo nad vse težko. Toda Carmody ni poznal niti drugih predpisov za navadno mašo. V glavi se mu je vse skupaj čudno mešalo in navodila v knjigi so zanj zgubila ves smisel. Samo en stavek je razumel prav dobro in ta mu

je vtil novega upanja. „Črne maše ob nedeljah, razen če gre za pogrebno, niso dovoljene.“

Danes je sobota. Vsak trenutek lahko pridejo zakristan John Wong ali Amica Scott ali doktor Sigman in mu rečejo: „Danes bomo pokopali Li Kwana. Vi, oče, boste gotovo opravili zanj pogrebno mašo!“ In kaj naj na te besede odgovori? Ko je šlo za spoved, je vsaj lahko posnemal v zunanjihi kretnjahi duhovnika; da bi pa opravil mašo, to je presehalo njegovo znanje in njegove moči. Ni imel časa, da se dovoljno pripravi. Ko je bil na univerzi, je šel o njem glas, da si zna hitro prisvojiti besedilo za različne vloge, ki jih je pogostoma igral na raznihi visokošolskih prireditvah. Toda tudi izkušen igralec potrebuje neko mero časa, da mu vloga lepo uspe.

Carmody je začutil tesnobo v prsihi. Rahel pot mu je udaril na kožo in mogel bi šteti udarce srca. Zdelo se mu je, da Li Kwan stoji poleg njega, ga gleda in se mu porogljivo reži v obraz. Če je tako življenje po smrti, potem Li Kwan že ve, da ga je prevaril, da je padel v roke brezvestneža, da je svoje grehe zaupal namestniku roparskega glavarja. Če je Li Kwan zvedel da vse to, je imel sedaj sijajno priliko, da se nad njim mašuje.

Njegovo truplo je ležalo nekje znotraj misijonske postaje in je bilo zanj neprestano izzivanje. Hotel si biti duhovnik ob smrti, bodi sedaj še ob pogrebu, je brez besed govoril mrtvi Li Kwan. Oh, ti Kitajci! Še po smrti se znajo maščevati in še na tako eleganten način po vrhu.

Odrpala so se vrata sobe in Carmody je komaj imel čas, da zapre obredno knjigo. Dvignil je glavo in preko ramen pogledal, kdo ga moti v njegovih težavah. Bil je cerkovnik John Wong.

„Oče, vi brati brevir. Oprostiti da jaz motiti. Želeti zajtrk?“

Carmody je olajšano pritrdil: „Da, John, lepa ti hvala. Prinesi mi zajtrk!“

Kako prav mu je prišlo to premirje! Skoro je občutil vrtoglavost radi nenadne spremembe. Duhovnik použije

V spremstvu Mieh Yanga in njegovih rojakov so budistični menihi položili v zemljo truplo umorjenega misijonarja O'Shea

zajtrk, ko je skončal sveto mašo. To ve tudi John Wong. Če mu ponuja kavo, to pomeni, da cerkovník za danes ne pričakuje maše in da Li Kwana danes še ne bodo pokopali. Morda pa mislijo Li Kwana zagrebsti preprosto in brez maše. To bi šlo. Tistih nekaj obredov ob krsti in grobu se bo že pravočasno naučil. Kasneje, če bo potrebno, bo skušal tudi maševati. Saj je bil včasih go-reč ministrant, v črni sotani in belem roketu. Treba bi bilo le nekoliko izkopati stare spomine.

John Wong se je vrnil z zajuterkom in nato stopil nekaj korakov nazaj proti vratom, kot da čaka pohvale in priznanja. Carmody se mu je hvaležno nasmehnil. To je bilo za Wonga dovolj. Priklonil se je in zapustil sobo.

„Bog zna,“ si je mislil Carmody, „kaj misli ta John Wong o meni, ko že dva dni ne berem maše. Saj duhovniki beró maše vsak dan. Morda so se temu na tej postaji nekolikanj odvadili, ker je bil oče Coleman pred smrtjo dalj časa bolan in zato navadno ni maševal.“ Če je bilo tako, mu je bil Carmody zelo hvaležen. Na vsak način pa je bil ta sobotni dan zanj odločilen. Če danes ne

odide, se bo zapletel še globlje in brez upa na srečen izhod vse kočljive zadeve.

Pravkar je končaval drugo skodelico kave, ko se je spet prikazal zakristan. V rokah je držal listič in govoril: „Oče, danes mnogo dela. Obiskati šest vasi in govoriti ljudstvu. Tako kot včeraj.“

Carmody je prikimal. „Tvoja misel ni slaba, John. Ni prav, da bi kakšna vas imela občutek, da je manj vredna kot ostale.“

Wongov obraz se je razlezel od zadovoljstva. Včeraj je bil skoro hud na očeta O'Shea, da je odšel z bolničarko v vas, ne da bi se posvetoval z njim. „Oče, prav je, da obiščemo vse, kajti Kristus je umrl za vse ljudi.“

Carmody ga je začudeno gledal. Res, ni mu do sedaj prišlo na misel, da je Kristus umrl tudi za teh sedem vasi sredi daljnih kitajskih gora. Toda cerkovník je imel prav. Kristus je dejansko umrl za vse.

„Zelo dobro, John, takoj bova šla na pot,“ mu je prijazno dejal. V srcu mu je rastlo upanje, da bo pri obiskih vasi odkril kako možnost, da srečno uide izpod oblasti Mieh Yanga. Tako bi se rešil tudi trupla Li Kwana, ki je še vedno čakalo na pogreb.

Četrť ure nato sta bila oba pripravljena za odhod. Carmody je odklonil osla, kajti hotel je vse vasi obhoditi peš in pri tem natančno opazovati.

To so imeli Mieħ Yangovi ogleduhitisti dan posla s Kamadyjem! V vsaki vasi se je ponovilo isto: najprej je Carmody blagoslovil najstarejšega prebivalca v vasi in nato sprejel kleče blagoslov od istega starca. Toda, bolj ko je šel dan h koncu, bolj je bil sit svoje vloge. Težko je ves dan predstavljati ponižnega Kristusovega služabnika, smehljati se in odzdravljati na vse strani, govoriti z blagim glasom in potrpežljivo prenašati pretirano kitajsko prijaznost.

Na večer je Carmody prišel do spoznanja, da zaenkrat ni mogoče, da uide iz misijonske postaje. Prebivalci sedmih vasi so bili srečni, da imajo spet misijonarja v svoji sredi. V njem so gledali močnega zaščitnika, ki jih bo branil pred napadi gorskih rodov. Le kako naj torej uide z njih pomočjo, ko bi pa oni vse storili, da si ga ohranijo. Njegov ugled je bil tako velik, da bi vsak njegov korak ti prebivalci širom naokrog razglasili.

Na poti proti misijonski postaji je Carmodyju vendar prišlo upanje, da se reši. Hodila sta vzdolž reke in John Wong je ponosno razlagal: „Oče, naš obisk danes zelo uspešen biti. Veliko novih krstov. Vse zapisano na listu. Veliko dela ta teden. Novi spreobrnjeneci.“ Pri tem je pogledal proti severu, kjer so se obrisi gorá skoraj že strnili v gosto senco.

„Oče ali poznati vi drugo cerkev?“

„Kakšno drugo cerkev?“

„Protestantski misijon!“

„Ne! Kje pa leži?“

Wong je pokazal proti goram. „Tri dni hodá. Ne resnična vera.“

Tri dni! Carmody je globoko vdihnil sveži gorski zrak. Daleč je to, toda kadar gre za svobodo, je treba tudi nekaj tvegati.

Wong je pletel svoje misli naprej! „Enkrat protestantski pastor obiskati očeta Colemaná. Ne imeti ne kolar, ne talar. Majhen človek. Debel glas.“

Carmody je spustil veke na oči. Domišljija ga je ponesla v protestantski misijon. Kaj naj pove pastору? Če pride kot duhovnik, ne bo mogel utemeljevati, zakaj hoče spet oditi z misijonske postaje, ko je službo komaj dobro nastopil. Če se predstavi v civilni obleki, bo spet moral razložiti, kako je zašel v te gore. Ves svet tu okrog pa ve, da ima Mieħ Yang ameriškega državljana za svojega namestnika. Le kako naj se upa pastor pomagati ubežati človeku, ki zavisi od Mieħ Yanga in čigar roka ga lahko stre vsak trenutek? „Toda na vsak način,“ si je mislil Carmody, „bi bilo prav, da pastorja obiščem. Pridobil si bom nove skušnje, ki mi utegnejo kdaj priti prav.“

„Morda bi bilo prav, da pastору vrnemo obisk v prihodnjih dneh,“ je previdno poizkusil Carmody.

Toda zakristan ga je odločno zavrnil: „Ni mogoče! Ljudstvo preveč časa brez duhovnika. Vi biti zelo zaposlen. Ostati doma.“

Nadaljevala sta pot brez besede. John Wohng je postal za Carmodyja, ne da bi hotel, jetniški paznik. Njegova predanost Cerkvi in zvestoba katoliškemu duhovniku sta ga spremenili v okove, katerih se Carmody ni mogel več otresti.

☆

Bila je že noč, ko sta prestopila dvorišče misijonske postaje. Tedaj so se odprla vrata bolniške sobe. V pramenu luči, ki je udarila navzven, je Carmody zagledal belo postavo bolniške sestre.

Anica Scott je brez zadrege pohiteala k njemu. „Oče, čakala sem vas,“ je dejala sunkovito. „Ali bi mogla govoriti nekaj minut z vami?“

Carmody je obstal. Njena pojava ga je dražila in privlačevala obenem, zlasti njene modre oči.

„Seveda! Ali bi blagovolili iti z menoj v misijonsko pisarno?“

Medtem je cerkovnik že prižgal električno luč. V tej svetlobi se je Carmodyju zazdelo, da gleda pred seboj vilo iz starih pripovedk, tako lepo in privlačno, z nežno kožo in bleščečimi la-

smi, kot je to možno samo v pravljici. Anica je bila to pot oblečena v svetlo-modro obleko. Okoli vratu je imela ogrlico iz brušenih kamnov. Fina svihnata obleka je obdajala njeno telo ne da bi ga poudarjala, pa tudi ne skrivala.

Ponudil ji je stol. Nervozno se je vsedla na njegov rob, stiskajoč s silo svojo desnico.

„Prišla sem radi Li Kwana. Oče, vi veste, da sem ga zelo cenila.“

Carmody je pritrdil. Končno vendarle! Ves dan je bežal pred tem duhom, da se na noč sreča z njim.

Aničin glas je zatrepetal. „Doktor Sigman je hotel preiskati Li Kwana, predno ga pokopljejo. Zato od sedaj ni bilo mogoče oskrbeti pogreba zanj. Li Kwan nima sorodnikov in tudi ni od tu. Jaz sem najbrže edina oseba, ki jo je imel na tem svetu. Jaz... jaz mislim — njen glas je postal hlipajoč — da me je on rad imel. Zdi se mi, da bi se počutil srečnega, če bi vedel, da skrbim zanj tudi še po smrti.“

„To je gotovo!“

„Hvala, oče! Vedela sem, da me boste razumeli. Dogovorila sem se že z Nyin Lim, da napravi krsto. Tudi bi rada videla, da opravite za Li Kwana pogrebno mašo. Morda kar v ponedeljek.“

Carmody je gledal topo predse. Kaj bi čal, da bi ta udarec ne prišel ravno od Anice! Zaman je skušal sestaviti pameten stavek. Toda njegove ustnice so zmogle izreči le dve besedi: „V ponedeljek?“

„Seveda, v ponedeljek bo morala biti maša zanj. Že vem, da ob nedeljah Cerkev ne dovoljuje maš v črni barvi. Razen morda, če dela izjemo pri pogrebu?“ Pogledala ga je v nadi, da ji potrdi njeno upanje.

„Ne!“ je naglo odsekal Carmody. „Jutri ne. Pogrebno opravilo bo v ponedeljek.“

Anica Scott je olajšano zadihala. Odprla je pest in pokazala se je kuverta z denarjem. „Oče, rada bi vam dala prispevek za sv. mašo!“

Carmody je pogledal najprej kuverta in nato s pogledom prešel na njene oči. Bile so jasne, medolžne, opojne.

„Ne, ne sprejemem. Bil je moj prvi vernik, ki je umrl na tej postaji. Opravi bom mašo zastonj.“

Dekle se je uprla. „Oče, denar sem namenila za pokoj njegove duše, zato ni več moj. Če ga ne sprejmete za ponedeljkovo mašo, opravite z njim še kako drugo za pokoj njegove duše!“

Carmody je uvidel, da Anica ne bo popustila. Roka se mu je tresla od notranjega razburjenja, ko je sprejemal denar. Pri tem se je spomnil prizora iz svoje mladosti. Kot razdeljevalec časopisov si je nabral toliko denarja, da je mogel naročiti eno mašo za svojo dobro ranjko mater. Ves vesel je tekel v župnišče in oddal štipendij očetu Bernardu Cleary. Najprej duhovnik denarja ni hotel sprejeti. Ko pa je uvidel, da je fantič položil v zbrano vsoto svojo osebno žrtev, da stori nekaj za svojo mamo, je denar vzel in mu izrekel besede: „Naši dragi rajni mislijo v božji navzočnosti na nas, kadar mi mislimo manje na zemlji.“

Teh besed se je sedaj Carmody spomnil in jih, ne da bi hotel, na glas ponovil. Odmev njegovih besedi ga je pretresel. Saj je minilo že toliko let, ko ni mislil več na svojo mater in na mrtve v onostranosti. Zazdelo se mu je, da so mu dragi rajni iz onostranosti spet vzbudili vero, ki jo je imel takrat, ko je bil še mlad in nepokvarjen.

Bolničarka se je tiho dvignila. Njene oči so bili rahlo orošene. „Lepo ste se izrazili,“ je pohvalila s pogledom polnim hvaležnosti Carmodyja. „Vesela sem ob misli, da je Li Kwan srečen in da misli name. Res..., ne vem, če me boste razumeli: samo duhovnik je zmožen povedati tako popolne besede.“

Naglo se je obrnila in odšla, preden ji je mogel Carmody kaj odvrniti. Bolšal je neizrazno v zmečkano kuverta. Zdelo se mu je, da mu vse štiri stene ponavljajo Aničine besede: „Samo duhovnik je zmožen povedati tako popolne besede.“

Bolečina je bila prevelika. Carmody je omahnil na stol in mrmral: „Li Kwan se je dobro maščeval. Izkopal je med njo in menoj prepad, ki ga ne bo nihče več izravnal.“

So na samo za DEKLETA!

DEKLE,
KI HOČEŠ BITI
ČISTA

Se še spomniš, dekle, tistih naših strmih planin, pokritih z bleščečim snegom? Si se povzpela kdaj do njih in modre oči ležeče v kotanjah? In si kdaj si srečala na poti gorska jezera, kot zajemala s polnimi pljuči tisti ostri, čisti zrak, ki je bil poln sonca in močnega vonja planinskih rož?

Vidiš, to je podoba, da, le daljna, skromna podoba čistega dekleta. Bog Te živi, ponosno, veselo, čisto dekle. Kakor košček raja si v tem grdem svetu.

Vem, da ne živiš v planinah, ampak v vlažnem velemestu, kjer se Ti od vseh koncev ponujajo vse prej kot čisti odsevi čistega Boga. Vem, da hodiš vsak dan mimo desetih kioskov, kjer prodajajo za neznameniten denar umazane revije. Vem, da Ti prinašajo v tovarno sodelavke nesramne slike in liste, Te iščejo sodelavci in se norčujejo iz Tvoje borbe. Vem, da Te kričeči letaki silijo v kino, da se oddahneš od utrujajoče vsakdanjosti. Vem, da Te celo prepričujejo, da čistost ni možna, da je srednjeveška ostalina nazadnjaških krogov, skratka, da je nesmiselna. In to prepričevanje je tisto, ki Ti najbolj jemlje moči. Saj se boriš, saj imaš trdno voljo, vendar če je vse to res, kar pripovedujejo... O,

dobro vem, da bi se včasih najraje zaprla v svojo sobo in se zjokala.

Čestitati sem Ti hotela k Tvoji borbi in Ti povedati, da si na edino pravi poti: samo ta borba, ta Tvoja neizprosnostna borba je vredna Tebe.

Da je danes svet nesramen? Res je, a to je že stara zgodba. Bile so dobe, ko je bil svet prav tako neutešljiv v svojem grehu kot danes ali pa še bolj. Enkrat je Bog poslal vesoljni potop, drugič je na pohujšljivi mesti vrgel žveplo in ogenj. Tudi v Kristusovem času vemo, da je bilo zelo čudno. Rimске matrone iz visokih aristokratskih krogov so štejele leta v zakonu: prvo leto prvega zakona, tretje leto mojega petega zakona... Rimljani so z največjo težavo vselej poiskali dvanajst čistih deklet, vestalk, ki naj bi čuvale večni ogenj. Sicer pa: kdo je porušil slavno rimsko cesarstvo z njegovo čudovito materialno kulturo? Nečistost. In prej je še ista podrla Babilonijo, Asirijo, Egipt in Grčijo, z njenimi umetniki in modrijani.

Zgodovina se torej ponavlja. Če vidiš toliko nesramnosti, ne misli, da si edina, ki moraš plavati proti toku, proti tako umazanemu toku izprijenosti.

Pa pridejo ljudje, ki so že daleč v umazanih vodah in si jim T' s svojo borbo stalna živa vst, pa pravijo da je nemogoče čisto živeti. Vidiš to govorjenje je laž.

Mora biti možno čisto živeti, ker to nam je Bog zapovedal. Bog ne more ničesar nemogočega zapovedati. Ko bi bilo nemogoče čisto živeti, bi Bog ne bil več Bog, kajti dal bi bil nemogočo zapoved, Bog pa še vedno ostaja modri, sveti in resnični Bog.

Da v svetu ni mogoče živeti čisto, ker je tako okužen z nesramnostjo, da se je nujno nalezeti; zato da je edino možno dvoje: ali zbežati iz družbe in se zapreti v samostan ali v življenje čisto sam zase ali pa skočiti na glavo v tok sveta, „naj gre, kamor hoče“. Laž! V svetu je mogoče čisto živeti in mora biti mogoče: Bog nas ni ustvaril vse za samostan in tudi ne za osamljena bitja, ampak nas je naredil družabne: družba je za človeka kot voda za ribo. Prav v sredi tega pokvarjenega sveta je možno čisto živeti.

Da je čisto živeti protinaravno? Laž! Kaj je bolj naravno: veselo, nasmejano dekle, ki živi čisto, ali pa blede, ubito dekle, ki je pohodilo svojo čistost? Kaj je bolj naravno: propad poganskih kultur kot posledica nečistovanja ali pa vzpon krščanskih kultur kot posledica visokih idealov? Vidiš, ni

nečistost nekaj naravnega. nekaj samo po sebi umevnega, kot govore. Ni nečistost nujna posledica naravnega razvoja človeške narave. Vanjo padajo ljudje, ki z brezvoljo in egoizmom spodrezujejo svojega duha, da se ne izpopolni in okrnijo svoje hrepenenje, da ne gre v višino. So ljudje, ki umore svojo dušo, da leže kakor mrtvak v včasih tako lepem telesu. Čistost pa je naravna posledica vpliva duše v telo, ki je le orodje duha. Je krepost duše. Je poteza, umnega bitja, ki ga je Bog ustvaril ne le za vegetativno življenje, ampak tudi za umsko življenje; ne zato da bi se vlekel po zemlji, ampak da bi se dvigal proti nebu; ne da bi sledil čutom, ampak da bi čuti sledili poveljem pameti; ne da bi se vzpostavilo gospodstvo telesa, ampak da bi se svetilo z vsem sijajem gospodstvo duha.

Da je nemogoče čisto živeti? Laž in tisočkrat laž. Kdor to govori, samo pripoveduje, da sam ne živi čisto, ker nima več volje za to in ker nima več smisla za visoke stvari. Spomni se pa na drugi strani tistih tisoč in tisoč mož in žena vseh ras in vseh socialnih pogojev, ki so rasli sredi rimskega sveta iz Kristusovega nauka. In vprašaj druge tisoče fantov in deklet iz današnjega modernega sveta, pa Ti bodo z žarom v očeh povedali, da žive čisto.

Res pa je — in o tem si je treba biti na jasnem —, da je za ohranitev

Okraski na vezenini iz okoli l. 1850

čistosti treča neprestane borbe. Kakor sv. Pavel čutimo v svojih udih drugo postavo, ki nasprotuje postavi duha. Sv. pismo samo nam pravi, da se nam ni boriti proti človeškim oblastem, ampak proti hudobnim duhovom pod nebom. In vemo, da je hudi duh dober psiholog, ki zna vsakemu pripraviti zanko na svoj način.

Ostane Ti borba. Vsak dan. Res, da ta čuti hujše boje, druga manjše, brez njih pa ni nikogar. Beri življenje svetnikov, pa boš videla, kakšne boje so nekateri imeli. Ostane Ti borba: častna, ponosna borba za to krepost. Pa če se nekateri v naravnem svetu za manjše stvari tako bore, kaj bi se Ti ne za tako veliko stvar. Spomni se na športnike, ki tekajo in telovadijo, se odpuvedujejo jedi in pijači, zapravljajo svoj prosti čas in denar, vse le zato, da bodo nekoč dobili nek neuporabljen in neroden pokal... Duhovna borba ima višje cilje, je pa prav tako utrudljiva kot telesna. A v borbi se utrjujejo sile in vsak dan postajamo močnejši.

Bori se. Bodi božja priča v modernem skvarjenem svetu. Bodi živ dokaz, da je možno čisto živeti; kajti tega manjka, besed je že preveč. In v tem boju bodi neizprosna, prav kakor Kristus zahteva od Tebe.

Zakaj naj se boriš? Zato, vidiš, ker je Bog tako zapovedal. „Ne nečistuj,“ je zapisal z ognjenim prstom v skalo na Sinaju. In Kristus je dejal: „Blagor čistim v sru, zakaj ti bodo Boga glekončal. Zakaj tempelj božji je svet, in da!“ Korinčanom pa je zapisal sv. Pavel: „Ne veste li, da ste tempelj božji in da Duh božji v vas prebiva? Če kdo tempelj božji pokončava, njega bo Bog končal. Zakaj tempelj božji je svet, in taki ste tudi vi.“ Da, to je zadnji razlog borbe: ker je Bog tako ukazal.

Še zaradi nečesa živi čisto: zato, da se boš tako dobro pripravila na materinstvo, da boš nekoč dobra mati. Materinstvo zahteva čistosti. To je njegova bistvena in nujna krepost. Značilna poteza vojaka je hrabrost, vladarja pametnost, sodnika nepristranost, matere čistost. Materino telo je svetišče, v katerega prostoru se vrši najvažnejše člo-

veško delo, najbolj sorodno s stvariteljskim delom Boga: spočenjanje novih ljudi. Naj nič in nihče ne oskruni tega svetišča, naj nič in nihče ne zatemni sijaja tega človeškega sodelovanja z Bogom. Verjemi mi, da Te nihče ne bi hotel imeti za mater, ko bi oskrunila svoje svetišče. Čisto srce in deviško srce: to je največji zaklad in najboljša zagotovilo zvestobe, ki ga boš mogla nekoč ponuditi svojemu možu.

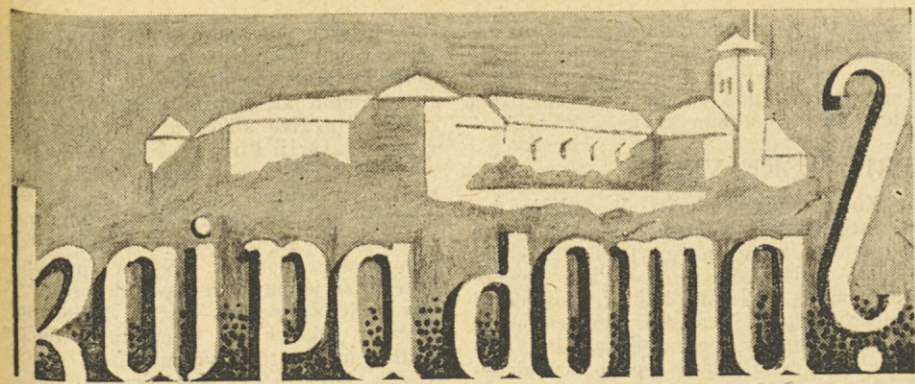
Hočeš, trdno voljo imaš, da boš čisto živela. Borila se boš. Prav je tako. A še nekaj: skrbí, da bo Tvoj boj pаметen, razumen. Kakor vojak naredi načrt pred borbo in upošteva vse ugodne in neugodne činitelje boja, tako bodi tudi Ti razumna v tem boju. Uporabi učinkovita sredstva in boš gotovo zmagala.

Najprej se zavedaj, da gre tukaj za nadnaravni boj, zato bo treba nadčloveškega orožja. Mislím, da je čisto jasno, da bo brez pomoči od zgoraj le malo mogoče storiti v tem boju. Morda poznaš dekleta, ki ob svoji mrzli duševnosti ali ker se ne nahajajo v nevarnem okolju, ne molijo in vendar vzdrže nogah. Ne zamenjaj jim duševnosti in tudi ne okolja: sama bodo padla. Treba je prositi pomoči od Boga. Molitev torej. In zakrament odpusčenja ter Kruh močnih. O, ta božja moč, ki se veseli v nas! In zavest, da nismo sami, ampak da je sam Bog z nami.

Potem: V begu je rešitev! Ne v begu iz sveta, ampak v begu iz nevarnosti. „Kdor ljubi nevarnost, bo v njej poginil!“ Nevarno je igrati se z ognjem. Kino, revije, plesi, plaža... saj veš, kdo in kdaj predstavljajo te stvari ogenj. Pazi! Kadar se iz nevarnosti ne moreš umakniti (v tovarni, na vlaku...), ostani previdna in resna. Ne popusti niti za milimeter: nobenega dvomljivega nasmeha, nobenega sumljivega pogleda.

Tudi na naravne činitelje mnogo daj: na higijeno in počitek (ne preveč, ne premalo), na hrano in pijačo, na pošteno družbo deklet, ki se prav tako bore kot Ti.

In kadar je težko, se ozri Nanjo, katere podoba imaš v svoji sobi: na Brezmadežno! Teta Katja

SLOVENIJA

Duhovniške vesti. 29. aprila so bili izpuščeni iz zaporov sledeči gospodje: Stanko Lenič, dekan Peter Flajnik, dr. Janez Fabjan, župnik Presetnik in Dar-ko Slapšak. Vsi so preživeli po nedolžnem obsojeni v ječi dolgo vrsto let. — Umrl je Valentin Kajdiž, župnik v Sori na Gorenjskem. — V ljubljanskem semenišču je prevzel mesto ekonoma dr. Janez Oražem. Dosedanji ekonom Kar-vel Gross je vstopil v pokoj.

Prisilno taborišče pri Medvodah je neki slovenski rojak takole opisal: „Taborišče je nastalo v zvezi z deli za hidrocentraro na Savi. Taka dela zahtevajo mnogo delovne sile. Ni bolj primer-nega materiala kot politični kaznjenci. Tam sem naletel prvič na duhovnike v taboriščih. Ti duhovniki so navadno opravljali najtežje delo in sicer v gramoznici. Sicer so se morali obsojenci v gramoznici vedno menjavati, le pri duhovnikih je bila izjema. Dva meseca zaporedoma so ostali pri istem delu.“ Vr-stice ne potrebujejo komentarja. **Dala koncem leta 1954 štiri knjige, ki jih je matisnila v 75.000 izvodih, to se pravi deset tisoč več kot lansko leto.**

Družba sv. Mohorja v Celju je iz-Te knjige so Koledar za leto 1955, „Go-stač Matevž“ izpod peresa Franc Sa-l. Finžgarja, „Domači zdravnik“, ki ga je spisal dr. Andrej Arnšek in bogoslov-nega prof. dr. Anton Trstenjaka delo z-naslovom „Med ljudmi“. Rdeči oblast-

niki delovanja Družbe sv. Mohorja niso nič kaj veseli. Na vse mogoče načine ji skušajo omejevati njeno poslanstvo. Zlasti bi ji radi odtrgali naročnike s tem, da vsiljujejo svojo „Prešernovo druž-bo“, ki so jo letos dvignili na 50.000 čla-nov. Mnogo prahu je vzbudil tudi rvod-ni članek, ki se spominja desetletnice konca vojne in v katerem je med dru-gim rečeno, da je bilo ljudstvo razoča-rano radi izgube svojih verskih in cer-kvenih svoboščin. Uradna kritika je knji-go označila kot „direktno nasprotovanje interesom slovenskih delovnih množic“. — Zanimiva je tudi knjiga dr. Terste-njaka, ki obdela pet poglavij iz psiho-logije medčloveških odnosov. Ta poglav-ja so: Starši in otroci, Fant in dekle, Mož in žena, Stari in mladi, Mi in so-sedje.

Po kratki bolezni je umrl 15. febru-arja v Celju ravnatelj Družbe sv. Mo-horja dr. Franc Kotnik. Doma je bil iz vasi Dobrije v župniji Ravne (Gu-šanj) na Koroškem. Dopolnil je 73 let. Kot profesor je deloval v letih 1906 do 1914 na celovski gimnaziji, po prvi sve-tovni vojni pa na različnih klasičnih gimnazijah Slovenije. Postal je prosvetni inšpektor za Slovenijo. Po drugi sve-tovni vojni je stopil v pokoj, ki ga je posvetil obnovljeni Mohorjevi družbi v Celju. Dosegel je, da je še danes naj-močnejša knjižna družba v Sloveniji. Pokojni dr. Kotnik je vse življenje ostal zvest besedam, ki jih je izrekel ob gim-nazijski maturi: „Tudi kot laik bom de-

tal za Cerkev in narod.“ Z mnogimi zaslužnimi dobrimi deli je šel vdan v voljo božjo in previden s sv. zakramenti v večnost. Pokopali so ga na pokopališču njegovega rojstnega kraja v Ravnah.

PRIMORSKE VESTI

Zlata maša v Gorici. V nedeljo dne 8. maja je bila v goriški stolnici redka slovesnost zlate maše. Jubilant je bil tokrat priljubljeni in od vseh spoštovani mons. Alojzij Novak, dolgoletni črniški dekan in sedaj monsenjor in častni kanonik gor. kapitlja. Pri njegovih zlati maši mu je lepo prepeval dekliški zbor Marijine družbe skupno z zborom SKPD pod vodstvom prof. Miha Fileja. Slavnostni govor pa je imel zlatomašnik sam, da se je tako ognil „pretiranemu hvalisanju, kateremu bi ne mogel oporekati“. Popoldne je imel zlatomašnik slovesen blagoslov v cerkvi sv. Antona, kjer je bil ob tej priložnosti sprejem 12 deklic v Marijin vrtec. Tu pa se slavnostnemu govoru ni mogel izogniti. A mu bržkone ni bilo žal, kajti besede stolniškega vikarja č. g. dr. Humarja so vsem segle do srca in nam v čudoviti lepoti odkrile vzvišenost, a tudi strašno dogovornost duhovnika v njegovi sveti službi. Slovesna liturgija je prvič spremljal novi harmonij, ki ga je č. g. dr. Humar ta dan blagoslovil. — Zlatomašnik mons. Alojzij Novak je še čil in zdrav med nami in pridno pomaga, kjer je more, zlasti je slovenskim vernikom rad na uslugo za sv. spoved. Bog naj ga ohrani še mnogo let med nami.

Ustoličenje g. Stanislava Pontarja. V Zdravščini v goriški nadškofiji je bil v nedeljo 24. aprila slovesno ustoličen dosedanji župni upravitelj č. g. Stanko Pontar. Popoldne je bil slovesen vhod novega župnika v njegovo faro. Spremljala ga je duhovščina vsega gradiškega dekanata.

Misijonska akademija v uršulinskem samostanu v Gorici. Naši ljudje z velikim navdušenjem spremljajo sleherno misijonsko delovanje. To je pokazala tudi akademija v nedeljo 24. aprila v uršulinskem samostanu v Gorici. Nabito polna dvorana je z zanimanjem sle-

dila prisrčnemu sporedu na odru, ki so ga izvajale članice dramske skupine dekliške Marijine družbe in Vrtea. Vsa ta skromna akademija, nagovori, petje, rajanje in žive slike, je bila posvečena č. m. Ksaveriji Pirc, ki se je po 30 letih svojega bivanja v siamski deželi, zopet vrnila za kratek čas med nas. Najbol zanimiv del akademije je pa bilo predavanje č. m. Ksaverije same, velike misijonske pionirke. Njena prikupna beseda si je na mah osvojila vsa srca, ona pa je bila nadvse srečna, da je smela z nami pokramljati v milem domačem jeziku, mi pa tudi nič manj, da smo iz njenih bogatih izkušenj zvedeli toliko zanimivosti o njeni drugi domovini. Kar težko smo se ločili. M. Ksaverija Pirc se je dne 1. maja ukrcala na ladjo Viktorija v Neaplju od koder je zopet odpulila med svoje Siamce, ki jo imajo tako radi in jo že težko pričakujejo.

Slovenski goriški srednješolci na Koroškem. Od sobote 24. do ponedeljka 26. aprila so dijaki slovenskih višjih srednjih šol in učiteljišča iz Gorice skupaj z ravnateljem in profesorji priredili šolski izlet na Koroško. V soboto zvečer so dijaki nastopili v Kolpingovi dvorani v Celovcu. Navzočih je bilo kakih dvesto Slovencev, povečini mladih, ki so navdušeno ploskali nastopajočim. Predstave so se udeležili tudi ravnatelj celovškega učiteljišča dr. Seiwald, deželni šolski svetnik Just, prof. dr. Tischler, prof. dr. Inzko in drugi. Izletniki so si v nedeljo ogledali Klopinsko jezero in popoldne so dijaki ponovili predstavo v št. Primožu pri Kocjanu. Izletniki so se s prijetnimi vtisi vrnili v Gorico.

Slovenski oktet v Gorici. V soboto 23. in v nedeljo 24. aprila je v Gorici gostoval ljubljanski vokalni oktet. Oktet, ki velja za najboljšo slovensko vokalno skupino je gostoval že po drugih državah, kot v Avstriji, Franciji, Italiji in povsod žel obilo priznanja in odobravanja. Oktet je v dveh dneh nastopil štirikrat, trikrat v Gorici in enkrat v Doberdobi, vsakokrat z različnim programom. Prvi del je obsegal slovenske umetne pesmi, drugi pa slovenske narodne pesmi, pri katerih je nastopil oktet v slovenskih narodnih nošah. Še itali-

janski krajevi časopisi so se pohvalno izrazili o dovršenem izvajanju slovenskega okteta. Le škoda, da mu goriške oblasti niso dale na razpolago večje dvorane in so morali zato nastopiti v dvorani, kjer imajo goriški frontaši svoje prireditve, kar je marsikoga motilo, da se koncerta ni udeležil.

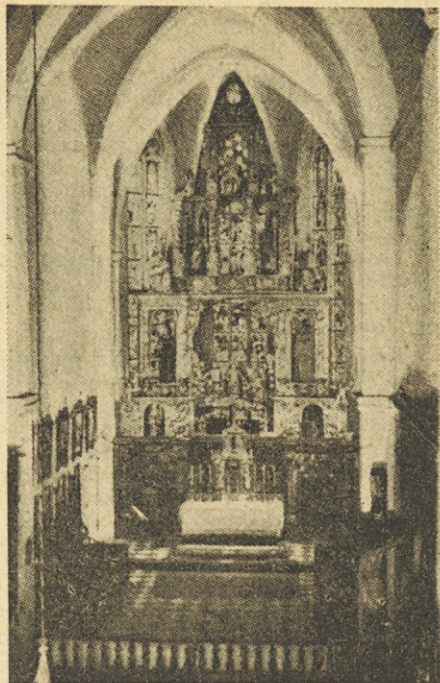
Radijsko snemalna skupina na naših šolah. Radijsko snemalna skupina RAI je v zadnjem času obiskala poleg italijanskih tudi slovenske šole v Gorici in na Goriškem. Slovenski otroci so se pred sprejemniki lepo odrezali z deklamacijami v slovensščini in italijanščini, s petjem in kratkimi prizori. Radijsko vodstvo je izrazilo slovenskemu učiteljsstvu veliko zadovoljstvo nad marljivostjo in pridnostjo slovenskih otrok. Od daje so potem poslušali tudi starši pri svojih radijskih sprejemnikih.

Prvomajske svečanosti na Primorskem. Letos so se prvomajske proslave na Primorskem kakor drugod po svetu, vršile v okviru desetletnice osvoboditve. Tudi po slovenskih vaseh so odkrili spomenike, imeli govorance o zaslugah padlih za svobodo, a ljudstvo jih ni poslušalo, zato so vse te proslave kaj klavrno izpadle. Goriški katoličani pa smo lepo, domače in pristržno praznovali 1. maj, praznik dela. V cvetočem Števerjanu nam je SKPD iz števerjana skupno z goriškim kvintetom SKPD priredil kaj pester in zabaven spored. Slovenska pesem je odmevala daleč preko briških gričev, da so ji prisluhnili še onstran meje v zaslužjeni domovini, kjer je 1. maj le praznik delovne moči in ne praznik dela, ki ga je Bog zamislil kot človekov blagoslov.

SLOVENSKA KOROŠKA

Mokrije so dale koroškim Slovencem dva duhovnika: G. Janeza Starca in g. Martina Šturma. G. župnik Starc se je smrtno ponesrečil 1. maja 1953. G. Martin Šturm pa je postal 2. marca 1955 žrtev prometne nesreče v Sinči vesi. Na posledicah te nesreče je umrl 30. marca 1955. Oba gospoda sta morala v življenju veliko prestat radi zvestobe svojemu narodu.

G. župnik Martin Šturm je umrl v

Glavni oltar vetrinske cerkve. K obnovitvi cerkve so mnogo pripomogli slovenski begunci, zlasti v ZDA

cvetu svoje moške dobe. Saj je bil star šele 42 let. Dne 7. julija 1940 je v Mokrijah opravil svojo prvo daritev. Kot novomašnika so ga klicali k vojakom. Šest dolgih let je nato preživel v raznih bojnih edinicah, kjer je marsikateremu svojemu tovarišu stal ob strani v smrtni uri in ga pripravil za večnost. Šele 1. 1946 se je rešil vojnega ujetništva in nastopil službo kaplana v Pliberku. Iz Pliberka je šel v Dobrlo ves in od tam za župnega upravitelja v Logo ves. Na veliko žalost faranov je bil nato postavljen v nemško faro Ettendorf v Labodski dolini. Zadnjih štirinajst dni je pokojnik služboval v Brežah. Na istem mestu, kjer se je vršila leta 1940 slovesnost nove sv. maše, se je 2. aprila izvršil tudi pokop č. g. Martina Šturma.

Mašo zadušnico je opravil domači dekan, častni kanonik g. Aleš Zechner iz Dobrle vesi. Med mašo je prepeval dobrolski cerkveni zbor. Pogrebni spreved, ki se je nato razvil od mokrške cerkve na pokopališče pri sv. Danielu, je vodil g. častni kanonik Zechner ob asistenci proštov iz Tinj ter Pliberka in še nad dvajset drugih duhovnih sobratov. Nepregledna vrsta mož in žená ter številni venci iz vseh far, kjer je služboval, so krasili zadnjo pot pokojnega. Ob odprtem grobu je spregovoril sošolec pokojnega g. Andrej Karicelj, župnik iz Št. Jakoba v Rožu.

Križev pot preganjanih. Na romanju katoliške mladine v Marijino Celje je bilo lani sklenjeno, da bo v letu 1955 katoliška mladina molila za preganjano Cerkev po svetu. Vsaka škofija je prevzela botrstvo za določeno deželo, kjer divja preganjanje. Celovška škofija moli za Albanijo in Jugoslavijo. „Nedelja“, slovenski cerkveni list krške (celovške) škofije, je zapisal v zvezi s to molitvijo: „Skozi post 1955 bomo spremljali trpečega Kristusa po vseh deželah molčeče in trpeče Cerkve. V križevem potu ne premišljujemo samo trpljenja Kristusovega v njegovem zemeljskem življenju, ampak tudi trpljenje skrivnostnega telesa Kristusa, ki nadaljuje svoje življenje v svojih udih — vernikih. Če je en ud telesa bolan, trpi vse delo in zato se moramo truditi, da zdravimo rane tega telesa. Kristus trpi sedaj v naših preganjanih bratih in sestrah.“ Avstrijski škofje so izdali „Križev pot preganjanih“ v posebni knjižici „Via crucis“, iz katere molijo po vseh avstrijskih škofijah. Prevod druge postaje, ki se spominja Jugoslavije, je tale:

Katoliški Cerkvi v Jugoslaviji je naložen težki križ. Dva škofa ubita, kardinal Stepinac obsojen in konfiniran. Duhovniki in škofje so brezpravno izpostavljeni surovostim nahujskane množice. Veliko duhovnikov je bilo obsojenih na smrt, mnogi so zaprti, konfinirani ali morajo služiti kot navadni vojaki. Zaplenili so večino cerkvenega premoženja, cerkvam oz. duhovnikom nalagajo nezmožne davke ali denarne kazni, duhovniki nimajo dostopa v šole. Verske

časopise so ukinili. Duhovnike in vernike skušajo z vsemi sredstvi ločiti od papeža in škofov. Katoliške duhovnike vzhodnega obreda so pregnali iz župnij. Mnogi si ne upajo v cerkev, cerkveno se poročiti ali dati krstiti svoje otroke. Učenci po šolah so večkrat zapostavljeni in celo kaznovani zaradi obiska sv. maše.

Molimo: Gospod, daj preganjanim bratom na njihovem težkem križevem potu moč in potrpežljivost, da bodo šli za Teboj in v vseh nadlogah čutili srčno tolažbo tvoje bližine, da bodo s Teboj zmagali in bodo na veke živeli v Tvoji slavi.

Usmili se, Gospod, usmili se svojega ljudstva, ki si ga odkupil z dragoceno krvjo! Molimo k Mariji Pomagaj in Mariji Bistriški: „Pod tvoje varstvo...“

Molimo za preganjane duhovnike in vernike k duhovniški Materi: „Zdrava Marija...“

Občni zbor Krščanske kulturne zveze se je vršil 12. aprila t. l. v Celovcu. Na običnem zboru so bila zastopana vsa včlanjena katoliška prosvetna društva, farne mladine in druge skupine, ki se udeležujejo na prosvetnem polju. Po poročilih predsednika in tajnika so se vršile nadomestne volitve ter odobrila nova pravila. Največ časa pa je občni zbor posvetil zadevi gospodinske šole v Št. Jakobu.

Gospodinska šola v Št. Jakobu v Rožu obstoja že skoro petdeset let. Leta 1908 je tinjski prošt Gregor Einspieler blagoslovil poslopje, ki je bilo zgrajeno s prispevki Slovencev iz Roža, Podjune in Ziljske doline ter posebno s pomočjo Mohorjeve družbe v Celovcu. Na stotine deklet in ljudskošolske mladine se je vzgajalo v tej hiši. Glavno zaslugu za lep razvoj zavoda imajo slovenske šolske sestre, ki v njem delujejo prav od početka. 12. aprila 1941 so jih hitlerjanci sicer izgnali, toda ob koncu druge svetovne vojne so se sestre vrnile in obnovile šolo z gospodarskim poslopjem ter spravile gospodarstvo v red. Zato je vse katoliške Slovence osupnila in ogorčila vest, da „Slovensko šolsko društvo

v Celovcu“, v katerega so se vrnili frontaši, s prihodnjim šolskim letom odpušča šolske sestre iz zavoda, češ da slovenska Koroška potrebuje „moderne, napredne gospodinske šole“. Sestre bi smele ostati le, če bi se odločile za sodelovanje s tem odborom. „Krščanska kulturna zveza“ je v zvezi z omenjeno odpovedjo objavila resolucijo, ki ugotavlja: „Slovensko šolsko društvo je ustanova slovenskega katoliškega kulturnega prizadevanja, katerega začetnik in nositelj je bil pokojni župnik Matevž Ražun. To društvo je dejansko prepustilo skozi pol stoletja vse delo in vse skrbi izključno šolskim sestram. Kdor se drzne rušiti to delo, ni in ne more biti prijatelj koroških Slovencev.“ To naj bo korist eno nauk za vse naivne katoličane, ki menijo, da sodelovanje s komunisti prinaša korist katoličanom.

Farni dom v Selah je obhajal letos srebrni jubilej svojega obstoja. Na velikonočni ponedeljek 21. aprila 1930 je po božji službi mons. Valentin Podgore blagoslovil farni dom ob obilni udeležbi ljudstva. Farni dom stoji tik pred pokopališčem in ima lasten dohod. Na južni in vzhodni strani ga oklepa lesen hodnik. Dvorana je dolga 12, široka pa 6 m. Ob njej sta dve prostorni sobi. V podstrešju je ena mala in druga večja soba, zdaj „dekliška soba“. Celotni stroški zgradbe z opremo so znašali 8.054 šilingov. Najeto posojilo je bilo v teku sedmih let docela odplačano. Med zadnjo vojno je bil dom več mesecev zaseden od obmejnih stražnikov, nato je imela občina v njem otroški vrtec. Nekaj časa se je v njem šopirila tudi „Hitlerjeva mladina“. Končno so nastanili v sobah eno družino iz Celovca. Ob koncu vojne je bil dom precej opustošen. Po izvršeni obnovi pa sedaj zopet služi svojemu namenu. Tekom svojega 25-letnega obstoja je dom izvrstno zadostil namenom, radi katerih je bil zgrajen. V njem so se zbirali člani in članice Marijinih kongregacij, Materinske in Dekliške zveze; v njem se je vršil fantovski nauk, seje župnijskega odbora in cerkvenega sveta. Duhovno so se obnovili vsi stanovi v farnem domu v tridnevni duhovni vajah 26-krat in v enodnevnih obnovah

31-krat. Prav tako so se v njem zvrstile različne proslave: marijanske, misijonske, papeške, proslave materinskega dne in prvega sv. obhajila ter predavanja s skioptičnimi slikami, miklavževanja in božičnice. Trikrat so bili pod njegovo streho gospodinjso-kuharski tečaji. Prosветno društvo je imelo v njem 94 prireditev, v letu 1938-39 pa je bil v domu nastanjen tretji razred ljudske šole. Naj obračun doma v Selih opogumi tiste, ki imajo želje in načrte, napraviti kaj sličnega, pa jih še niso izvedli.

Verska pripadnost na Koroškem. Leta 1934 je bilo na Koroškem 405.129 prebivalcev, od teh 368.839 rimsko-katoliške veroizpovedi, 65 grško-katoliške, 32.657 protestantov, 460 starokatolikov, 269 judovske vere in 2064 brezvercev. — Leta 1951 je živel na Koroškem 474.764 prebivalcev. Po veri so se delili tako-le: 411.174 rimokatolikov, 505 grkokatolikov, 16 Judov, 13.361 brez vere, 281 pa se o veri ni hotelo izjaviti. Na sto Korošcev pride 86,6 katoličanov, L. 1934 jih je bilo še 91 odstotkov. Glede na celo Avstrijo je ta odstotek za leto 1934 znašal 90,4, za leto 1951 pa 89. Precej se je povečalo število protestantov. Leta 1934 jih je bilo dobrih 8 %, zdaj pa skoraj 10 %. Ta številka je na Koroškem precej višja kot v celotni Avstriji, kjer znaša 6,2 odstotka. Zelo se je pa povečalo število brezvercev. Na Koroškem se je njih odstotek dvignil od 0,5 na 2,80, v celokupni Avstriji pa celo na 3,8. Pri katoličanih, protestantih in starokatoličanih je več žensk, pri drugih verstvih, zlasti pa pri brezvercih pa so v večini moški. Koroška je takoj za Gradiščanskim (Burgenland), najbolj močna protestantska dežela. Prva jih ima 14,1 odstotka, druga pa 9,8. Okrožje Šmohor na Koroškem ima 18,2 odstotkov protestantov, Beljak (dežela) 14%, Spittal 13,9. 13 občin na Koroškem ima protestantsko večino. — Glede katolicizma je Koroška v procentih takoj za Predarlskim (Vorarlberg) in Spodnjo Avstrijsko. Ti dve deželi imata 95,4% katoliškega prebivalstva, Koroška pa 86,6. Dunaj jih ima 82,2%. Brezvercev je najmanj na Gradiščanskem (0,2%), največ na Dunaju (7,7%).

PO SVETU

6 PAPEŽEVA VELIKONOČNA POSLANICA

„Surrexit, vstal je“ (Mt 28, 6): je bilo veselo sporočilo, ki ga je dal angel ob praznem Odrešenikovem grobu pobožnim ženam v zori vstajenja. Isti vzklik zmage in Jezusove obljube Cerkvi, da bo z njo do konca sveta, katere resničnost potrjujejo že stoletja (pr. Mt 28, 20), danes ponavljamo v njegovem imenu kot velikonočni pozdrav vam vsem, ljubljeni sinovi in hčere, ki ste se zbrali v našem škofijskem mestu Rimu iz Italije in iz toliko krajev sveta, da bi prešinili svoje duše in obogatili svoje misli, občutke in želje, osrečujoča tolažba in nebeški mir, ki nam žaré v božjem Odrešeniku.

Vstal je in živi med nami! Katera resnica je bolj trdna, katera stvar bolj tolažilna v sedanjem zemeljskem izgnanstvu ko ti dve dejstvi, na katerih sta zgrajena resničnost vere in upanje našega zveličanja?

Kristus je vstal! Ta zgodovinska resnica blesti brez sence dvoma in njen trajen sijaj ohranja živo pričevanje Cerkve, ki bi se ne mogla ustavljati nadlogam stoletij, če bi Kristus ne bil vstal.

Kristus je med nami! Resničnost živenga Kristusa, ki deluje v Cerkvi, je tako jasna, da se ji ne moremo ustavljati. Vi sami ste priče tega. Ta Cerkve, ki ne more biti sad človeških načrtov — saj jo vendar svet sovraži, ker se upira neurejenim nagonom (pr. Jan 15, 18—19), — ta Cerkve torej vztraja, ker je v njej On, ki obnavlja svežost življenja in mladosti. Učlovečeni Bog, ki je vstal od mrtvih, se skriva v njej, da stalno notranje prenavlja človeštvo tako, da vsakemu, ki vanj veruje, posreduje svojo resnico, svojo milost in svoj mir.

Za kristjana, ki ga razsvetljuje resnica vstajenja, je vera življenje, življenje, ki ima svojo polnost in svoj obstoj v njegovi zvezi s Kristusom v Cerkvi.

Kako bi mogel veren človek potem v sebi ločiti vero od življenja, ne da bi razdelili in uničil lastno bistvo, ne da bi nesmiselno oviral božje delovanje?

Naj se torej v vseh, ljubljeni sinovi in hčere, okrepi obenem z velikonočnim veseljem trdno prepričanje, da je vera nujen pogoj pravega življenja in da le v dejanski združitvi obeh (življenja in vere) klije rešitev majhnih in velikih vprašanj, ki begajo danes človeštvo.

Da bi se to uresničilo in da bi to velikonočno veselje ne ugasnilo z zatonom dneva, ampak da bi se spremenilo v nemajno upanje, prosimo Odrešenika, zmagačca smrti, obilja njegovih milosti.

Zato naj pride Naš blagoslov na vse ljudi blage volje, da bi se v vedno večjem številu spreminjali v nov kvas resnice in dobrote (pr. 1 Kor 5, 6).

Naj pride na nje, ki živé v pravi veri, da bi vztrajali v njej in se po njej hranjeni dvigali do vedno večje popolnosti; posebno na tiste, ki trpé zaradi zvestobe do Kristusa in Cerkve preganjanje, obsojeni po krivici na bedo, odtrgani od svojih dragih, pregnani in in oropani svobode in zaprti. Blagoslovljamo jih s posebno prisrčnostjo in ljubeznijo, da bi s pogledom, uprtim v Odrešenika, prenašali s stanovitno vedrostjo tolike nadloge in duhovno ne omagali. Svoje trpljenje naj darujejo za svoje preganjence in jih tako pridobivajo za Boga.

S srcem, polnim skrbi za usodo tolikih narodov, nad katerimi še vedno visé oblaki temne bodočnosti, blagoslovljamo vse tiste, katerih delovanje ima odločilen vpliv na blagor človeštva in na zveličanje duš in ki imajo v svojih ro-

kah strašno oblast, podpirati oboje ali pa jima zadajati težke rane. Blagoslavljamo jih, da bi ne zapirali vrat, ampak bi jih široko odpirali božjemu delovanju; da bi v obeh poloblah zemlje iskali z iskreno spretnostjo trajno soglasje in sklenili sporazume, ki bi zagotovili mir, začeli postopno razorožitev in tako rešili človeštvo razvalin nove vojske; da bi med narodi proglašali zakone in odloke, ki bi se ozirali na splošni blagor, spoštovali človeško dostojanstvo in svobodo za dobro, pospeševali socialno pravičnost in bratsko ljubezen, tako da bi v njihovih deželah mogla bujno cveteti krščanske čednosti, kar je podlaga vsega blagostanja.

Potem pa govori o sodobni znanosti, njenih raziskavanjih in presenetljivih uspehih, ki jih je dosegla predvsem v odkrivanju in uporabljanju atomske sile. Sveti oče zasleđuje ta znanstvena raziskavanja in se njihovih uspehov veseli. Zaveda se truda, nevarnosti in stroškov, ki so s tem združeni. Zato prosi Boga, da bi nova odkritja znanosti ne bila človeštvu v pogubo, ampak v častni in večni blagor. Modra uporaba atomske energije bi mogla olajšati stisko in bedo tam, kjer je revščina in pomanjkanje. Izsledki znanosti na polju rastlinstva pa bi mogli rešiti izredno važno vprašanje človeške prehrane. Zoraba teh dveh znanosti bi pa

mogla povzročiti uničenje življenja človeštva in posameznikov že ob spočetju.

Poslanico konča z besedami: „In končno pošiljamo svoj blagoslov zapuščeni množici ubogih, razkropljenih po svetu, a našemu sreču najbližjih; družinam, ki so prišle ob vse; bolnikom, ki hirajo v bolnišnicah, sanatorijih in klinikah, nesrečnim jetnikom v ječah in vsem, ki jih stiska bolečina, da bi prišlo nanje po božjem usmiljenju in po ljubezni dobrih ljudi obilje tolažbe in pomoči.

Bog vse milosti pa, ki vas je poklical k svoji večni slavi v Kristusu Jezusu, vas bo po kratkem trpljenju sam spopolnil, utrdil, okreplil in postavil na temelj. Njemu slava in moč na vekov veke. Amen.“ (1 Pet, 10—11).

VESTI IZ Vatikana

Velikonočni pozdrav svetega očeta. Na praznik Gospodovega vstajenja, v nedeljo 10. aprila je papež Pij XII. z zunanjšega balkona vatikanske bazilike (cerkve sv. Petra) imel kratek nagovor na vernike Rima in vsega sveta. Na trgu svetega Petra se je ob tej priliki zbrala velika množica rimskih vernikov in romarjev najrazličnejših narodov. Poslanico in blagoslov svetega očeta je prenašala Vatikanska radiooddajna po-

Po napornem delu v delavnicah, tovarnah in na polju se katoliška švicarska mladina vneto prizadeva za ohranitev zdravega duha v zdravem telesu

staja in ju istočasno razširila v evropske dežele in tudi v druge dele sveta.

Papežev sprejem ekspedicije na Himalajo. Sveti oče je sprejel v posebni adjidenci profesorja Desio in njegove spremljevalce z nekaterimi družinami, člane posebne ekspedicije, ki je dosegla vrh K2 na Himalaji. Papež se je zanimal za podrobnosti te ekspedicije in izrazil svoje zadovoljstvo nad junaštvom sodelavcev. Nato je vsakemu plezalcu izročil svetinjico, vsaki družini pa rožni venec. Svetinjico in rožni venec je daroval papež tudi družini hribolazca Puchozza, ki se je smrtno ponesrečil. Na koncu sprejema je vsem navzočim in njihovim domačim podelil svoj blagoslov, potem se je pa dal z njimi še fotografirati.

Delo svete stolice leta 1954. Mons. Angelo Dell'Acqua, podtajnik državnega tajništva v Vatikanu, je pred nekaj dnevi predložil svetemu očetu prvi izvod knjige „Delo Svete stolice leta 1954“. Izdala jo je Vatikanska založba. Knjiga ima 432 strani in 50 slik. Bralcu daje kratak in načrten opis izvršenih del in dogodkov v letu 1954. Vendar, kakor prejšnje knjige te vrste, tudi ta nima uradnega značaja. Knjiga kratko in točno popisuje neumorno in odlično delo papeža Pija XII. in delo raznih organizmov Svete stolice. To delo je važna in verna zgodovinska listina o okromnem in zelo važnem delu, ki sta ga naslednik svetega Petra in Sveta stolica izvršila v Marijinem letu na verskem, socialnem, karitativnem in kulturnem polju.

Novi milanski nadškof je dobil pomočnika. Sveti oče je imenoval za pomočnika milanskemu nadškofu Montiniju mons. Sergija Pignedoli, naslovnega nadškofa. Rojen je bil 1910. Doktorat je filozofije je napravil na katoliški univerzi v Milanu, iz cerkvenega prava v lateranskem Ateneju, iz cerkvene zgodovine pa na Gregorijanski univerzi v Rimu. Leta 1933 je postal duhovnik. Med zadnji svetovno vojso (1940–43) je bil mornariški kurat, potem je bil v službi pri Sveti stolici, cerkveni asistent katoliških skavtov in italijanske Katoliške akcije. Leta 1950 je uspešno deloval v

Glavnem odboru za sveto leto. Sveti oče ga je imenoval za nadškofa in apostolskega nuncija v Boliviji in nato še v Venezueli. Odtod je šel v Milan.

Podreditev cerkveni odločbi. Jožef Thomé, ki je napisal knjigo „Der Mündige Christ“, pa je bila obsojena in dana na indeks (seznam knjig, ki jih je Cerkev prepovedala), se je ponižno podredil in uklonil odločbi svetega oficija. Isto je že prej storil francoski duhovnik, Marko Oraison, doktor bogoslovja in medicine, ki je napisal knjigo „Krščansko življenje in seksualni problemi“, pa jo je zaradi nekaterih zmot Cerkev prepovedala.

IZ KATOLIŠKEGA SVETA

Petindvajsetletnica gibanja za zedinjenje v Malabaru. V škofijah Trivandrum in Tiruvala so ob petindvajsetletnici gibanja za zedinjenje začeli posebne molitve. Indijski škofje so določili, da se bo ta obletnica slovesno obhajala 20. septembra z velikimi cerkvenimi slovesnostmi. — Obveščevalni urad vzhodne Cerkve izjavlja, da je gibanje za zedinjenje v Malabaru brez dvoma največje v zadnjem času. Poleg začetnika tega gibanja Mar Ivaniosa se bodo vrstile v naročje katoliške Cerkve še štiri druge osebe: Mar Theofilos, naslovni škof iz Ammaedara; p. John iz Družbe posnemanja Kristusa; diakon Seraphion iz iste družbe in še en navaden vernik. Sirsko-malankareška verska občina ima danes 80.000 vernikov, 168 duhovnikov, okoli 300 cerkev, dve škofijski semenišči, 22 gojencev malega in 150 velikega semenišča, univerzo, veliko šol vseh vrst, več sirotišnic in bolnišnic. Vedenje razkošnikov od tistih, ki so se vrnili v katoliško Cerkev, se je zelo spremenilo. Ker so se rešili najrazličnejših predsodkov, ki so jih imeli, zdaj spoštujejo sirsko-malankareške katoličane.

Socialni dnevi v Togo (Afrika). V Lomé se se letos že četrtrič vršili od 28. do 30. januarja socialni dnevi. Udeležilo se jih je 500 oseb. Na koncu zborovanj so sprejeli važne sklepe o morali, dostojanstvu žene, o delavski mladini, kmečkem stanu, o stanovanjih in o alkoholizmu.

SLOVENSKI DUHOVNIK MED IZSELJENCI

O narodnem in kulturnem poslanstvu slovenskega duhovnika med izseljenci in kako slovenski izseljenci po njem hrepenijo, koder ga nimajo, lepo govori pismo slovenskega katoliškega izobraženca, ki ga je prineslo duhovniško glasilo „Omnes unum“ 1954, str. 168 sl. Zadevna mesta tu ponatiskujemo.

V Južni Belgiji okoli Charleroi so predvsem Beneški Slovenci. Ti Slovenci počasi umirajo, sinovi in hčere pa tonejo v morju tujine. Po vseh razgovorih z njimi sem mogel opaziti edinstvo mišljenja, kar so mi potrdili tudi omenjeni duhovniki, ki je v tem: Krvavo primanjkuje slovenskih duhovnikov med našimi izseljenci po zapadni Evropi. Kjer imajo slovenskega duhovnika, tam se dobro držijo v verskem in narodnem oziru.

Najslabše je v tem oziru v Nemčiji, kjer je veliko število slovenskih rudarjev v Porurju in Westfaliji, a so v verskem oziru prepuščeni popolnoma samim sebi. Niti enega duhovnika ni med njimi in zato tudi ni čudno, da so ravno ti naši izseljenci narodnostno najbolj izgubljeni. Niti enega društva ne premorejo več, četudi so poprej lepo delovali na verskem in društvenem polju ter imeli lepa društva sv. Barbare. Sedaj vsega tega ni več. Stari so pomrli, mladi so brez vodstva in, ker so prepuščeni samim sebi, so postali versko in narodnostno popolnoma brezbrizni. Že dolgo časa so brez vsakega slovenskega duhovnika. Ne smemo pozabiti, da je med izseljenci duhovnik navadno tudi edini inteligent (v zadnjem času je sicer v tem nekaj spremembe, ki pa radi svojstvenih pogojev stvari prav nič ne spreminja) in zato tisti, ki daje pobude

za vsa društvena dela, zlasti med mladino, in tako nehoti postane tudi pobornik narodne zavesti.

Odkrito vam povem, da so me ljudje povsod prosili, naj ob povratku v Buenos Airesu kaj napravim, da jim pošljejo duhovnika. Prosili so me zlasti na Holandskem, ko ostajajo brez njega. Dejali so mi moški in ženske: „Odkar smo tukaj, — in smo že nad dvajset let, — smo imeli vedno slovenskega duhovnika, a sedaj smo brez njega.“ In na Westfal'skem so mi rekli: „Ha, v Belgiji, tam ja, tam je dobro, ko imajo tako pridnega „gaspuda“, kot so „gaspud žakelj“. Mi pa tu nimamo nobenega.“

ARGENTINA

„Ob desetletnici konca strašne druge svetovne vojne, ki je pustila gomile mrličev tudi na slovenski zemlji; ob desetletnici množičnega odhoda Slovencev v širni svet; ob desetletnici nasilne smrti najboljših slovenskih mož in fantov, pobitih od brezbožnega komunizma na rodni tleh; v letu 36. mednarodnega evharističnega kongresa v Rio de Janeiro smo Slovenci, ki živimo v Argentini, 15. maja 1955 obnovili pred podobo Matere božje v Lujanu sklep, da bomo ostali zvesti sinovi slovenskega naroda in katoliške Cerkve; da bomo vse življenje odklanjali brezbožni komunizem; da se bomo odločno upirali življenjskemu materializmu.“ To je bil namen romanja, ki so ga Slovenci v Argentini kot vsa leta doslej priredili v mesecu majniku na argentinske Brezje, v sveetišče lujanske Matere božje. Skoro 2.000 jih je romalo in prišli so iz vseh delov republike. Romarski vlak jih je pripeljal nad 1.100. V molitvi združeni so slovenski romarji tretjo nedeljo v maju ob 9.30 vstopili v Marijino baziliko. Na

vratih jih je sprejel škof iz mesta Mercedes, kamor Luján spada v cerkvenem oziru, mons. dr. Anunciado Serafini. Blagoslovil je vse udeležence, jih pozdravil z mahanjem robčka in s klicem: „Živela lujanska Mati božja, živela katoliška Slovenija.“ V cerkvi jim je potem spregovoril besede vzpodbude. Omenil je strašni pokol slovenskih mož in fantov, ki so ga brezbožni komunisti uprizorili prav pred desetimi leti nad slovensko krvjo, nato pa dodal lepo misel: „Odpustite kot dobri sinovi nebeške Matere. V Lujan sme romati le tisti, ki ne goji sovraštva v srcu.“ Za njim je pridigal č. g. Boris Koman, kaplan iz letoviškega obmorskega mesta Mar del Plata o pomenu presv. evharistije za krščansko življenje. Po pridigi je pristopil k oltarju č. g. Anton Orehar, direktor slovenskih dušnih pastirjev in opravil sv. mašo za vse pokojne Slovence, ki so izgubili življenje v času druge svetovne vojne, bodisi kot vojaki na različnih frontah ali doma kot žrtve brezbožnega komunizma in okupatorskih sil. Med mašo je bilo skupno sv. obhajilo, ki so ga delili mercedeški škof mons. Serafini in diakona slovenskega semenišča iz Adrogué gg. Himmelreich in Martelanc. Deset slovenskih duhovnikov je spovedovalo, tako da je bilo za duhovno preobnovo src najlepše preskrbljeno. Odmor je trajal do 15.30. Naši romarji so ga porabili za kosilo, družabnost, molitev v cerkvi, ogled muzejev in obisk filma o kardinalu Mindszentyju „Obtožen izdaje“. Popoldne je pridigal č. g. župnik Franc Novak o čistosti, ki je nujen pogoj zdravega krščanskega življenja v tujini. Procesija je bila kar v cerkvi, kar pa ni nič mitilo, ker se je mogla prav lepo razviti. Pod spretnim vodstvom č. g. Janeza Markiča, župnika iz Pontevedre je naše ljudstvo odpelo nebroj Marijinih pesmi in sodelovalo z odpevi pri petih litanijah Matere božje. Vsi navzoči so zmolili posvetilno molitev Marijinemu brezmadežnemu Srcu in nato prejeli blagoslov z Najsvetejšim. Sledilo je darovanje, pri katerem so slovenski romarji dobili v spomin na romanje lično podobico s sliko Marije s Ptujске gore. Bilo

je pet popoldne, ko so zadnji Slovenci zapustili svetišče in odšli na vlak, da jih ponese nazaj v borbo vsakdanjih dni. Poročilo o romanju ne bi bilo popolno, če ne bi omenili, da so udeleženci med bivanjem v Lujanu podpisali prošnjo na ljubljanskega škofa dr. Gregorija Rožmana, naj v nedeljo 3. julija posveti na ameriških slovenskih Brezjah v Lemontu pred Marijino sliko vse Slovence Marijinemu brezmadežnemu Srcu.

Romanje ne Challao. Nestalno vreme zadnjih dni nas ni ostrašilo, da ne bi napravili trad. romanja v maju k Mariji na Challao pri Mendozi. Ob pol dvanajstih smo se zbrali v kapeli pri Mariji vsi, ki smo prišli peš, z avtom ali kamijonom in se v daritvi sv. maše spomnili vseh padlih žrtev druge svetovne vojne, ki jih je slovenski narod daroval Gospodu v žrtev. Vedno prijetna kapelica mam je postala še bolj domača, ko nas je naš dušni pastir zbrane okrog brezjanske Marije navduševal za pravo krščansko življenje v tujini v družbi Marije in Evharističnega Jezusa, da tako ostanemo Slovenci povsod po svetu Marijin in Evharističen narod. — Po sv. maši smo na prostem podprli tudi svoje želodčke, nato pa napravili preprosto zborovanje, na katerem smo podpisali prošnje g. škofu dr. Rožmanu za posvetitev brez. Srcu Marijinemu. — Pred Najsvetejšim smo molili peti rožni venec in pete litanije Matere božje, obnovili posvetitev Marijinemu Srcu in z blagoslovom zaključili cerkveno pobožnost in naše romanje.

Letni shod katoliških izseljenskih skupnosti v Argentini je bil letos na binkošno nedeljo 29. maja. Udeležila se ga je polnoštevilno tudi slovenska skupina s svojo zastavo. Vsa pobožnost je bila v buenosaireški stolnici. Večerno mašo je opravil direktor nemško govorečih narodov (Nemcev, Avstrijcev in Švicarjev). Za diakona je bil hrvatski frančiškan, za subdiakona pa poddirektor slovenskih dušnih pastirjev č. g. Jože Jurak. Asistirali so bogoslovci slovenskega semenišča v Adrogué. Med sv. mašo je govoril direktor francoske skupine. Spomnil se je meseca majnika, kot ga obhaja krščanska Evropa in pozval vse

navzoče, na ostanejo zvesti materi božji tudi v tujini. Izraz te zvestobe naj bodo tri zdravemarije, ki naj bi jih opravljali vestno vsak dan do smrti. Na koncu sv. maše je glavni direktor vseh izseljeniških skupnosti v Argentini mons. Albino Mensa sporočil navzočim, da jim sv. oče pošilja svoj poseben blagoslov. S pesmijo v čast lurski Materi božji, ki jo je vsaka narodnostna skupina pela v svojem jeziku, je bil lepo uspeli shod končan.

Slovenska fantovska zveza je bila v mesecu maju zelo podjetna. Kar dve lepi prireditvi je pripravila svojim članom in prijateljem. 8. maja se je vršil v Ramos Mejía „Čarodejni večer“. Dva argentinska mojstra v čaranju sta številne gledalce, med katerimi je prednjačila mladina, dve uri zabavala s svojimi rokohiterskimi umetnijami. Bilo je mnogo smeha in zabave. Prav bi bilo, da se prireditve ponovi, kajti mnogi rojaki se je niso udeležili enostavno iz razloga, ker niso pričakovali od nje toliko zanimivosti in privlačnosti. — 22. maja pa je ista Zveza organizirala mednarodno tekmo v odbojki na slovenski Pristavi v Moronu. Najprej sta se pomerili moštvi SFZ Lanus proti drugemu moštvu SFZ Morón. Zmagalo je po napeti igri lanuško moštvo, potem ko je v zadnji igri moronsko že vodilo 10:2. Rezultat igre je bil 2:1 (6:15, 15:12, 15:12) za Lanus. Glavno moštvo SFZ pa je nastopilo v postavi Knap, Bine Magister, Prijatelj, Križ Bojan, Tušek, Tomažin proti SK Ukrajina. Uradno igro je odločilo z lahkoto v svojo korist z 2:0 (15:7, 15:9). Sledila je prijateljska igra, ki jo je tudi dobilo, dasi bolj s težavo, prvo moštvo SFZ z rezultatom 2:0 (16:14, 15:13). Dan je bil lep, dasi zimsko mrzel. Zato je marsikateri prijatelj slovenske mladine izostal.

Občni zbor Družabne Pravde se je vršil dne 1. maja t. l. v Buenos Airesu. Pred občnim zborom je bral sv. mašo č. g. Starec, ki je po evangeliju povedal navzočim nekaj lepih misli o socialnem poslanstvu Cerkve. — Točno ob desetih pa je začel občni zbor predsednik g. Masič. Odborniki so podali poročila o svojem delu in preteklem letu; nadzorni

odbor pa je predlagal, da se da odboru razrešnica. G. Jonke je v imenu odbora predlagal spremembo pravil in poslovnika, kar so navzoči sprejeli soglasno. Nato so se vršile volitve treh odbornikov, katerim je pretekla dveletna odborniška doba. Na njihova mesta so bili izvoljeni: za predsednika g. Lojze Erjavca, za blagajnika g. Edi Škulj in za gospodarja g. Pavle Homan. V nadzorni odbor pa sta bila izvoljena gg. Pavle Masič in Janko Arnšek, v razsodišče g. Albin Magister. Od preje pa so ostali v odboru Družabne Pravde sledeči odborniki: podpredsednik dr. Ivan Ahčin, tajnik Jože Jonke, vodja prosvetnega odseka g. Lado Lenček C. M., vodja organizacijskega odseka g. Šest Janez, vodja stanovskih odsekov g. Godec Anton, upravnik g. Jan Maks in urednik lista „Družabna Pravda“ g. Rudolf Smersu.

HOLANDSKA

Preč g. Vinko Flek je poslal svojim znancem v Argentino pismo, v katerem opisuje svoje prve vtise na evropskih tleh.

„Ko sem se 21. marca t. l. izkrcal v Le Havreu, sem takoj obiskal v Parizu č. g. Ignacija Čretnika, ki mi je izročil pismi prevzv. škofa dr. Rožmana in č. g. Nandeta Babnika, dosedanjega izseljeniškega slovenskega duhovnika v Holandski. V njih je bilo rečeno, naj takoj grem na Holandsko, ker škof iz Roermonda išče slovenskega duhovnika. Ostal sem še nekaj dni pri g. Čretniku, nato pa odšel h g. Zdravku Reven v Belgiji in od njega v Liège h g. Vinku Žakelj. Tja je prišel pome g. Nande Babnik in me v svoji „Simci“ odpeljal na Holandsko. Veliko noč sem preživel v Heerlerheide, kjer sem blagoslavljal jedi in spovedoval, na samo velikonočno nedeljo 10. aprila sem pa že ob petih zjutraj vodil slovensko „gorvstajenje“, kot pravijo tu Slovenci. Prišlo jih je okrog 300 in tudi godba je prispevala k slovesnosti procesije. Potem sem šel pa spet v Belgijo, da dvignem zaboje, ki jih je ladja „Charles Tellier“ odvrгла v Antwerpnu na suho. Mimogrede sem obiskal v Bruslju žosistično centralo ter pozdravil

gg. Revna in Žaklja, ki sta 24. aprila organizirala v Jemeppu pri Liegeu slovensko-hrvaško prireditve. S Holandskega so prišli na to prireditve pod vodstvom g. Nandeta Babnika člani pevskega društva „Zvon“ in narodne noše, okoli 40 oseb. Na sami prireditvi je bilo okoli 300 Slovencev in Hrvatov in je lepo uspela. Istega popoldne sem se vrnil na Holandsko, da se odpočim, ker sem bil za naslednji dan klican k g. škofu. Škofijsko mesto je oddaljeno od nas (Heerlen) 80 km, prideš pa tja s prestopanjem vred v dobrih tričetrt ure. Stari škof ima pomočnika (koadjutorja). Oba škofa sta me zelo ljubeznivo sprejela. Stari škof mi je dal za prvo silo nekaj goldinarjev (približno 500 arg. pesov), nekaj navodil in dovoljenje za bivanje na Holandskem. Nato sem si šel urejati stanovanje. Do takrat sem živel po hotelih. Sedaj pa stanujem blizu rudnika Wilj(emma), ki nosi ime po holandski kraljici Viljemini, v hiši za samske rudarje. Hiša nosi naslov „Gezellenhuis“, t. j. rokodelski dom. Je to katoliška ustanova, zelo velika po obsegu, s lastno kapelo, s lastnim kaplanom in 30 sestrami, ki skrbijo za red in snago. Stanovanje se dobi zelo težko; sedaj imam zelo majhno sobico, a so mi obljubili, da dobim kmalu večjo. Stanovanje in hrano mi bo plačevala škofija. Nekaj bodo dali menda tudi Slovenci, kar bo pa primanjkljaja, bom skušal kriti z intencijami. Za „Duhovno življenje“ bom skušal kaj napisati o verskih razmerah na Holandskem. Seveda se moram spočetka malo razgledati, da bom dovolj kritičen. Na južnem Holandskem so skoraj vse šole v rokah cerkve in te država tako podpira kot državne. Tu so glede verskega življenja še neke vrste Tirole. V velikih mestih izpolnjujejo svoje verske dolžnosti 40%, v malih mestih in po deželi 70—90%. Če prideš iz Argentine, se ti vse zdi skoraj preveč „pobožno“. (V Argentini procent praktičnih katoličanov ne znaša namreč več kot 5%, op. ur.). Lepe pozdrave vsem bralcem „Duhovnega življenja“. Trenutni naslov č. g. Vinka Flek: Heisterberg 6, Hoensbroek, Limburg, Holland.

ZDRUŽENE DRŽAVE

V zvezi z desetletnico domobranskega pokolja je opravil ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman v nedeljo 8. maja v cerkvi sv. Vida na Glass avenidi v Clevelandu pontifikalno sv. mašo za „molčečo cerkev“ v Sloveniji. Med sv. mašo je pridigal v slovenskem jeziku mons. Matija Škerbec, v angleškem pa mons. John J. Oman, župnik pri sv. Lovrencu. Cerkveni pevski zbor je pel pod vodstvom organista M. Košnika pri sveti maši „Missa Ludovica“. Župniki mons. John J. Oman, rev. Louis Baznik (župnija sv. Vid) in rev. Matija Jager (župnija Marija Vnebovzeta) so izdali tiskan poziv na slovenske rojake, da se pobožnosti udeležijo. V njem pravijo med drugim: „Pred desetimi leti je brezbožni komunizem prišel v Slovenijo do oblasti. Od tedaj je dosledno in načrtno preganjal Cerkev in vero v Boga. Najprej je v divjem sovraštvu pomoril okrog desetisoč protikomunističnih borcev ter tisoče duhovnikov in zvestih vernikov vrgel v ječe in jih obsodil na dolgoletne zapore in prisilno delo. Uničil je katoliške šole, ukinil verski pouk in versko vzgojo in še vedno ovira na vse načine delovanje Cerkve. — Po vzgledu sv. očeta Pija XII. katoličani v svobodnem svetu mnogo molijo za „molčečo Cerkev“, t. j. za škofo in vernike, ki pod brezbožnimi vladami trpijo preganjanje. — Zato bomo 8. maja združeni v molitvi s presveto daritvijo prosili kakor iz enega srca Vsemogočnega, naj da dušam pomorjenih svoj večni mir, našim rojakom v domovini pa moč in potrpežljivost na njihovem križevem potu, da dosežejo versko svobodo, kakršno mi v tej deželi hvaležno uživamo.“

Na veliki petek 8. aprila je umrl v Springfieldu (Minnesota) župnik Valentin Schiffrer. Pokojni je bil rojen l. 1881 v Stražišču pri Kranju. Po končani maturi, ki jo je položil v Kranju, je odšel v Sev. Ameriko, vstopil v St. Paulsko semenišče in bil v St. Paulu l. 1906 posvečen v duhovnika. Služboval je na raznih nemških farah v državi Minnesota in sezidal več cerkva. Zadnjih 5 let je bolehal. Pok. gospod je bil sošolec sedaj tudi že rajnega mons. Ponikvarja.

KANADA

Življenjepis o mlačcu Loizetu Grozde, ki ga je spisal doma dr. Alojzij Strle, že davno ni več last samo slovenskega naroda. Nemško govoreči svet pozna mladega mučenca iz priredbe švicarskega duhovnika Schmieda; sedaj je na vrsti francoski jezik, da ponese slavo Grozdetu po vseh krajih, kjer se govori francosko. Ni bilo ravno lahko oskrbeti francoske izdaje. Prevajalec se je najprej opiral na Schmiedov prevod. Ko pa je dal rokopis prečitatí nekaterim Francozom, so zelo občudovali vsebino, toda način kako je podana, so enodušno odklonili, češ da se ne ujema s francosko miselnostjo in da bi knjiga v taki obliki doživela popoln neuspeh. Prevajalec se je nato obrnil na več francoskih pisateljev, da bi besedilo preuredili, a zaman. O vseh težavah je poročal prevz. škofu dr. Rožmanu, ki mu je svetoval, naj napravi prevod po dr. Strletovem izvirniku. Ker ga prevajalec ni imel, je spet prešlo nekaj časa, da ga je dobil v roke. Nato je prevod znova pripravil, to pot po mnenju tistih, ki so ga prebrali, z uspehom. Pri iskanju založnika pa se je spet zataknilo. V Franciji namreč nihče noče založiti, če se pisatelj pismeno ne zaveže, da sam odkupi 2000 izvodov, t. j. da plača v primeru Grozdetove knjige pol milijona frankov. Nazadnje pa je s'var le stekla. Mesto v Franciji je knjiga izšla v Kanadi pod pokroviteljstvom škofa dr. Rožmana, financiral pa jo je č. g. F. Kolednik. — Istočasno je slov. KA v Argentini založila 2. izdajo dr. Strletove knjige.

Velikonočni prazniki so potekli Slovencem v Torontu v najlepšem duhovnem razpoloženju. Tudi narava je s svojim prijetnim pomladanskim vremenom mnogo pripomogla k lepoti praznika. Na zmagoslavje velike nedelje je Slovence pripravil p. Bernard Ambrožič OFM, ki je skozi ves véiki teden vožil duhovno obnovo in jo korčal na véliko noč popoldne. Škof dr. Gregorij Rožman je bil vernikom na razpolago za sv. spoved in je v spovednici prebil ure in ure. Obrede velikega tedna je opravil župnik dr. Jakob Kolarič. gl'avno velikonočno mašo pa sam g. škof.

„DUHOVNO ŽIVLJENJE“ je slovenski verski mesečnik

Izdaja ga konzorcij (Orehar Anton), urejuje pa uredniški odbor (dr. France Gnidovec in Jože Jurak).

Naslov uredništva in uprave je:
V́ctor Martínez 50, Buenos Aires,
Argentina

Celoletna naročnina znaša za Argentino 60 pesov, za U. S. A. in Kanado 5 dolarjev, za Italijo 2.000 lir, za Avstrijo 75 šilingov, drugod v protivrednosti dolarja. Tiska tiskarna Federico Grote, Montes de Oca 320, Buenos Aires

REVIJO MORETE PLAČATI IN NAROČITI NA SLEDEČIH NASLOVIH:

Argentina: Dušnopastirska pisarna, V́ctor Martínez 50, Buenos Aires.

Braziliija: Vinko Mirt, Caixa Postal 7058, Sao Paulo, Brasil.

U. S. A.: Slovenska pisarna, 6116 Glass Ave, Cleveland 3, Ohio.

Kanada: Ivan Marn, 83 Victor Ave, Toronto, Ontario.

Trst: Marijina družba, Via Risor-ta 30, Trieste, Italia.

Italija: Zora Piščanc, Riva Piazzutta 18, Gorizia.

Avstrija: Anton Miklavčič, Spittal a/Drau, D. P. Camp, Kärnten, Austria.

Avstralija: Fr. Rudolf Pifko, 45 Victoria Street, Wawerley, N. S. W.

CORREO
ARGEN-
TINO
Suc. 6

TARIFA
REDUCIDA

Concesión
No. 2560

VSEBINA JÜLIJSKE ŠTEVILKE

Dr. Alojzij Šuštar: Evharistija — vez edinosti	353
Ljubka Šorli: Izpoved vere	356
Dr. Ignacij Lenček: Beseda brez ljubezni	357
Vladimir Kos: Drevored	361
Jože Vovk: Kanon ali pravilo maše	362
Joe Juck: Un poco de polvo en la mano de Dios	364
Gregor Hribar: Glad, ruševine in begunci	365
+ Dr. Alojzij Odar: Nova in sre- brna maša	370
Gregor Mali: Kraljici izseljencev ..	373
Dr. Mirko Gogala: „Zakaj jim go- voriš v prilikah?“	375
Dr. Stanko Mikolič: Švedska	380
Izpoved razočaranega komunista ..	384
Dr. Ivan Ahčin: Tvoja tovarišija ..	385
E. William: Usodna preobleka	388
Dekle, ki hočeš biti čista	394
Kaj pa doma?	397
Po svetu	402
Med izseljenci	405

*Platnice in stalna zaglavja je narisal
Hotimir Gorazd*

